

DE ZWARTE

nr.:
123

17 maart '89

f 3,00

blad voor een strijdbaar voorjaar

o.a.: vrouwen en
shell-blokkade
thuiswerk
verkrachting
proces Frank

Hoffmann

extra:

RAF-honger
staking dl.3

inhoud

ALWEER EEN RECTIFICATIE !!!
Ja, ze krijgen de smaak te pakken bij de Zwarte.

Lees weer even mee: Zwarte 122, bladzijde 36 en 37

Na de eerste kolom, moet je verder gaan met de laatste alinea van de derde kolom. Dan de vierde en vijfde kolom tot aan 'hongerstaking'. Dan terug naar de tweede en derde kolom, om tenslotte in de vijfde kolom ('verdere ontwikkelingen') de draad weer oppakken

voor een wisselende prijs (afhankelijk van de dikte) is de Zwarte te koop op de volgende verkooppunten:
Delft: wereldwinkel/kraakkroeg,
R'dam: van genep/krities boekwerk/kraakkroeg, Dordrecht: botte bijl, Nijmegen: de klinker/de oude mol, Den Haag: de rode hond/ruward/brullend breekijzer/koffiehuis blau, Weert: kollektieve boekhandel, Arnhem: infokafee, Eindhoven: vredeswinkel, Venlo: infocentrum/ea. Den Bosch: den duvel/ea. Maas-tricht: de tribune/ea. Utrecht: de rooie rat/aku/daar/ea. Wageningen: de uitbuyt/ea. Groningen: 689/vredeswinkel/ea. A'dam: fort van sjakoo/slagerzicht/atheneum/kraakkroegen, Leiden: manifest/wereldwinkel, Alkmaar: portaal, Haarlem: agora/atheneum/ea.
verder nog op een aantal punten in Duitsland, België en Frankrijk.

ABONNEMENTEN

Een abonnement op De Zwarte (400 pagina's ong. 10 Zwartes) kost Hfl.25,- zowel voor postabo's als voor abo's die we zelf bezorgen. Instellingen betalen dubbel tarief. Politieke gevangenen krijgen De Zwarte gratis. Betalen doe je vooraf, kontant bij je bezorger* of op giro 3442401 t.n.v. De Zwarte in Leiden.

WANBETALER'S WORDEN GEROYEERD.

De Zwarte wordt eens in de twee weken gemaakt op dinsdag en woensdag. Kopy kan je sturen naar postbus 10233 in Den Haag. Als je zelf een stuk typt doe dat dan op een kolombreedte van 7,3 cm. Kopy moet uiterlijk binnen zijn op de dinsdagochtend dat de Zwarte gemaakt wordt. De mensen die De Zwarte samenstellen zijn op betreffende dinsdag en woensdag te bereiken via telefoonnummer 070-892098.

VROUWENVERKLARING

Vandaag 8 maart hebben wij bij de Koninklijke Marine, Toepad 120 te Rotterdam een aantal leuzen gekalkt. De leuzen: Geen vrouwen in het leger, maar mannen eruit en Mannen gezocht voor "vrouwenwerk".

De afgelopen jaren worden we bestookt met allerlei reclamekampagnes. "Vrouwen gezocht voor mannenwerk", "Kies exakt", ect. Overall wordt druk op je uitgeoefend om toch vooral die beroepen te kiezen die passen in het commerciële bedrijfsleven, overheid of militaire apparaat.

"Positieve actie", zo noemt de overheid het. Positieve actie zou ervoor moeten zorgen dat werk gelijkwaardig verdeeld wordt tussen mannen en vrouwen. Maar wanneer worden mannen gezocht voor "vrouwenwerk", zoals kinderopvang, huishoudelijke arbeid en al het verzorgende en sociale werk. Onder het mom van emancipatie worden vrouwen geworven voor politie, leger, de informatika en andere "mannen"beroepen. Emancipatie wordt op deze manier misbruikt, van gelijke behandeling of vrije keuze is geen sprake.

Is er soms weer oorlog uitgebroken dat we juist op die plekken nodig zijn om Neerlands gelederen te versterken. De geschiedenis leert ons dat vrouwen in tijden van crisis en oorlog altijd opgeroepen worden maar ook als eerste weer de laan uitvliegen wanneer we niet meer nodig zijn. Voor ons betekent een toename van vrouwen binnen het leger geen emancipatie maar militarisering. Het leger is gebaseerd op autoriteit en gehoorzaamheid, dwingt mensen in keurslijven en beperkt hun handelingsvrijheid. De sfeer in het leger is vrouwvijandig.

Het is alleen maar een nieuwe vorm van onderdrukking en vrouwen moeten zich slechts aanpassen aan "mannelijke" gedragspatronen en normen. Wat ons betreft geen vrouwen in het leger maar mannen uit het leger !!!

We willen als vrouwen niet gebruikt worden om bestaande machtsverhoudingen in stand te houden !

Wij willen natuurlijk niet beweren dat meiden en vrouwen geen exakte technische vakken of "mannelijke" beroepen mogen uitoefenen. Maar wij eisen dat elk mens kan kiezen wat zij of hij wil.

Juist vrouwen worden dubbel gepakt, zij worden gekonfronteerd met de consequenties van verarming, als gevolg van bezuinigingen. We noemen roldiscriminatie, werkloosheid, laag inkomen, slecht werk (thuiswerk), lage of geen opleiding, sociale onzekerheid. Voor buitenlandse vrouwen in Nederland is er een driedubbele belasting. Zij hebben te maken met een slechte vreemdelingen wetgeving met als gevolg een zeer zwakke rechtspositie. En dan hebben we het nog niet eens gehad over vrouwen in de zgn. "derde wereld" landen. Deze vrouwen worden flink uitgebuit en steeds afhankelijker gemaakt door met name de multinationals uit de westerse landen en het Internationaal Monetair Fonds. Het IMF bv. eist het opheffen van de overheidssubsidies op voedsel, mediese hulp en onderwijs. De patriarchale norm die vrouwen verantwoordelijk stelt voor het voeden en verzorgen van familie en kinderen maakt dat ze als eerste de hardste klappen krijgen. De binnenlandse markt wordt vernietigd

ten bate van de afzetmarkt voor de produkten van multinationals (import) en de goedkope grondstoffen (export). Alles wordt op die manier ten dienste gemaakt aan het commerciële bedrijfsleven in het westen. Daarom zeggen wij; **VROUWENSTRIJD WERELDWIJD !**

Wij vrouwen eisen:

- Bestrijding van sexismen, racismen, en militarisme in de politiek, in het gezin en op straat, in het werk, op school.
- recht op een vrouwvriendelijke woon-leef-werkomgeving.
- recht op zelfbeschikking over lijf en leven binnen werk, onderwijs en gezondheidszorg.
- een positieve actie op alle fronten en voor vrouwen en mannen.
- geen vrouwen in het leger maar mannen eruit.
- zelfstandige verblijfsvergunning voor alle buitenlandse vrouwen.
- opvang i.p.v. uitwijzing van slachtoffers van vrouwenhandel.
- stopzetting van geldverslindende bewapening.
- een mens-milieuvriendelijke technologie.

Radikale Vrouwengroep 'Beter Kwaad dan Depressief'

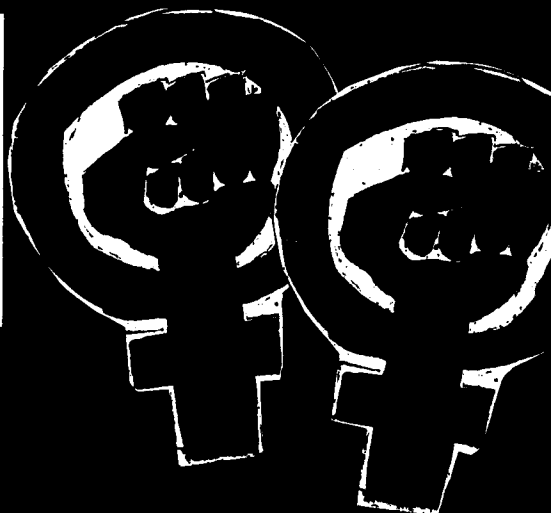
Afgelopen nacht (1 maart '89) hebben wij, een groep vrouwen, bij de Mexicaanse ambassade leuzen geschilderd en verbommen gegooid, om onze walging uit te spreken over het mexicaanse beleid tegen lesbische vrouwen. Op 12 november j.l. zijn namelijk in Guadalajara in Mexico 20 lesbische vrouwen die in een discotheek waren, gearresteerd en verkracht door politieagenten. Deze gebeurtenis staat niet op zich zelf. Wereldwijd wordt geprobeerd door de mannelijke heteromaatschappij om lesbische vrouwen en homoseksuele mannen te abnormaliseren, te criminaliseren en te discrimineren. Hier in Nederland o.a. via hersenonderzoek, in Engeland via wetge-

ving (clausule 28), in Zweden via razzia's door de politie.

Wij eisen dat er een einde komt aan deze repressie.

Wij eisen vrijlating van alle mensen wereldwijd, die op grond van hun sekse, seksuele voorkeur of politieke ideeën gevangen zitten.

**VROUWENSTRIJD
SOLIDARITEIT
TEGEN ONDERDRUKKING WERELDWIJD !!**

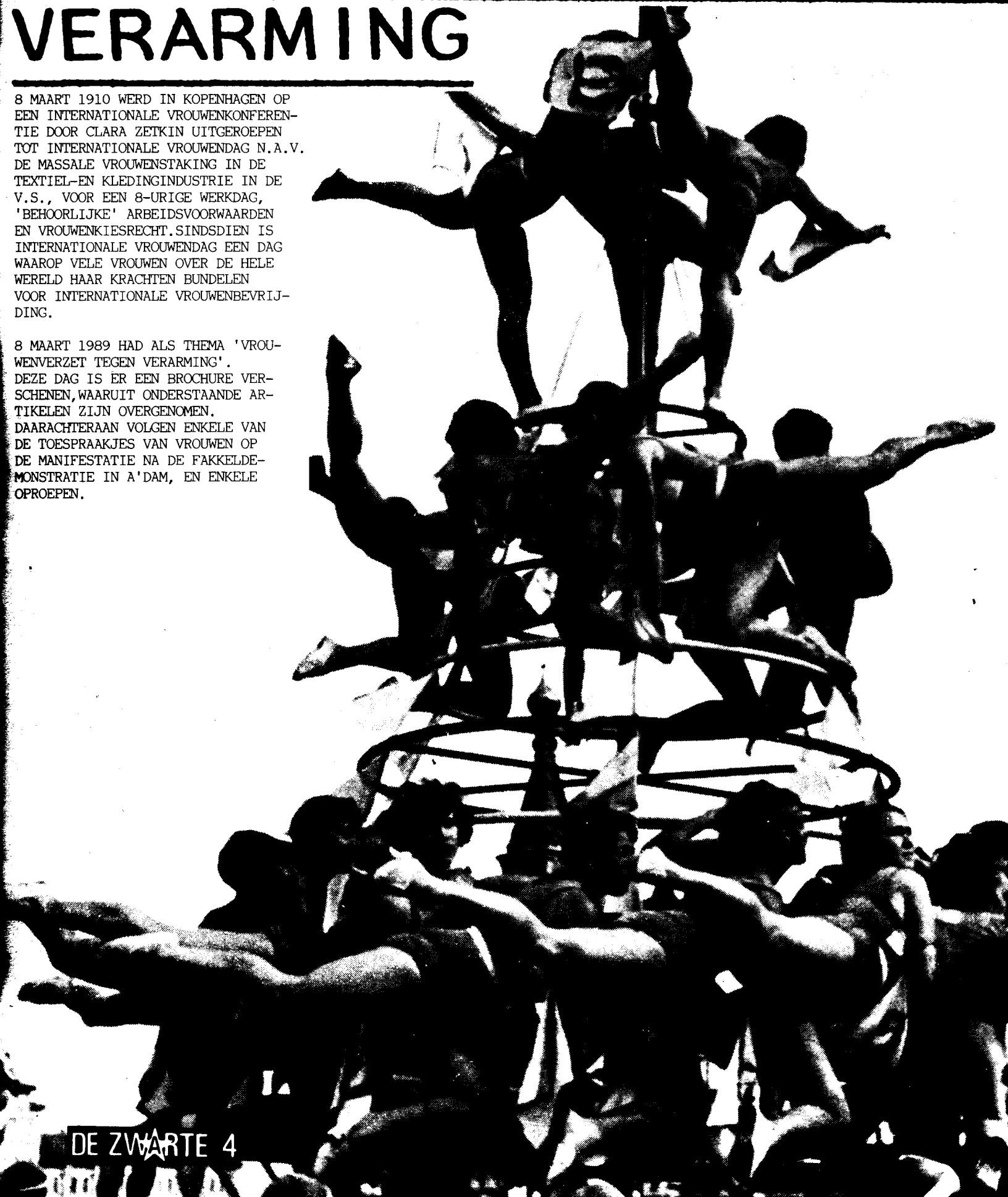

DE ZWARTE 3

8 MAART INTERNATIONALE VROUWENDAG VROUWENVERZET TEGEN VERARMING

8 MAART 1910 WERD IN KOPENHAGEN OP EEN INTERNATIONALE VROUWENKONFERENTIE DOOR CLARA ZETKIN UITGEROEPEN TOT INTERNATIONALE VROUWENDAG N.A.V. DE MASSALE VROUWENSTAKING IN DE TEXTIEL-EN KLEDINGINDUSTRIE IN DE V.S., VOOR EEN 8-URIGE WERKDAG, 'BEHOORLIJKE' ARBEIDSVORWAARDEN EN VROUWENKIESRECHT. SINDSDIEN IS INTERNATIONALE VROUWENDAG EEN DAG WAAROP VELE VROUWEN OVER DE HELE WERELD HAAR KRACHTEN BUNDELEN VOOR INTERNATIONALE VROUWENBEVRIJDING.

8 MAART 1989 HAD ALS THEMA 'VROUWENVERZET TEGEN VERARMING'. DEZE DAG IS ER EEN BROCHURE VERSCHENEN, WAARUIT ONDERSTAANDE ARTIKELEN ZIJN OVERGENOMEN. DAARACHTERAAN VOLGEN ENKELE VAN DE TOESPRAAKJES VAN VROUWEN OP DE MANIFESTATIE NA DE FAKKELDEMONSTRATIE IN A'DAM, EN ENKELE OPROEPEN.

ARMOEDE IS WERELDWIJD- INTERNATIONALE VROUWENSOLIDARITEIT

♀♀ INFO-CENTRUM

De volgende stukken zijn geschreven door "Het Vrouweninfocentrum" te Amsterdam. Het vrouweninfocentrum bestaat uit een groep vrouwen die zich bezighoudt met de samenhang tussen patriarchale en imperialistische structuren. Wij willen door middel van zelforganisatie, informatieverstrekking, acties en dergelijke strijd voeren.

In het eerste stuk willen we iets vertellen over onze eigen positie binnen een context waarin de tegenstellingen tussen arm en rijk wereldwijd, maar ook in Nederland groter worden. In het tweede stuk zullen we uitleggen hoe het IMF (Interantoniaal Monetair Fonds) vanuit het westen de armoede organiseert in de zogenaamde derde wereld en hoe dat met name vrouwen treft. Wij zien parallellen tussen onze situatie hier en de positie van vrouwen elders in de wereld. Wij zien parallellen in de machtsmiddelen die tegen vrouwen wereldwijd worden ingezet om ons zelfbeschikking en autonomie te ontnemen.

ONZE POSITIEBEPALING EN ONZE POLITIEKE STELLINGNAME

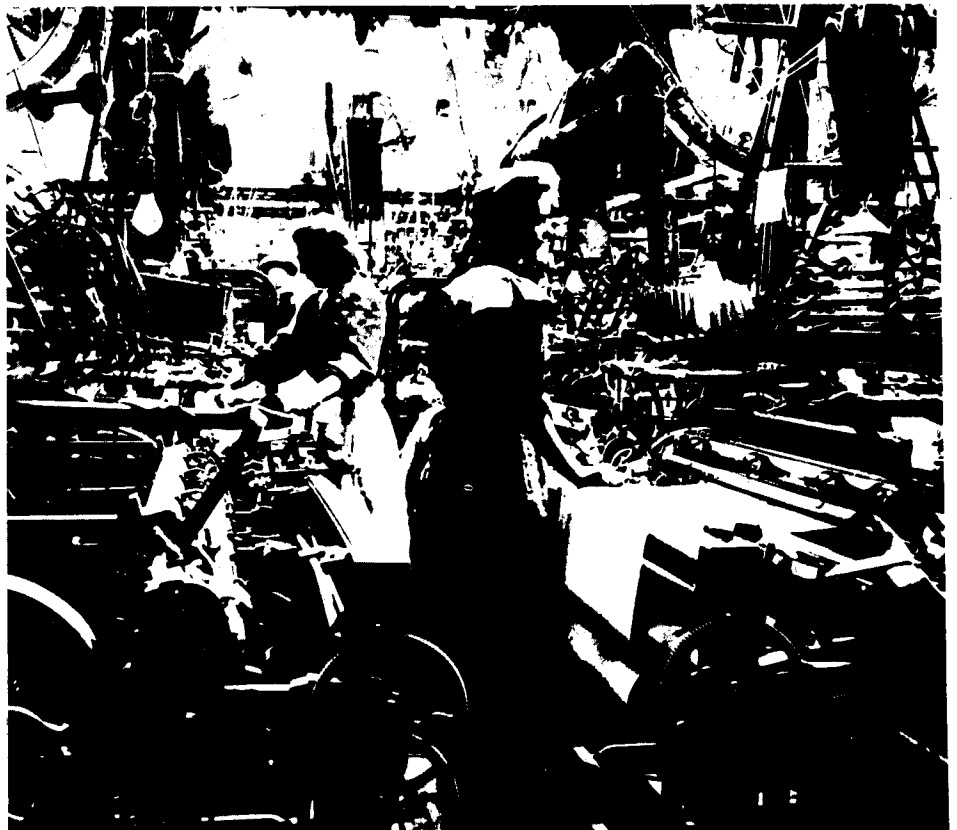
Armoede is een relatief begrip. Ten opzichte van mensen met goedbetaalde banen, kapitaalbezit en politiek-ekonomiese machtsposities (nog altijd vooral mannen) zijn wij als vrouwen met minimuminkomens (uitkeringen) arm. Ten opzichte van de meeste mensen in de zogenaamde derde wereld zijn wij als vrouwen die leven in een van de imperialistische mogendheden rijk. Een materiële rijkdom die gebaseerd is op uitbuiting. Ten opzichte van andere mensen met minimuminkomens zijn we nog redelijk goed af, waarmee we nadrukkelijk niet willen zeggen dat we de dans van de verarming ontspringen.

Het "redelijk goed af zijn" heeft te maken met een aantal factoren: de meesten van ons zijn wit, jong en hebben geen kinderen. Een deel van ons heeft een middenklasse-achtergrond. De meesten hebben redelijke (voor)opleidingen of de mogelijkheden daartoe. Als gevolg van de

bezuinigingen op het onderwijs worden die mogelijkheden echter mogelijkheden echter zienderogen kleiner. Misschien heb je formeel nog wel de mogelijkheid om met een vwo-diploma verder te studeren. Velen zullen dat niet doen wanneer ze zich daarvoor in de schulden moeten steken en geen beroep kunnen (of willen) doen op rijke ouders. Als we ons vergelijken met andere vrouwen met minimale financiële middelen en/of machtsposities (veel zwarte vrouwen; migrantenvrouwen zonder zelfstandig verblijfsrecht; vluchtelingenvrouwen in afwachting van de, veelal negatieve, uitslag van hun asylprocedure; bijstandsvrouwen met kinderen; meiden met slechte opleidingen, bijvoorbeeld in geld uitgedrukt laag gewaardeerde "vrouwenberoepen") dan kunnen we ons echter moeilijk tekenen door de zwaarst getroffen door verarming. Wij kunnen ons gemakkelijker bedienen van illegale middelen (als overlevingsstrategie en uit politieke overtuiging dat iedereen gelijke rechten heeft over op vervulling van levensbehoeftes) dan vrouwen met kinderen.

Zij moeten niet alleen rekening houden met de konsekwenties voor zichzelf, maar ook voor kinderen. Dat terwijl hun noodzaak om te jatten groter is. Vluchtelingenvrouwen en migrantenvrouwen kunnen het land uitgezet worden als ze betrappt worden. Iets waar wij ons niet druk over hoeven te maken. Als de uitkeringen zo laag worden dat "bewuste baanloosheid" geen reëel perspectief meer voor ons is, zullen we waarschijnlijk gemakkelijker werk vinden dan zwarte en migrantenvrouwen die te maken krijgen met racisme op de arbeidsmarkt. Het blijft met andere woorden verschil maken of je afziet van een aantal privileges (op basis van klasseachtergrond of het gegeven witte nederlandse vrouwen te zijn) uit politieke wil, of dat je die privileges simpelweg niet hebt gezien de huidige maatschappelijke verhoudingen.

Hiernaast hebben we ons, uit een combinatie van noodzaak en politieke wil, een aantal materiële voorwaarden verworven, die maken dat we ons niet écht arm voelen.

De meesten van ons hebben als gevolg van activiteiten binnen de diverse politiek-sociale bewegingen een grote rijkdom verworven aan capaciteiten, creativiteit, feministies zelfvertrouwen en dergelijke, die ons de kracht geeft om te blijven vechten voor maatschappijveranderingen óók in tijden dat het voor ons politiek en economies minder gemakkelijk wordt. De meesten van ons bezitten een breed scala aan vaardigheden en trucs om instanties die de controle hebben over geld en levensnoodzakelijke middelen op te lichten en ons op die manier te voorzien van de dingen die we nodig hebben. Velen van ons leven, nog, in gekraakte huizen. Natuurlijk is de leegstandswet en het no-nonsensebeleid van de diverse gemeentes op het gebied van huisvesting voor ons een grote bedreiging. De meesten van ons hebben persoonlijk politieke ideeën waardoor we ons minder afhankelijk voelen van de westerse konsumptie maatschappij. Dat betekent niet dat we er vrij van zijn, maar wel dat we daar ook in ons eigen leven krities tegenover willen staan. Onze strijd richt zich op het creëren van een maatschappij waarin de nadruk ligt op gelijkwaardige menselijke verhoudingen en gelijkwaardige rechten op de vervulling van elementaire levensbehoeftes voor iedereen wereldwijd, in plaats van op het vergaren van materiële welvaart voor enkelen (als je het op wereldschaal ziet). Deze strijd uit zich in ons persoonlijk politiek leven bijvoorbeeld in: het nivelleren van inkomens binnen kraakpanden of woongroepen (het onderling verdelen van de armoede dus); een min of meer sobere levensstijl qua hoeveelheid bezittingen; het vrijwillig en gemotiveerd werken in politieke groepen, boekhandels, kroegen, aan eigen media en dergelijke waardoor "goederen en diensten" goedkoper kunnen zijn, waardoor er (soms) geld overblijft om te besteden aan gezamenlijk bepaalde politieke doelen en waardoor we kunnen uitzoeken wat andere, gelijkwaardige menselijke verhoudingen voor ons betekenen. Natuurlijk zijn we arm. We voelen ons echter niet arm, omdat rijkdom gedefinieerd wordt als: het zich toeëigenen van spullen en macht ten koste van anderen, niet ons streven of onze behoefte is. We voelen ons "rijk", voor zover we erin slagen ons los te maken van menselijke verhoudingen die we verarmd vinden, van de manier waarop kant en klare consumptiegoederen in de plaats worden gesteld van de behoefte aan menselijke warmte, verbondenheid, solidariteit en creativiteit. (vergelijkbaar met je volvreten terwijl je eigenlijk ontevreden bent over je leven of je relatie met een geliefde). Wij voelen ons in de "rijkdom", zoals wij die door middel van ons persoonlijk politieke werk proberen op te bouwen, bedreigd door iedere ontwikkeling binnen de huidige maat-

schappij die tegenstellingen verscherpt en de druk om je te konformereren vergroot. Het meest concreet merkbaar voor onszelf op dit moment zijn dan bijvoorbeeld: de bezuinigingen gekoppeld aan repressie zoals die onze materieel-politieke bestaansbasis systematies aantasten. Daarnaast het oprukken van de yuppiecultuur (loosheid) en het verloren gaan van iedere vorm van solidariteitsgedachte (ieder voor zich en.....?)

Onze huizen/ politieke uitvalsbases/ vrijplaatsen worden onttruimd en vervangen door luxe appartementen voor de rijken. De leegstandswet maakt niet alleen dat wij op straat komen te staan, maar is ook een politiek wapen tegen buitenparlementair verzet. Hetselfde geldt voor de ontwikkelingen op het gebied van de sociale uitkeringen. We worden niet alleen financieel gekort, maar ook de controle over ons doen en laten wordt opgevoerd. Tot slot opent onder andere artikel 140 in het nederlandse strafrecht de deur voor de kompromisloze repressie zoals mensen die in de BRD al langer kennen. De met artikel 140 vergelijkbare paragraaf 129a in het west-duits strafrecht maakt daar dat mensen achter slot en grendel gezet kunnen worden op verdenking 'lid te zijn van een terroristiese vereniging'. Het meelopen in een demonstratie, het organiseren van een manifestatie, het uitdelen van stencils

waarin samenvoeging wordt geëist van politieke gevangenen, kan al voldoende zijn om die verdenking op je te laden. Met 'de Europese eenwording' in het vooruitzicht, staat een dergelijke repressie niet meer zo heel ver van ons af. (Zie ook de procesverklaring van Ingrid Strobl in de vorige Zwarte).

Wij willen ins als vrouwen tegen deze ontwikkelingen verzetten, omdat ze haaks staan op onze ideeën over een 'rijk' leven voor iedereen en omdat ze bedreigend zijn voor de manieren waarop wij daarvoor willen vechten. Omdat wij niet geloven in de geïsoleerde bevrijding van een enkele groep en omdat we niet denken dat bevrijding geïsoleerd bevochten kan worden, voelen wij ons verbonden met alle andere groepen die, op onderscheiden wijze, getroffen worden door verarming en die zich daar tegen willen verzetten.

IMF ORGANISEERT VROUWENARMOEDE WERELDWIJD!

Het IMF is een organisatie waar ongeveer 150 landen lid van zijn. Landen die tekorten hebben op de handelsbalans kunnen bij het IMF aankloppen voor kort lopende leningen. Hoe ontstaan dergelijke tekorten op de handelsbalans? Na de dekolonisatie zijn veel landen in de zogenaamde derde wereld, zoals bijvoorbeeld Tanzania, afhankelijk gebleven van export naar westerse landen. Toen de

koffiemarkt in het geval van Tanzania instortte, kwamen er geen buitenlandse valuta meer binnen en was Tanzania genoodzaakt leningen af te sluiten bij het IMF. Het IMF stelt daarbij altijd voorwaarden 'ter sanering van de economie'.

Het IMF zegt een democratische organisatie te zijn. De besluitvorming is op basis van zogenaamde unanimititeit, wat inhoudt dat 85% van de leden het ergens over eens moeten zijn. In de praktijk betekent dit echter dat landen die veel inleggeld hebben betaald meer te zeggen hebben dan arme landen. Stemmen worden immers verworven door de hoogte van het inlegbedrag. Zo heeft de V.S. zich in de praktijk een vetorecht verschaft. Met meer dan 15% van de stemmen kunnen zij altijd effectief beslissingen sturen. Als zij niet willen, da wordt de drempel van de unanimititeit (85%) niet gehaald en gaat het niet door. Duidelijk is dan ook dat arme landen weinig in te brengen hebben en zich moeten schikken naar het door het westen uitgestippelde beleid.

Zo zijn IMF en ook Wereldbank, zijn broer, die langlopende projecten financiert, belangrijke instrumenten van het internationale kapitaal geworden. Zij zijn er met hun beleid op gericht landen te integreren in het kapitalisme, ze afhankelijk te houden of te maken en ze onder controle van het westen te

brengen. Het IMF verschaft zoals gezegd kort lopende kredieten aan landen met een handelsbalanstekort, maar stelt daarbij voorwaarden 'ter sanering van de economie'. Regeringen moeten hierin meegaan door de ontzettend hoog opgelopen schulden een het buitenland of aan het IMF zelf (terwijl de schuld histories omgekeerd ligt). De laatste jaren zijn er wel wat geluiden te horen van landen (bijvoorbeeld Argentinië en Mexico) die dat niet langer pikken, maar over het algemeen stemmen de elites van landen er mee in omdat het hunzelf ook allerlei privileges verschaft.

Het IMF eist bijvoorbeeld een drastiese inperking van de overheidsuitgaven. In praktijk had dit bijvoorbeeld in Jamaica tot gevolg dat voedselsubsidies afgeschaft werden. Dit heeft ingrijpende gevolgen voor de interne markt van vraag en aanbod, het voedsel wordt namelijk duurder. Bovendien worden landen gedwongen om een loonpolitiek te volgen, waardoor er voor nog minder geld noch minder gekocht kan worden. Gevolg is dat met name vrouwen steeds meer tijd, energie en vindingrijkheid aan de dag moeten leggen om de eindjes aan elkaar te knopen. Meestal hebben vrouwen op grond van patriarchale verhoudingen immer de zorg voor de familie. Het terugschroeven van de overheidsuitgaven heeft ook het af-

schaffen van goede gratis gezondheid tot gevolg, bijvoorbeeld in Tanzania. Het feit, dat de omstandigheden slechter worden betekent, dat met name vrouwen dat met hun gezondheid moeten bekopen. Iets anders dat onder druk komt te staan is de scholing. In Tanzania is gratis scholing afgeschaft, waardoor arme vrouwen hun kinderen niet meer naar school kunnen sturen. In Jamaica is de school weliswaar nog gratis, maar de schoolboeken niet meer. Vrouwen sturen hun kinderen dan ook niet meer naar school omdat ze geen geld hebben om de schoolboeken te betalen. Bovendien moeten de kinderen zelf vaak ook werken om geld te verdienen. In het algemeen betekent de afbraak van sociale voorzieningen voor de zogenaamde derde wereld dat de kindersterfte sinds 1981 weer toeneemt, terwijl die daarvoor dalende was.

De laatste tien tot vijftien jaar worden er door de Wereldbank steeds meer "ontwikkelingshulpprogramma's" opgezet voor vrouwen. Langzamerhand wordt duidelijk dat het er echter niet om gaat vrouwen werkelijk te scholen of kansen te bieden op de arbeidsmarkt. Uit onderzoek is gebleken dat vrouwen die een beetje scholing hebben en werk, eerder geneigd zijn met family-planning programma's mee te doen. Het doel is dan ook niet de verbetering van de positie van de vrouw, maar geboortebeperving. Dit wordt verkocht door te scherpen met de mythe van overbevolking. In feite zit er echter niets anders achter dan de angst van westerse kapitalistische landen voor verzetshaarden. Bovendien bieden deze family-planning programma's aan farmaceutische industrieën de gelegenheid om hun, in het westen vaak verboden, anti-konseptiemiddelen te dumpen. Vrouwen worden door deze industrieën zonder hun medeweten bovendien als proefkonijnen gebruikt. Op dit moment wordt in Brazilië en India geëxperimenteerd met Norplant. Dit is een ampule die in de bovenarm van vrouwen wordt ingebracht en die gedurende vijf jaar regelmatig hormonen afgeeft. Nu is al duidelijk, twee of drie jaren na aanvang van het geëxperimenteerde, dat vrouwen daar heel veel last van hebben, moeheid, pijnlijke gewrichten enzovoorts. Ze kunnen de ampule echter niet zelf verwijderen. Doel van de politiek van de Wereldbank is dus niet alleen controle over de productiekraft van vrouwen, maar ook over hun reproductie en sexualiteit.

De politiek van zowel IMF als Wereldbank hebben als belangrijke achtergrond dat de markt vrijgemaakt moet worden voor westers kapitaal. Er wordt bijvoorbeeld

gesteld dat de produktie gepri-
vatiseerd moet worden. In lan-
den waar bedrijven genationali-
iseerd zijn, moeten die in parti-
kuliere handen komen. Dat levert
buitenlandse valuta op die nodig
zijn om buitenlandse schulden af
te betalen aan westerse banken of
het IMF. Overheden worden zo ge-
dwongen buitenlandse bedrijven
op te nemen en de voorwaarden
voor die bedrijven zo aantrekke-
lijk mogelijk te maken. Bijvoorbeeld
door het instellen van vrijhan-
delszones waarin westerse bedrij-
ven geen belasting hoeven te be-
talen. Multinationals verplaat-
sen zich maar al te graag naar
landen waar mensen uit armoede
gedwongen zijn voor een honger-
loontje te werken en waar vrou-
wen en kinderen helemaal als
goedkope arbeidskrachten inge-
zet kunnen worden. Vrouwen ver-
dienen vaak niet meer dan 30
tot 40 % van wat mannen verdie-
nen. Doordat de arbeidsomstan-
digheden beroerd zijn en er
geen controle bestaat over werk-
tijden, kan het erin resulteren
dat vrouwen tot 14 uur per dag
onder barre omstandigheden moe-
ten werken en uiterst ongezond
werk moeten doen.

Meestal zijn onafhankelijke vak-
bonden verboden. Iedere vorm van
verzet kan gebroken worden door
mensen eenvoudig weg te ontslaan.
In Zuid-Korea gingen vrouwen zo-
mer 1987 bij een fabriek van
Adler (westduitse multi) in sta-
king. Hun belangrijkste eisen
waren een loonsverhoging van
16½% en het opnieuw in dienst
nemen van voorheen ontslagen
vrouwen. Onder andere door het
verzet van vrouwen in de BRD (brand-

stichting bij vestigingen van Ad-
ler door Rote Zora) moest het be-
drijf eieren voor zijn geld kiezen
en zijn de eisen van de zuid-
koreaanse vrouwen (gedeeltelijk)
ingewilligd. Zo blijkt dat multi-
nationals niet altijd hun prak-
tijk van uitbuiting en onder-
drukking kunnen doorzetten, me-
de als gevolg van internationa-
le vrouwensolidariteit.

Nog steeds vertrekken er bedrij-
ven van hier naar daar. Een voor-
beeld: Philips wil(de) een vesti-
ging in Leuven (België) sluiten
om in Singapore een nieuwe te o-
penen. De werknemersters uit Leu-
ven stonden op het standpunt dat
zij niet ontslagen wilden worden
(logies). Zij betrokken in hun
strijd tevens dat een vestiging
van Philips in Singapore voor de
mensen daar geen werkelijke posi-
tieveverbetering zou opleveren. On-
dertussen komen er ook weer be-
drijven terug naar het westen.
Bedrijven trekken met name weg
uit landen waar het verzet groeit,
bijvoorbeeld op de Filipijnen en
in Zuid-Korea, om hier het ge-
groeide arbeidsreserveleger aan
te boren. Een goedkope arbeids-
markt die ook hier gekreëerd
wordt door een politiek van
overheidsbezuinigingen op scho-
ling, gezondheidszorg, sociale
uitkeringen enzovoorts. Zo wor-
den vrouwen hier gedwongen om
thuiswerk te doen of op afroep-
kontrakten in te gaan. Zwarte-
en migrantenvrouwen en mannen
worden gedwongen om in illegale
ateliers te werken om geld te
verdienen. Vrouwen en mannen
hier worden op deze manier te-
gen vrouwen en mannen elders in
de wereld tegen elkaar uitgespeeld.

Een laatste gevolg van de IMF po-
litiek dat we hier willen aanstip-
pen is het sekstoerisme. Sekstoe-
risme brengt devalen binnen, we-
derom om schulden af te betalen.
Daarom is het er bepaalde landen
alles aan gelegen om dat te bevor-
deren. Het sekstoerisme konsen-
treert zich dan ook vooral in de
landen met hoge schulden, zoals
Thailand en de Filipijnen, Ghana,
en Mexico. Vrouwen die gedwongen
waren van het platteland weg te
trekken toen de landbouw zich meer
en meer op de export ging richten
en er in plaats van voedselgewas-
sen handelsgewassen verbouwd wer-
den. Boeren en boerinnen werden
gedwongen hun land en arbeidskracht
aan grootgrondbezitters te verko-
pen. Met de verdergaande mechani-
satie was er voor steeds minder
mensen werk en met name vrouwen ver-
loren hun belangrijke positie in de
landbouw. Zij trokken naar de ste-
den om daar te gaan werken en kwa-
men zodoende vaak terecht in de
prostitutie. Zo werken bijvoorbeeld
in Thailand 1 miljoen vrouwen in de
seksindustrie.

Wij wijzen deze politiek van IMF en
Wereldbank af omdat ze onderdrukking
en uitbuiting wereldwijd in stand
houden en organiseren, omdat zij
vrouwen hier en vrouwen daar iso-
leren en tegen elkaar uitspelen.
Wij willen een solidaire strijd ont-
wikkelen voor zelfbeschikking van
vrouwen wereldwijd. Zelfbeschik-
king over lichaam, leven, wonen
en werken zien wij als een elemen-
tair recht van iedereen. Het is
de basis van ons bestaan, een voor-
waarde voor een leven in vrijheid
en de inzet van onze strijd.

Vrouweninfocentrum A'dam
Haarlemmerstraat 95
Amsterdam
open: di.+ wo./van 1 tot 6
tel: 25 70 85

DE BROCHURE 'vrouwenverzet tegen
de verarming' IS VERKRIJGBAAR IN
HET VROUWENINFCENTRUM, A'DAM

OVER THUISWERK

Thuiswerk is een vorm van produceren, die eigenlijk onmisbaar is in het huidige nederlandse arbeidsbestel, in dit moderne geautomatiseerde produktiesysteem, waar de technologische ontwikkelingen steeds toenemen en waar heel wat gezinnen van een minimuminkomen moeten rondkomen.

WAT IS THUISWERK

Thuiswerk is werk dat door bedrijven, meestal aan vrouwen, thuis wordt uitbesteed. Er zijn legio soorten thuiswerk; het traditionele thuiswerk zoals: naaiwerk, het afwerken van balpennen, inpakken, sorteren, garnalen pellen, borduren etc., en het moderne thuiswerk dat meer te maken heeft met technologische ontwikkelingen, zoals: telethuiswerk, programma's maken voor computers, telefoon opnemen, etc.

THUISWERKSTERS

Dat de grote groep die thuiswerk verricht uit vrouwen tussen de 30 en 50 jaar bestaat is geen toeval. Het heeft te maken met de verzorgings en opvoedingsfunctie die vrouwen zouden hebben plus de verantwoordelijkheid voor huishoudelijke arbeid, in deze rolbevestigende maatschappij. Ook hebben vrouwen minder ontplooiingskansen, waardoor ze vaak geen opleiding hebben, of een verouderde. Als de kinderen dan wat ouder zijn hebben vrouwen geen schijn van kans op de arbeidsmarkt. Voor migrantenvrouwen komen daar nog racisme (op de arbeidsmarkt) en taalproblemen bij, die zowel op de reguliere arbeidsmarkt alsook in de verborgen hoek van het thuiswerk de kop opsteken. Migrantenvrouwen krijgen niet zo snel thuiswerk als 'witte' vrouwen; bedrijven, bazen en multinationals hebben liever "westerse" vrouwen omdat ze menen dat migrantenvrouwen analfabeten zijn, een minder hygiënische huissituatie hebben, en haar kinderen niet goed opvoeden, waardoor een onbetrouwbare huishoudelijke situatie ontstaat! Voor haar tien anderen, en wel Nederlandse vrouwen.

Waarom doen zij thuiswerk, een vraag die we vaak tegenkomen als men hoort onder welke omstandigheden thuiswerksters werken. De economische crisis heeft ertoe geleid dat heel wat gezinnen gedwongen zijn van een minimuminkomen rond te komen, waardoor ze in financiële problemen raken. Dit met name voor migrantenvrouwen die niet alleen verantwoordelijk zijn voor het onderhouden van hun gezin hier in nederland, maar ook voor andere familieleden in het land van herkomst. Een aanvulling op het inkomen is dan noodzakelijk, en de keuze voor thuiswerk is dan een afweging van redenen en belemmeringen. het is schipperen tussen

de eigen wensen, de financiële noodzaak en de verantwoordelijkheid voor de rest van het gezin; die rust op de schouders van vrouwen.....

Vaak is het ook zo dat er geen goede kinderopvang is of dat er zodanig op bezuinigd wordt, dat vrouwen niet buitenshuis kunnen werken, terwijl haar mannen probleemloos aan een baan komen, of, als migrant nog nét een baantje hebben weten te bemachtigen. Ook hebben vrouwen het gevoel dat zij de kindere zouden verwaarlozen als zij een baan buitenshuis zouden hebben, een gevoel dat hen is opgelegd door deze mannenmaatschappij. Sommige vrouwen hebben er genoeg van om huisvrouw te zijn en 'kiezen' voor thuiswerk. Het belangrijkste voordeel van thuiswerk is, dat men er niet voor uit huis hoeft, en, als de hoeveelheid werk dat toelaat, de uren waarop er gewerkt wordt, zelf kan bepalen.

Met dit beeld van betrekkelijke voordelen beginnen vele vrouwen aan thuiswerk. Echter in de praktijk blijken die voordelen geen voordelen te zijn. Het begint bij de werkopdrachten die onregelmatig zijn, en die op tijd klaar moeten zijn, waardoor het voor thuiswerksters heel moeilijk wordt de werktijden zelf te bepalen en daarnaast ook de tijden voor het andere, huishoudelijke werk te regelen. Vaak

gaat men dan maar met het hele gezin aan de slag, met name migranten doen vaak met het hele gezin thuiswerk; zo pellen vele Marokkaanse gezinnen garnalen.

Het werk weigeren of zeggen "Deze week wat minder", kan ertoe leiden dat ze het werk kwijt raken. Weer geldt: voor haar tien anderen. De konklusie is dat thuiswerksters maximaal beschikbaar moeten zijn voor minimale zekerheid.

Verder is de positie van thuiswerksters geïsoleerd:

- Zij hebben geen kontakten met haar collega's, ze zijn niet op de hoogte wat er in het bedrijf zich afspeelt, sterker nog: zij weten vaak niet eens voor welke werkgever of voor welk produkt zij werken. Deze onwetendheid maakt hen zwak tegenover werkgevers, en geeft aan dat je niets in te brengen hebt.

- Thuiswerksters weten niet wat haar rechten en plichten zijn, enige sociale zekerheid en arbeidsvoorwaarden zijn niet geformuleerd, de kontrakten zijn vaak mondeling afgesloten, bv. doordat een vrouw op een advertentie in de krant reageert en zo haar werk krijgt voorgeschoteld.

- Het regelmatig deelnemen aan activiteiten of cursussen in de buurt is vrijwel onmogelijk door de onregelmatigheid van het werk. Wekenlang geen werk en ook geen geld, en dan opeens spoedopdrachten, een explosie die vrouwen dan niet

aankunnen, is een kenmerk van thuiswerk. Ook de normale sociale contacten worden verwaarloosd waardoor het isolement steeds groter wordt. Zelforganisatie van thuiswerksters wordt niet bepaald gestimuleerd. En als vrouwen klachten hebben zullen ze wel tien keer nadenken of ze die ook deponeren, uit angst haar werk kwijt te raken. Zo komen op het steunpunt Thuiswerk veelal anonieme klachten binnen.

Om het isolement van thuiswerksters te doorbreken probeert het Steunpunt voorlichting te geven en informatiemiddagen voor thuiswerksters te organiseren. Ook worden contacten gelegd tussen thuiswerksters die voor hetzelfde bedrijf werken. Dat geeft vrouwen ook kracht en laat ze zien dat ze niet alleen zijn.

VERDERE ARBEIDSVORWAARDEN

Doordat thuiswerksters vaak niet weten wat haar rechten zijn, kan ook absoluut geen objectieve controle op het werk en de werkomstandigheden worden uitgeoefend.; de enige die kan controleren is dan de werkgever, die alle belang heeft bij efficiency, kwaliteit snelheid en daarbij zijn de arbeidsvoorwaarden ondergeschikt. De gevolgen van thuiswerk zijn voor het gezin niet alleen immateriële schade, maar ook immateriële en juridische ballast. Er is dus meestal géén, of een mondelinge arbeidsovereenkomst, wat inhoudt dat er geen juridische bescherming is. Er valt niets "aan te tonen", dus dat betekent verder zwijgen, en doorwerken onder bizarre omstandigheden.

Vaak ook worden thuiswerksters voor stukloon betaald, omgerekend in uurloon is dat voor ongeschoold werk f 3,- tot 6,- per uur bruto, voor geschoold werk f6,- tot f10,- per uur. De lonen voor thuiswerk zijn in verhouding tot de lonen voor werknemers/sters binnen een bedrijf nog veel lager, terwijl thuiswerk een onmisbare schakel is in het productieproces. De uitbuiting is dus voor thuiswerksters vreselijk. Wereldbedrijven als bv. C&A buiten werknemers sowieso al uit door gigantische winsten te maken waarmee alleen verder geïnvesteerd wordt zonder werknemers/sters daar ook maar iets van mee te laten profiteren, ze zelfs onder te betalen. Nu worden thuiswerksters die bv. in thuiswerkateliers werken aan spijkerbroeken voor C&A, extra onderbetaald en werken zij onder slechte omstandigheden, vaak ook 's nachts. Migrantenvrouwen voelen dan ook nog eens daar bovenop racistiese onderdrukking, en uiteindelijk zijn het toch weer vrouwen die sowieso het hardst getroffen worden door dit productie-systeem, waarin winst in steeds verdergaande research in technologiese ontwikkelingen gestopt wordt terwijl aan de andere kant voor veel te weinig geld thuiswerk gepleegd wordt en er bezuinigd wordt op bv. kinderopvang en

op uitkeringen, onderwijs, scholings- en ontplooiingsmogelijkheden voor meisjes etc, etc. Van de verdiensten van thuiswerksters moet in principe nog belasting en premies voor de algemene volksverzekeringen afgetrokken worden in gevallen waarin zij wel verzekerd zijn. Thuiswerksters maken ook veel onkosten voor bv. het halen en brengen van het werk, stroomverbruik, soms de aanschaf van bepaalde machines en apparaten. Ook wordt vaak haar huizen gebruikt als opslagplaats van te verwerken producten, waarvoor zij echt geen huurvergoeding krijgen, nee het betekent vaak dat de slaapkamer qua ruimte voor de helft teruggebracht is tot magazijn.

Het knelpunt is dat thuiswerksters zich vaak niet gemakkelijk kenbaar maken, ze blijven verborgen arbeidsters. Ook tegenover elkaar trachten ze te verbergen dat ze thuiswerk doen. De angst dat ze hun werk verliezen bij het openbaren van bv barre omstandigheden waaronder ze werken, is reeel. Daarom is juridische bescherming een eerste vereiste voor thuiswerksters om naar buiten te treden. Om dat te ondersteunen is een belangrijke

taak van het Steunpunt Thuiswerk het zichtbaar maken van verborgen thuiswerk. Daarom worden alle gegevens van onderzoeken, ervaringen en wensen van thuiswerksters en de "motieven" van werkgevers verzameld. Deze gegevens zullen gebruikt worden om het beleid van politieke partijen, de staat en werkgevers m.b.t. thuiswerk te beïnvloeden. D.m.v. regelmatige publiciteit en voorlichtingsbijeenkomsten proberen we de thuiswerkproblematiek onder de aandacht van een breder publiek te brengen, zodat meer mensen zich solidair voelen en zich inzetten voor positieve verbetering van thuiswerksters, en tegen de wanverhoudingen van uitbuiters en onderdrukkers.

SOLIDARITEIT MET THUISWERKSTERS

Solidariteit verklaren kan bv. door zelf het initiatief te nemen om thuiswerksters te ondersteunen, te informeren en te verwijzen naar het Steunpunt, door haar te stimuleren met eigen verhalen, wensen en klachten naar buiten te komen, door bedrijven en multinationals die thuiswerk uitbesteden op te sporen en door te geven aan ons, door de aandacht en meningen van vakbonden, maatschappelijke orhanisaties, politieke partijen en zeforganisaties

en allerlei groepen te vragen of zij zich daadwerkelijk over thuiswerk willen buigen, en de situatie in volle ernst te veranderen.

DE VOORDELEN ZIJN VOOR DE WERKGEVERS
Werkgevers maken dankbaar misbruik van de goedkope arbeidskrachten, van het arbeidsreserve"leger" en thuiswerksters. Ze hoeven bv niet te investeren in uitbreiding van de eigen werkplaatsen, het onderhouden ervan, het aanschaffen van apparaten, etc.

Premies hoeven vaak niet afgedragen te worden; omdat de meeste thuiswerksters geen arbeidscontract hebben, kunnen ze geen rechten ontlenen aan de wet minimumloon, vakantietoeslag, etc. De meeste thuiswerksters zijn niet verzekerd, daarvoor zouden ze 2/5 deel van het minimumloon moeten verdienen, en de werkgevers zorgen er bewust voor dat de thuiswerksters hieronder blijven, zodat de premiebetaling omzeild wordt. Uitbuiting ten top, want hij verdient hiermee en zij is niet verzekerd en heeft ook geen enkel recht.

THUISWERK, STAAT EN VAKBONDEN

Thuiswerksters willen ondanks alles haar werk niet kwijt, ze kunnen het inkomentje niet missen. Ze

vinden wel dat er veel moet verbeteren aan rechtspositie en arbeidsomstandigheden, dat haar werk meer gewaardeerd en beter beloond moet worden.

De vrouwenbond FNV heeft er veel aan gedaan om thuiswerk onder de aandacht te brengen van staat en vakbeweging. De overheid voelt niet veel voor wettelijke bescherming van thuiswerk. Zij stelt zich vooral op het standpunt dat thuiswerksters zelf moeten opkomen voor haar belangen.... een onmogelijk standpunt als je beseft dat vrijwel alle thuiswerk verborgen is.

Natuurlijk is zelforganisatie belangrijk, maar als thuiswerksters haar klachten niet eens durven te deponeren, bang haar werk te verliezen..... Thuiswerk (en kinderarbeid) bestaat al heel lang, maar de laatste tijd is het groeiende. Met name door automatisering is het mogelijk geworden dat (on)geschoold werk uit de bedrijven in thuiswerk verdwijnt. Dit past in de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, waarbij arbeidsverhoudingen zich grondig wijzigen, zoals toenemende flexibilisering, zowel van de werkomstandigheden als van de arbeidskrachten. Deze ontwikkelingen zijn internationaal en

hebben grote konsekwenties voor de positie van arbeidskrachten op de hele wereld; met name in het europa van 1992 zal de wetgeving van de verschillende staten op elkaar afgestemd worden, waardoor nog meer met het arbeidsreserveleger geschoven zal worden ten gunste van bedrijven en ten nadele van de werknemers/sters. Voor migranten en vluchtelingen, die ook nu in het (illegale) thuiswerk nog iets verdienen om te kunnen overleven, wordt het steeds moeilijker zich hier te handhaven. Waar eerst van hen verwacht werd dat zij "integreren" en "zich aanpassen", kunnen ze nu al, maar in 1992 en daarna zeker, "oprotten". Door het vluchtelingenbeleid en bv. de remigratieregeling ziet het er naar uit dat er naar willekeur met mensen geschoven kan worden in het belang van het kapitalistische systeem. Onderwijs- en scholingsmogelijkheden worden ook steeds minder toegankelijk voor iedereen en steeds elitairder en in het belang van het bedrijfsleven. Bedrijven sponsoren wetenschappelijk onderzoek, onder voorwaarde dat het in dienst staat van dat steeds verdergaande produktiesysteem. Zo wordt bv. véél geld gepompt in bedrijfstakingen als bio- en genetechnologiën, ontwikkelingen waar niemand om gevraagd heeft.

TOT SLOT

Er valt, ook binnen vakbewegingen een kentering waar te nemen in de opstelling tegenover thuiswerk, nu het besef van de ernst van bovengenoemde ontwikkelingen doordringt. Het organiseren van werknemers en werkneemsters op arbeidsbelangen, greep krijgen op de nieuwe ontwikkelingen, betekent dat we ons meer moeten inzetten voor de positie van o.a. thuiswerksters. Ik hoop dat deze inleiding een bijdrage zal zijn voor jullie inzet en actieve rol t.a.v. het verbeteren van de positie van thuiswerksters om gewaardeerde erkenning te krijgen.

Het steunpunt Thuiswerk
Ruysdaelstraat 26 huis
1071 XB Amsterdam
020-795871

Het steunpunt Thuiswerk wil thuiswerksters bij elkaar brengen om voorlichting te geven, hun de mogelijkheid te bieden om onderling ervaringen uit te wisselen en elkaar te leren kennen. Buitenlandse thuiswerksters worden zoveel mogelijk in hun eigen taal geholpen. Met wensen en klachten van thuiswerksters willen wij bij vakbonden, overheid en werkgevers de noodzaak aantonen voor verbetering van hun positie

8 MAART '89 INTERNATIONALE VROUWENDAG

dat de werkloosheid onder onze groepen verder zal stijgen. Alleen hoogwaardige industrie zal in Nederland blijven. Het grootste deel van de migrantenvrouwen zal, evenals vele andere vrouwen daar geen werk in kunnen en willen vinden.

JULLIE STRIJD IS ONZE STRIJD, EN
ONZE STRIJD IS JULLIE STRIJD,
INTERNATIONALE SOLIDARITEIT!!!

Turkse vrouwenvereniging htkb

VROUWENVERZET TEGEN ARMOEDE

Al vele jaren wordt er over de hele wereld internationale vrouwendag gevierd. Migrantenvrouwen vieren al jarenlang deze dag in Nederland samen met Nederlandse vrouwen.

Verzet tegen staatsbeleid dat niet iedereen laat mee profiteren van winsten. Als het slecht gaat is iedereen daarvoor verantwoordelijk, als het beter gaat, komt het maar ten goede van enkelingen.

Migrantenvrouwen worden, nóg harder dan Nederlandse vrouwen, gepakt. Als arbeidster, als vrouw en als migrante.

Er zijn verschillende ontwikkelingen gaande, die van grote invloed zijn op migrantenvrouwen, zoals de 1990-maatregel. Vanaf 1990 moeten meiden, die 18 jaar worden financieel zelfstandig zijn. Vanaf 1990 verdwijnt voor deze groepen dan de kostwinners-toeslag. De 1990-maatregel is bedoeld om een gelijke verdeling tussen werk binnenshuis en werk buitenshuis te creëren.

WAT BETEKENT DAT VOOR MIGRANTENMEIDEN

De werkloosheidscijfers zijn aan het dalen, maar die van de migranten blijven stijgen. Ruim 40% van de migrantenjongeren is werkloos door:

- slechte onderwijssituatie
- racisme en diskriminatie op de arbeidsmarkt.

Veel migrantenmeiden schrijven zich niet meer in bij arbeidsburo's.

Ze krijgen immers toch geen werk.

Het werkloosheidscijfer onder migrantenjongeren is daardoor nog veel hoger. De kostwinnerstoelage verdwijnt maar er komt geen recht op een zelfstandige uitkering voor meiden.

De 1990-maatregel zal alleen voor migrantenmeiden kunnen functioneren wanneer er aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- recht op zelfstandige uitkering
- verbetering van de onderwijssituatie
- verbetering van de arbeidspositie door o.a positieve actie
- betere kinderopvangvoorzieningen
- zelfstandig verblijfsrecht voor migrantenvrouwen.

Er komt een herziening van de vreemdelingenwetgeving; een voorstel tot een wet, waarin de weinige verworvenheden waarvoor migrantenvrouwen hebben gestreden, niet terugkomen.

Een wet die zelfstandig verblijfsrecht voor buitenlanders nog verder van ons weg brengt. Een wet die trekwerk in de hand werkt.

Een wet die migrantenvrouwen in verschillende categorieën zal indelen die hen tegen elkaar uitspelen.

Een wet die tot gevolgen heeft dat migranten zich overal moeten legitimeren. Een wet die diskriminatie en racisme in de hand werkt.

1992 staat voor 'open grenzen en economische vooruitgang'.

MAAR NIET VOOR ONS!!!

De Europese landen streven naar eenheid in hun beleid voor migranten.

Gevolgen hiervan:

-uitbreiding van de controle op migranten

-beperking van vrij grensverkeer

-wetten die de sociale zekerheid van migranten beknotten.

Vooraf migranten van buiten de EG, zoals Turken en Marokkanen worden hierdoor getroffen.

Tegelijk wordt de visumplicht ingevoerd en het vluchtelingenbeleid verscherpt.

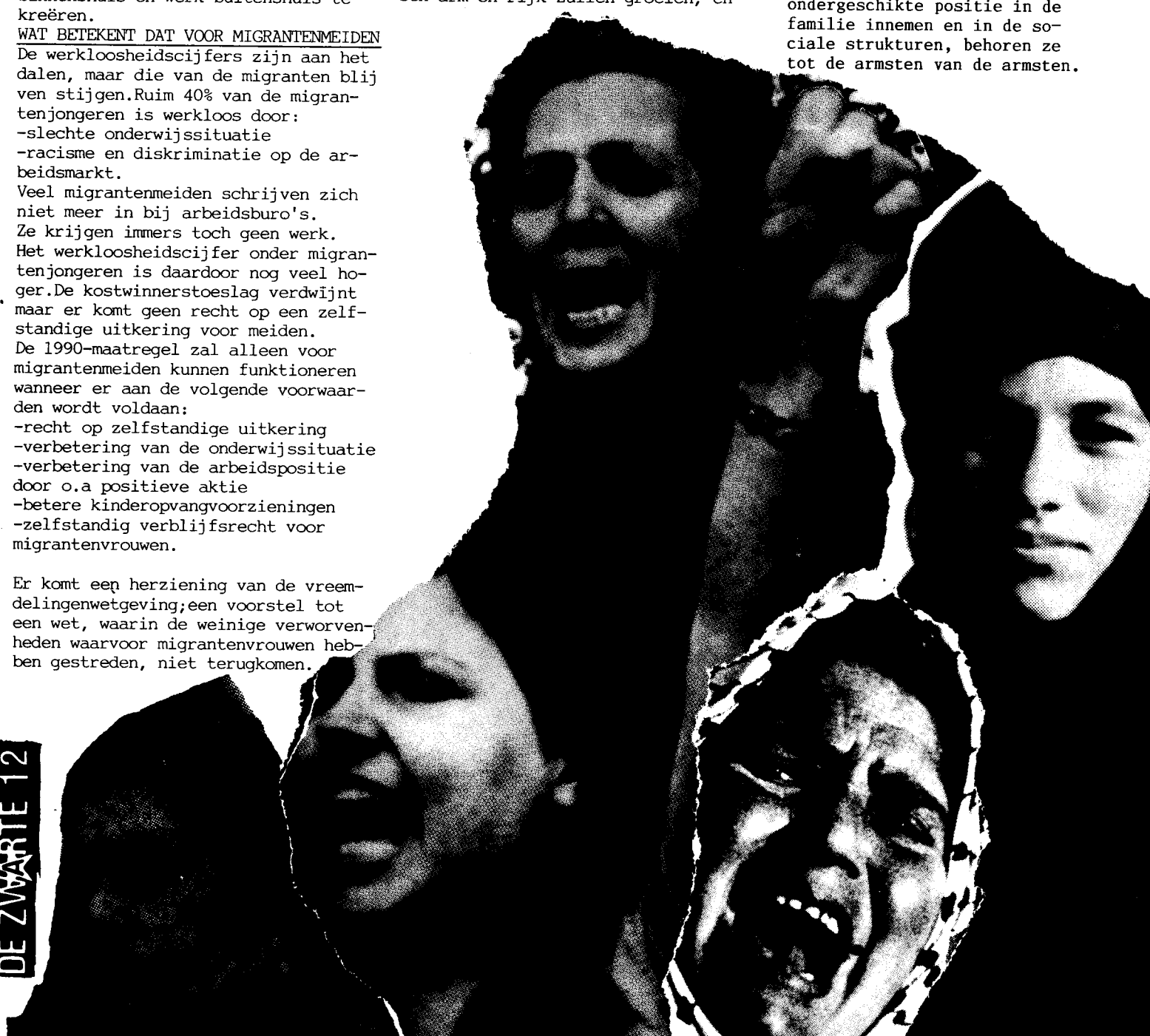
1992 betekent dat de verschillen tussen arm en rijk zullen groeien, en

FILLIPPIJNEN

Ik zal mijn aandacht richten op een paar in het oog springende punten en problemen waar we aan denken als we spreken over of met onze zusters uit derde wereldlanden, zoals de Filippijnen.

Een heel fundamentele vraag is: Wat betekent het om vrouw te zijn en arm in een derde wereldland als de Filippijnen.

Omdat Filippijnse vrouwen een ondergeschikte positie in de familie innemen en in de sociale structuren, behoren ze tot de armsten van de armsten.

Je kunt het je nauwelijks voorstellen wat het is om onder armoede te leven- laat staan wat het is om de armste van de armen te zijn.

Ondanks de rapporten van onze vrouwelijke president Cory Aquino over dat het Bruto Nationaal Produkt de laatste paar jaar is gegroeid, is de omvang en de diepgang van de armoede zo groot (meer dan 50% van de huishoudens) dat vrouwen gedwongen zijn er nog een extra last bij te nemen om met wat meer pesos hun familie in leven te houden.

Zó, buiten de verantwoordelijkheid voor het huishouden en het grootbrengen van de kinderen (6 tot 8 kinderen is het gemiddelde in de Fillippijnen), moet ze zichzelf tussen de dagelijkse zorgen door, in een vorm van economische activiteit storten, zoals het venten van voedsel, sigaretten, bloemen en wat je maar hebt, zelfs je lichaam, (vrouwenhandel en sextoerisme).

De ongeorganiseerde sektor van de ekonomie in het land heeft zo'n kolossale vorm aangenomen dat deze niet langer meer genegeerd kan worden als er gepraat wordt over onze ekonomie; en de meesten die in deze ongeorganiseerde sektor werken zijn vrouwen.

Op het platteland is de situatie van vrouwen zelfs nog somberder.

Een voorbeeld: de suikerarbeiders-families in Negros: vrouwen en kinderen werken beide als arbeidsters op verpachte grond en als kracht in de onbetaalde gezinsarbeid. Hier praten we over een minimumloon van ongeveer 4 gulden per dag, waarbij vrouwen voor hun diensten zelfs minder betaald krijgen of helemaal niets.

Waar ik nog speciaal naar zou willen verwijzen is de toestand van arme plattelands en arme stedelijke vrouwen, die hun man hebben verloren i.v.m. de anti-oproer maatregelen van de regering. Veel van hen zijn jonge vrouwen zonder banen die het hoofd moeten bieden aan zulke grote emotionele spanningen en ekonomische tegenspoed met hun kinderen.

Op het internationale vlak laat het probleem van het afbetalen van de schuld en de voortdurende afhankelijkheid van onze ekonomie van de internationale kapitalistische markt, erg slechte vooruitzichten zien voor een beter leven voor het Fillippijnse volk en in het bijzonder de Fillippijnse vrouwen.

De vrouwenbeweging op de Fillippijnen doet angstvallig en strijdbaar haar best om te vechten tegen vrouwenonderdrukking en uitbuiting van vrouwen en heeft grote behoefte aan vrouwensolidariteit over de wereld.

Sally, een Fillippijnse vrouw

De SADWU, de in '86 in Zuid-Afrika opgerichte vakbond voor dienstboden doet een beroep op vrouwen hier de 'living wage campaign' die zij daar is opgestart, te ondersteunen. De SADWU zet zich in voor betere arbeidsomstandigheden en loon voor dienstbodes.

Het organiseren van dienstbodes wordt voortdurend tegengewerkt door tegenwerking

voortdurend tegengewerkt door het apartheidssysteem en haar controle-apparaat. Zwarte vrouwelijke dienstbodes worden extreem uitgebuit door blanke bazen, de werkneemsters zijn volledig afhankelijk van de willekeur en (sexuele) grillen van hun werkgevers(ters). Door het ontbreken van minimumlonen ontvangen dienstbodes loontjes van 70 of nog minder gulden per maand. Vakantiedagen zijn een gunst, geen recht. Vrouwen die ziek of zwanger worden kunnen nergens aanspraak op maken en worden vaak op staande voet ontslagen. Ondanks het feit dat Z-A ong. 1 miljoen dienstbodes kent, wordt dienstbode niet als beroep gezien.

Een vrouwensteungroep in A'dam wil nu steunadvertenties plaatsen in enkele progressieve Z-A kranten, nl. Weekly Mail en New Nation, uit solidariteit met de strijd van de dienstbodes voor een Z-A zonder apartheid, racisme en sexismen. Je kunt de advertentiekampagne ondersteunen door fl.10.- over te maken op postbanknr. 5820152 t.n.v. K.G.A. Ritsert, Andersensingel 128, A'dam o.v.v. advertentiekampagne, en je beroep of bezigheden. Vóór 21 maart!!! Voor info: 020-826934
020-921240

eens gegeven, blijft gegeven

SPERMADONOR GEEN RECHTEN, GEEN PLICHTEN!

Acht maart diende voor het gerechtshof in Amsterdam het hoger beroep in de zaak die de Utrechtse spermadonor heeft aangespannen tegen twee lesbische moeders.

De rechter heeft de donor ontvankelijk verklaard

Achtergrond van deze rechtszaak. Eind oktober 1988 wordt door een spermadonor, voor het eerst in Nederland, een gerechtelijke procedure aangespannen om een omgangsregeling af te dwingen met het van zijn zaad verwekte kind, dat bij haar beide moeders woont. De man werpt zich op als de biologische vader en vindt dat hij recht heeft op omgang met het kind zoals iedere 'gewone' vader dat zou hebben.

Het is opmerkelijk dat de donor de rechtbank om een omgangsregeling verzocht heeft omdat van het begin af aan duidelijk is geweest dat voor hem geen ouderrol was weggelegd. Er is nooit sprake van geweest dat de donor op enigerlei wijze zou participeren in de verzorging en opvoeding van het kind. Daar zijn dan ook geen afspraken over gemaakt. Door te proberen een omgangsregeling af te dwingen toont de donor geen enkel respect voor de sociale ouderrol en het lesbisch ouderschap waarmee hij zich destijds zo solidair heeft willen betonen. Het belang van het kind is op geen enkele wijze gediend bij de akties van deze man.

De twee vrouwen, die zes jaar een relatie met elkaar hebben, besloten om via zelfinseminatie een kind te nemen voor wie zij gezamenlijk verantwoordelijk zullen zijn. Na afweging van voor- en nadelen van anoniem donorschap gaven zij de voorkeur aan een bekende donor.

Zelfinseminatie

Zelfinseminatie (Z.I.) met een bekende donor.

Met name lesbische en 'alleenstaande' vrouwen maken gebruik van zelfinseminatie. Belangrijke redenen om voor zelfinseminatie met een bekende donor te kiezen zijn:

-Zelfinseminatie biedt de mogelijkheid om buiten het medisch circuit te blijven; de totstandkoming van de zwangerschap en de zwangerschap zelf kunnen in eigen sfeer verlopen.

-De konstruktie met een bekende donor geeft een kind de mogelijkheid ter zijner tijd te weten te komen wie de donor is.

(Bij een spermabank is dat tot op heden niet mogelijk.) De ouder(s) verwacht(en) vragen van het kind over zijn of haar afkomst beter te kunnen hantieren dan in een konstruktie met een anonieme donor.

Onderscheid tussen donors en vaders

Bij zelfinseminatie met een bekende donor wordt geen vaderschap beoogd. De rol van een donor beperkt zich tot het leveren van genetisch materiaal (sperma). Een bekende donor gaat ermee akkoord dat het, met behulp van zijn zaad verwekte, kind op de hoogte mag worden gesteld van zijn of haar genetische afkomst.

Dit in tegenstelling tot een anonieme donor.

De gift van sperma impliceert dat een man die de gift schenkt geen vader wil worden.

Het 'vader zijn' verwijst naar een familiale betrekking en daarvan neemt een man afstand als hij zijn gift doet omdat anders de betekenis van zijn gift dubbelzinnig wordt. Het woord 'vader' verwijst naar een lange en veelvormige geschiedenis van betekenissen. Vader-zijn verwijst naar een in elkaar grijpend geheel van rechten en plichten. Juist daarom is het van belang het woord donor niet te koppelen aan het woord vader. Een bekende donor die bij de vrouwen waaraan hij zijn gift geschonken heeft op bezoek komt, kan in een moeilijke situatie komen als hij in verwarring raakt over zijn gift en daaraan rechten wil ontnemen. Hij kent zichzelf rechten toe waar hij bewust afstand van heeft gedaan. Een man die het psychologisch niet aan kan spermadonor te zijn, moet niet vrijwillig zijn zaad afstaan aan derden die geen familiale betrekkingen met hem willen onderhouden.

Bij het claimen van rechten wordt een persoonlijk probleem getransformeerd in een juridisch drama. Het is dan ook van het allergrootste belang dat een in verwarring geraakte donor niet in zijn illusies wordt gesteund.

Het 'belang' van het kind

Voor KI (kunstmatige inseminatie) kinderen is het psychologisch niet verwarrend om te begrijpen en te aanvaarden dat zij geboren zijn uit hun moeder en dat hun moeder een zaadje heeft gekregen van een man. Dat is de informatie over de afstamming waar zij recht op hebben. Als zij ouder worden en vragen stellen over de man van het zaadje dan kunnen de verzorgende ouders meer over hem vertellen, als zij

enige bekendheid hebben met de man in kwestie. Zij kunnen contact opnemen als het een bekende donor is geweest. Hoe minder problematisch de achtergrond hoe gemakkelijker de ouders het verhaal over de afkomst aan hun dochter of zoon kunnen inkleuren, afhankelijk van leeftijd en het belevingsvermogen van hun kind. Dit verhaal over de afkomst wordt in de loop van het leven gedifferentieerder. Er is niet een afgerond verhaal, maar afhankelijk van leeftijd en omstandigheden groeit het verhaal over de eigen afkomst. Dit geldt zowel voor KI kinderen als voor kinderen waarvan de ouders gescheiden zijn, samenwonen of gehuwd zijn en adoptiekinderen. Het verhaal over eigen afkomst is nooit af, psychologisch gezien.

Psychologisch gezien is het betekenisvol dat kinderen het gevoel hebben gewent te zijn en dat zij worden opgevoed en verzorgd door degenen die een stabiele emotionele verhouding tot hen hebben, zonder claims en verwachtingen, die een nog kwetsbaar en afhankelijk kind niet waar kan maken.

De Utrechtse donör beweert een emotionele band met het kind te hebben, dat met behulp van zijn zaad verwekt is. Deze band zou ontstaan zijn na een aantal bezoeken die hij aan de ouders van het kind gebracht heeft, waarbij het kind meestal in de wieg lag te slapen. Als er al zo'n band zou zijn ontstaan, dan is dit een eenzijdige en niet vanuit het kind gevoelde band. De donör projekteert het gevoel van donör-zijn en vader-willen-zijn op dat van het kind. Als hij vervolgens meent aan dat gevoel rechten te kunnen ontlenen als 'eerbiediging van het gezinsleven', gaat hij geheel voorbij aan de belangen en rechten van een kind, dat niet gebaat is bij juridische gevechten van in verwarring geraakte volwassenen. Het is niet in het belang van kinderen om aan claims van volwassenen te moeten voldoen en hun psychologische verwachtingen te moeten vervullen.

De belangen en rechten van een kind van anderhalf jaar kunnen niet in een rechtszaal worden uitgevochten. Een kind van lesbische ouders heeft net als ieder ander kind het recht om in een stabiele zorg- woon- en opvoedingssituatie op te groeien. Verstoringen hiervan door juridische claims van een donör zijn niet in het belang van kinderen van lesbische ouders.

Het hoger beroep

De donör wil dat de rechtbank de vrouwen oplegt mee te werken aan een deskundigenonderzoek door een multidisciplinair team. (What ever that may be.) De verzorgende ouders zetten zich tegen zo'n onderzoek. De vrouwen hebben herhaaldelijk aangegeven dat de keuze voor een bekende donör is ingegeven door de wens een kind informatie te kunnen geven over de afstamming, en dat de donör rechten nog plichten heeft. Zij hebben geen enkele behoefte aan een vader en dus ook geen belangen bij een dergelijk onderzoek.. De donör schuwt geen enkel (dwang)middel om de vrouwen zijn normatieve uitgangspunten op te dringen. Dit alles wordt gelegitimeerd onder het mom van het vermeende belang van het kind. Een moeder en een vader zouden onontbeerlijke elementen zijn om tot een evenwichtige persoonlijkheid uit te kunnen groeien. Zonder dat dat laatste geprecisieerd wordt. Het traditionele denk-kader dat aan deze uitgangspunten ten grondslag ligt is onhoudbaar. Het is onzinnig te veronderstellen dat een kind niet uit kan groeien tot een 'evenwichtige persoonlijkheid' in afwezigheid van de biologische vader.

De donör probeert een absurde omkering te bewerkstelligen: Niet de in verwarring geraakte man als objekt van onderzoek en vragen maar de lesbische moeders. Immers zij zijn degenen die afwijken en zij zijn degenen die zich moeten aanpassen aan de gangbare praktijken. Hier is een strategie gaande van moralisering en normalisering. Het ouderschap van lesbische vrouwen dreigt objekt van interventie te worden, in een poging onaangepast en ongewenst gedrag te bestrijden of althans controleerbaar te maken. Zij lopen het risico slachtoffer te worden van allerlei disciplineringsmechanismen.

De maatschappelijke tegenstellingen tussen zelfstandig moederende vrouwen en een zichzelf opdringende donör, probeert men te depolitiseren door de belangentegenstelling te ontkennen en te vertalen in therapeutische termen.

Wetgeving

Wetgeving is (nog) niet ingesteld op nieuwe ouderschapsvormen die de afgelopen jaren ontstaan zijn onder invloed van veranderende opvattingen in de samenleving en de toepassing van nieuwe voortplantingstechnieken. Nieuwe vormen van ouderschap zijn in juridisch opzicht achtergesteld bij de traditionele. Sociale ouders hebben niet altijd de mogelijkheid om hun ouderschap juridisch erkend te krijgen. Dit maakt ondermeer mogelijk dat de donör in deze rechtszaak een poging kan ondernemen een omgangsregeling op te eisen. Hij beroept zich daarbij op biologisch vaderschap. Het is daarom noodzakelijk dat de status van een donör in juridisch opzicht geregeld wordt; namelijk dat de donör in juridisch opzicht geen ouder is en dus geen vaderrechten heeft. Donorschap op zich kan daarom nooit ten grondslag liggen aan een omgangsregeling, hiervoor zou sprake moeten zijn van feitelijke verzorging van een kind. Bovenstaande wordt onderschreven door het Platform Mannen en Donorschap. De Utrechtse zaak vormt aanleiding om de ongelijke rechtspositie van verschillende ouderschapsvormen aan de kaak te stellen. Zo dient de vrouwelijke partner van een biologische moeder mogelijkheden te krijgen om haar ouderschap in juridisch opzicht vorm te geven. Tevens zouden zowel lesbische als 'alleenstaande' moeders beschermd moeten worden tegen claims van donoren.

De maatschappelijke discussie

Sinds de jaren vijftig wordt er in Nederland geïnsemineerd. De afgelopen tijd wordt de roep steeds sterker om het anoniem donorschap op te heffen.

Hiervoor wordt het recht dat het kind zou hebben op kennis van zijn of haar afstamming opgevoerd. Uit de Utrechtse zaak blijkt dat daar waar bekend is wie de donör is, hij benaderd wordt als een soort vader. De stap die vervolgens gemaakt wordt, is dat het hebben van een biologische vader onontbeerlijk is voor het uitgroeien tot een evenwichtige persoonlijkheid. Bovendien schroomt men een debat over het recht van homoseksuelen op kinderen niet. Moesten lesbische of 'alleenstaande' vrouwen destijds hun lot aanvaarden, de huidige argumentatie wordt opvallend vaak verwoord in termen van 'rechten van kinderen'. De onderliggende denkbeelden vormen niet alleen voor lesbische en 'alleenstaande' vrouwen een bedreiging, maar voor iedereen die ouderschap op andere manieren vorm wil geven. Vrouwen, mannen en kinderen worden door deze denkbeelden teruggedrongen in het kerngezin, in het 'belang van het kind'.

Eisen

Daarom zijn de volgende eisen geformuleerd:

1. Sociale ouders moeten de mogelijkheid krijgen hun rol in juridisch opzicht vorm te geven.
2. Donors hebben rechten nog plichten; lesbische en 'alleenstaande' moeders moeten beschermd worden tegen claims van donors.

(Stukken van deze tekst zijn ontleend aan de artikelen van het Platform Mannen en Donorschap, Volkskrant d.d. 22-10-1988; van R. de Kanter, NRC d. d. 12-12-1988 en van Juliette Zipper, Nemesi d.d. oktober/november 1988.)

Deze oproep werd ondersteund door:

Clara Wichman Instituut, Stichting Rechtenvrouw, Platform Mannen en Donorschap, Werkgroep Lesbische Moeders Utrecht, Werkgroep Lesbisch Gezond Utrecht, Werkgroep Lesbische Moeders Nijmegen, Werkgroep Lesbische Moeders Amsterdam, Vrouwengezondheidszorgproject Aletta, N.V.I.H. COC, COC Amsterdam, Bram van der Lek (europarlementariër), Annemiek Onstenk (europarlementariër), Medewerkers Kinderrechtswinkel Amsterdam, Daqua (voorheen Labda), PPR potten en flikkers, Rosa vrouwenkultuurgroep, Groep 7152 regio Utrecht, Schorerstichting, Vrouwenrechtswinkel Utrecht.

'Steungroep 8 maart'

Als je financieel wilt steunen, kun je een bijdrage storten op giro 1651255 t.n.v. S. van Dijke te Utrecht o.v.v. 'steungroep 8 maart'.

SHELL WEER DOELWIT AKTIES

van onze veraanslaggever

In de nacht van 13 op 14 maart is de multinational Shell voor de zoveelste keer doelwit geweest van een reeks acties, bestaande uit vernieling van pompstations die het eigendom zijn van het concern; sabotage van tellers en betaalautomaten, afzagen van slangen, vervuiling van de ondergrondse brandstofvoorraad. Ook werden er leuzen geschilderd. De nachtelijke acties werden kennelijk door verschillende groepen tegelijk uitgevoerd, maar door één groep genaamd "Shell is een Luchtbel" opgeëist.

In de afgelopen jaren is het bedrijf talloze keren op een vergelijkbare manier 'aangepakt', zoals de aktievoersters het in een persverklaring noemen. Dit gebeurt niet alleen in Nederland maar ook in een groeiend aantal andere Europese landen, als reden noemen de activisten telkens de gewelddadige, mensverachtende en milieuvernietigende rol die (een multinational eigen) het bedrijf in Nederland en elders in de wereld speelt, i.h.b. bij het overeind houden van het racistiese apartheidsbewind in Zuid Afrika. Zo zou het bedrijf onder meer de grootste buitenlandse investeerder in dat land zijn, brandstof aan het leger en de politie aldaar leveren,

aktief betrokken zijn bij het omzeilen van de door de V.N. afgekondigde olie-boycott, koloniën in het land exploiteren onder schrikbarende arbeidsomstandigheden en research doen voor het Zuidafrikaanse leger.

Deze praktijk wordt al jaren zwaar bekritiseerd, niet alleen door genoemde aktiegroepen maar ook al jaren door ontelbare officiële anti-apartheidsgroepen en andere organisaties en personen.

De golf akties in de afgelopen nacht duidt erop dat ook in het komende jaar aktiegroepen zich op het bedrijf zullen blijven storten, en dat de steeds herhaalde eis "Shell donder op, om te beginnen uit Zuid-Afrika" onverminderd gesteld zal blijven worden.

Een woordvoerder van het bedrijf zelf wilde zoals gewoonlijk nauwelijks reageren, en stak de gebruikelijke, maar steeds belachelijker aandoende, riedel af over "criminelen" en dat het bedrijf juist in Zuid Afrika bezig is om de

Zuidafrikaanse regering te overtuigen van hervormingen, dat het bedrijf er derhalve niet over piekert Zuid-Afrika te verlaten. Ondertussen worden de geruchten binnen het bedrijf steeds sterker dat men, ondanks het beeld van onverzettelijkheid dat de afdeling P.R. moet produceren, aanstalten maakt uit Zuid Afrika te vertrekken. Opmerkelijk was dat de naar verschillende media toegestuurde persverklaring bestond uit een fotokopie van een persverklaring uit het allang opgeheven blad Bluf! van 12 april 1985, waarbij slechts de datum doorgekrast was en vervangen door die van gisteren.

De politie kon slechts bevestigen dat de akties plaatsgevonden hebben, woordvoerder Pritstift, overigens afkomstig uit het bedrijfsleven, vertelde aan deze krant dat er wel 12 personen aangehouden werden, doch dat die aan konden tonen op dat moment met een puzzeltocht van de Middelbare Hotelschool bezig te zijn, waarna ze weer vrijgelaten moesten worden.

De anti-apartheidsorganisaties KZA en AABN wilden noch bevestigen noch ontkennen dat ze zich van de vernielingen distantiëren.

McDONALDS AXIE IN ROTTERDAM

10 à 15 mensen, veel informatie uit binnen- en buitenland, sandwichborden met anti-McDonalds affiejes, leuke pamfletten, een namaak Ronald McDonald en zoon. Ziehier de ingrediënten voor een leuke axie die zelfs bij het winkelende publiek aansloeg (en bij de 2 busjes smeris die ook een foldertje wilden). Wij zijn niet voor o.a.:

- de sloop van de tropiese regenwouden om 12.000.000 hamburgers per dag te kweken
 - het toevoegen van 10 verschillende chemikaliën aan de sla omdat het eten overal te wereld hetzelfde moet smaken
 - het zeer slechte personeelsbeleid
 - het produceren van bergen afval zoals plastic borden.
- Voor wie zin krijgt om zelf ook iets te doen nog een waarschuwing. Vooral uitspraken over het tropies regenwoud zijn al snel smaad en daar zijn al axiegroepen in de VS failliet aan gegaan. Uitkijken dus. Wijzelf gaan meteen volgende zaterdag weer verder 's middags in Rotterdam centrum.
- International Boykot McDonalds Campaign
Postbus 62290 3002 GG Rotterdam.

**Protest tegen
ontbossing
bij McDonald's**

28 FEB IS ER BRAND
GEWEEST IN EEN \$HELL
KIOSK TE AMERSFOORT
U WEEET WEL WAAROM
STRIJDBARE GROETEN
AUTONOME GROEP

A REVOLUTIONARY TEA PARTY

Het initiatief om een vrouwenblok te organiseren tegelijkertijd met de shell-blokkade is ontstaan op het anarcha-feministies weekend in Putten met als argument, dat we altijd achter de dingen van de gemengde beweging aanlopen. Het wordt eens tijd, dat we onze visie duidelijk maken, aangezien de gemengde beweging nog steeds sekse-neutrale, dus mannelijke, analyses maakt. Wij hebben in den Haag een regionale vergadering georganiseerd voorafgaand aan het landelijk en hebben een middag vol zitten kleppen om onze standpunten duidelijker te krijgen. We hebben eerst gepraat over wat multinationals als shell voor vrouwen in de derde wereld voor invloed hebben, maar vooral over wat zij voor vrouwen in het westen betekenen.

In de derde wereld betalen de multinationals aan de arbeiders en de arbeiders hongerlonen. Vrouwen worden nog slechter betaald dan mannen. Waar vrouwen een hongerloontje in de bedrijven verdienen, kan prostitutie een uitweg betekenen uit de armoede. Jonge vrouwen worden geëxploiteerd door multinationals als goedkope arbeidskracht en door de sex-industrie als stoeipoes en Voor wie?

De invloed van multinationals zal alleen nog maar groter worden vanwege de goedkopere arbeidskrachten en de automatisering.

Wat de landbouw in de derde wereld betreft wordt de invloed van de multinationals ook steeds groter. Vroeger was de landbouw in handen van vrouwen. De groene revolutie maakte de eigen landbouw kapot. Door monokultuur (het uitputten van de bodem) werden ze afhankelijk gemaakt van gemanipuleerde gewassen en de daarbij behorende bestrijdingsmiddelen (in het westen ontwikkeld, in de derde wereld toegepast, terwijl ze hier vaak verboden zijn.)

Als je de invloed van multinationals bekijkt hier in het westen, dan zie je al snel, dat deze op alle niveaus aanwezig is. Al pratende en elkaar stimulerend kwamen steeds meer voorbeelden aan de orde. Hier in den Haag bijvoorbeeld is die invloed heel groot; shell subsidieert hier veel kulturele en sportactiviteiten; shell heeft veel aandelen in het congresgebouw, sponsort het pleinfestival en heeft zelfs ooit een aanbod gedaan een Nicaragua-brigade te sponsoren. Hetzelfde geldt voor het opbouwwerk. In Rotterdam staat zelfs een complete shellwijk: Hoogvliet. Alles is daar in handen van shell: De huizen, club- en buurthuizen, de kinderopvang.

De shell verzorgt er zelfs ontbijten voor zijn arbeiders en arbeiders, "zodat zij niet in de files hoeven te staan". Dat shell direkt belang heeft bij vitale, uitgeruste, niet-door-de-file-gestreste arbeiders en arbeiders wordt er niet bij verteld. De "hoeksteen-van-de-samenleving" het gezin is sinds de industriële revolutie steeds belangrijker geworden voor het vergroten van de winsten van de multinationals. Vrouwen knappen de afgepeigerde mannen na het werk weer op voor de volgende dag, door emotionele en materiele steun, door met ze naar bed te gaan. Ze verzorgen de kinderen en pushen hen om opleidingen te volgen, die hen rijp maken voor de wensen van het bedrijfsleven. Machine-, computervlees en huisvrouwen. Door het hoge welvaarts niveau en de manier waarop het consumptie gedrag georganiseerd is, worden mensen zoet gehouden en in slaap gesust, zodat ze zich niet verzetten, want ze hebben toch alles? Vakbonden spelen het spel mee en staan aan de kant van de multinationals. Wij vergeleken de invloed van het katholicisme met de invloed van de multinationals: Laatst genoemde hebben de taak van de religie gedeeld of overgenomen. We leven in een staat waar de regering voornamelijk bestaat uit topmannen van het bedrijfsleven. Het is zelfs zo duidelijk dat adviescommissies van de regering gewoon naar topmannen van de multinationals vernoemd zijn o.a. de commissie dekker (phillips en gezondheidszorg, hoe verzinnen ze

het?) De houding van de multinationals werkt hier ook racisme in de hand, migranten zijn vaak goedkopere arbeidskrachten en worden uitgespeeld tegen witte, hier geboren mensen. En als die zelfde bedrijven een paar opportunistische advertenties tegen apartheid plaatsen is de bevolking een aardig rad voor ogen gedraaid. Het is in het belang van de bedrijven met hun herstructurering dat mensen zoveel mogelijk vervreemd van elkaar, zichzelf, hun omgeving en hun produktie/konsumptie gedrag raken zodat mogelijkheden tot verzet bij voorbaat uitgesloten worden. Onderdrukte groepen moeten dus geïsoleerd worden/blijven van elkaar, zoals het gezin al decennia werkt als middel om vrouwen van elkaar (en dus zichzelf) te isoleren en vervreemden. Het gezin is "veilig" wat angst in de hand werkt. Het is niet toevallig dat veel vrouwen lijden aan straat- en maatschappijvrees. In deze staat heerst stemgeheim; je politieke mening is iets wat binnenskamers moet blijven. Ook hoeveel geld je echtgenoot verdient is iets waarover je moet zwijgen. Dit is een overblijfsel van de naoorlogse "wederopbouw"periode, toen was de bevolking ruwweg in te delen in 3 groepen: arbeiders, middenstanders en ambtenaren. Veel mensen zetten zich in die tijd af tegen ambtenaren: ze waren lui, etc...Op arbeiders en arbeiders werd neergekeken, op "steuntreksters en steuntrekkers" al helemaal, allestaande moeders werden voor slet uitgemaakt en

geïsoleerd. Het veiligste was het als je echtgenoot een middenstander was. Door geen geheim te maken van het salaris van je man, was je direkt in te delen in een van de salarisgroepen en liep je kans het mikpunt van spot te worden. In de tijd van de zogenaamde "welvaartsstaat" werd zowiezo veel aandacht besteed aan schone schijn en buitenkant: Met vriendinnen over je gevoelens praten was raar; "er werd geen vuile was buitengehangen". Vrouwen droegen plastic handschoenen onder de afwas, spraken en aten netjes en gebruikten deodorants en intiem sprays.

Terug naar nu. Gezinnen worden in slaapsteden, buitenwijken en eengezinswoningen gepropt; de stedenbouwers wenden hun invloed aan om de individualisering te stimuleren. De Haagse schilders wijk, een potentiële verzets haard wordt volgeplemd met eengezinswoningen en ingepikt door yuppies. Uit elkaar getrokken. Multinationals hebben altijd een groep arbeiders

nodig om te gebruiken en daarnaast de illusie te laten hebben om uit die minderwaarde te komen. Deze illusie wordt al snel doorbroken als je ziet dat er in de schilderswijk geen VWO of HAVO - scholen staan. (machinevlees, huisvrouwen.) Voor vrouwen hier in het westen is de invloed van cityvorming dus ook wel degelijk anders dan voor mannen.

In het tweede gedeelte hebben we gepraat over waarom we met vrouwen naar de blokkade willen. Het verschil tussen hoe vrouwen en mannen met de strijd om gaan is dat vrouwen hun strijd persoonlijk maken en het persoonlijke politiek. Mannen doen dit over het algemeen niet; als man kan je je met anti-patriarchale strijd bezighouden en je eigen patriarchale houding onveranderd laten.

Er wordt tegenwoordig wel geluisterd naar vrouwen, wij mogen zelfs een stukje vrouwen analyse en strijd verzorgen. We worden als een deeltje van de beweging gezien, terwijl we de beweging

zijn. Echt serieus genomen worden we niet, we krijgen het gevoel dat we de vergadering ophouden. Als we met gevoel of onzekerheden komen wordt er of niet, of met een verstandelijke afwijzing gereageerd. Wat betreft de shellblokkade moeten we onze standpunten (tegen het patriarchaat wereldwijd, en de patriarchale verhoudingen binnen links en tegen het imperialisme,) goed duidelijk maken in het krantje (de Deining) en op de blokkade zelf vanuit de kracht die we als vrouwen hebben. We hebben er voor gekozen om ons niet door de organisatie in te laten delen, we bepalen zelf wel wat we gaan doen, waar en hoe. Zaterdag 18 Maart is er op Buitenvoort 214 om 13.00 een landelijke vrouwen verga.

*Wie alleen loopt raakt de weg kwijt,
alleen uit de gemeenschap
komt de wijsheid.*

(...)

*Eén hand alleen kan geen touw
om een bundel knopen.*

Wie alleen loopt raakt de weg kwijt.

*Wie dan valt,
heeft niemand om haar op te helpen.*

*Wie dan schreeuwt,
heeft niemand die haar hoort.*

*Wie alleen loopt,
gaat zwaar gebukt onder haar last,
niemand deelt haar vreugde of verdriet.*

*Wie alleen loopt raakt de weg kwijt.
Haar kola eet ze alleen.*

*Ze heeft twee voeten, ze heeft alleen maar
twee armen,
ze heeft maar twee ogen.*

*In de gemeenschap
heeft ieder duizenden handen,
heeft ieder duizenden voeten,
loopt niemand ooit alleen.*

*Patrice Kayo
Kameroen*

Hallo dames,

We hopen dat jullie al wat gehoord hebben van het plan voor een vrouwenblok tijdens de Shell-blokkade op 19-20-21 april '89 in Amsterdam. In deze brief vertellen we wat onze ideeën zijn bij het vrouwenblok en hoe het ermee staat. Het idee van het vrouwenblok ontstond tijdens het landelijk anarcha-feministies weekeind in december. Onze redenen hiervoor zijn:

- omdat het leuk is om daar met veel vrouwen duidelijk aanwezig te zijn

- om tegelijkertijd de kontakten en banden tussen vrouwen onderling te verstevigen en om te kijken wat je in de toekomst kunt met (autonome) vrouwenstrijd

- omdat we aandacht willen besteden aan de vrouwenstrijd die overal ter wereld gevoerd wordt; bij de blokkade willen we met name zwarte vrouwenstrijd in Zuid Afrika ondersteunen

We willen het blok opzetten vanuit onze anti-patriarchale visie. Onder "patriarchaat" verstaan we dan:

"De totale denkstructuur waarin tegenstellingen benadrukt worden en gekoppeld aan de beter/slechter opvattingen. Grondslag van het patriarchaat is het heersen : van de mens over de natuur; van mannen over vrouwen; van mensen over dieren; van witten over zwarten; vanover...."

Strukturen als racisme, imperialisme, en vrouwenonderdrukking zijn niet los van elkaar te zien, ze vloeien allemaal voort uit deze manier van denken. Wij vinden dus dat je je bijv. als vrouwen niet alleen op vrouwenonderdrukking moet richten, maar erbij stil moet staan dat die

vrouwenonderdrukking niet op zichzelf staat. Het is maar een van de onderdrukkingsvormen van het patriarchaat. We zijn het NIET eens met het feit dat anti-patriarchale strijd nu alleen een vrouwenzaak lijkt te zijn, het is een strijd die iedereen aan zou moeten gaan.

We vecht je als vrouwen sowieso vanuit een andere positie als mannen en daarom blijft bijv. een vrouwenblok belangrijk ook als mannen anti-patriarchale strijd voeren. We willen met het vrouwenblok de zwarte vrouwenstrijd in Zuid Afrika ondersteunen omdat we in haar strijd veel herkennen van onze strijd hier. Zowel vrouwen hier als vrouwen in Zuid Afrika vechten tegen onderdrukking; maar de positie van waaruit we die strijd voeren is totaal anders. Als westerse vrouwen zijn we medeverantwoordelijk voor de onderdrukking in Zuid Afrika en vanuit dat besef moeten we er hier ook tegen vechten. We zien de witte overheersing in Zuid Afrika over zwarte mensen niet los van hoe er in ons eigen land, in onze eigen kring en in ons eigen hoofd tegen zwart-wit verhoudingen wordt aangekeken. We vinden dat wij als witte vrouwen daar zelf ook mee aan de slag moeten en we hopen dat de samenwerking met zwarte vrouwen mogelijk is/wordt. De blokkade is gericht tegen Shell, maar Shell is maar een van de vele multinationals die over de hele wereld door onderdrukking en uitbuiting aan hun winst komen. Bij multinationals draait alles om overheersing: ze ge-en vooral misbruiken alles en iedereen zoals het hen uitkomt. Over deze uitgangs-

punten waren we het redelijk eens, hoe de daadwerkelijke invulling van de solidariteit met vrouwenstrijd elders eruit moet gaan zien, hadden we nog niet helemaal op een rijtje. Daar moeten we het dus nog maar eens over hebben.

Wat dat betreft onze ideeën. Wat is er zoal gebeurd? In januari hebben we vergaderd met vrouwen uit verschillende steden. Op de landelijke blokkade-vergadering in Amsterdam hebben we 's ochtends bij elkaar gezeten. Tot nog toe is uit onze vergadering gekomen:

-we houden het programma van het comité aan, dus vrouwenspektakel tijdens de spektakelavond en een vrouwenblok tijdens de blokkade van vrijdag.

- de hele aktie wordt geweldloos - op 18 maart is er een landelijke vergadering in Den Haag. In de Blauwe Aanslag, Buitenvoort 216, het begint om 13.00 uur

- verder willen we proberen al voor de 18-de in eigen stad of dorp vrouwen benaderen voor het blok, zowel voor de organisatie en voorbereiding als voor de dagen zelf.

vorbereidingsroep vrouwenblok nijmegen

VERKRACHTING IN DE BEWEGING

Nu ongeveer 19 à 20 maanden geleden was ik naar A'dam verhuisd. Ik kwam daar op de Prinsengracht terecht en ik heb daar ongeveer een half jaar gewoond. In die tijd heb ik een aantal heftige en veel leuke dingen meegemaakt. Over een van die heftige dingen wil ik het hebben, aangezien we het niet kunnen tolereren, iemand in ons midden te hebben, die een ander persoon heeft verkracht.

Zoals ik al schreef, heb ik een tijdje in A'dam gewoond. Ik woonde daar samen met een aantal andere mensen en een van die mensen was M. Alhoewel M. op een andere etage woonde, kwamen we elkaar regelmatig tegen en we konden redelijk met elkaar opschieten. Op een goede dag zijn we dan ook bij elkaar blijven slapen. We hebben toen geheel vrijwillig met elkaar gevreeën. Om de een of andere reden ben ik toen nog een nacht blijven slapen. Die bewuste nacht begon M. mij op zeer intieme plekken aan te raken. toen hij dit deed, heb ik hem zeer duidelijk verteld, dat ik dit niet wilde. hij heeft deze woorden (mijn inziens) zeer bewust genegeerd. Op een gegeven ogenblik heeft hij mij gepenetreed. Op dat moment had ik mijn ondergoed nog aan. Toen hij er achter kwam dat dit niet zo makkelijk neukte, trok hij mijn onderbroek uit. Ik was met stomheid geslagen en (waarom weet ik ook niet) heb me totaal niet verdedigd. Daarna heb ik er niet met iemand over gepraat. M. had indertijd een vriendin en ik had het gevoel, dat wanneer dit uit zou gaan, dat het dan mijn schuld zou zijn. Binnen afzienbare tijd had ik alles compleet weggedrukt. Totdat ik enige tijd geleden met een vriendin over sexueel geweld sprak. Dit n.a.v. het ervaren van ongewenste intiemiteiten, die een kennis bij mij pleegde. Toen kwam, wat er tussen M. en mij gebeurd was naar boven. Ik heb het in eerste instantie ook niet kunnen of willen accepteren als zijnde verkrachting. Maar op een gegeven moment kon ik mijzelf niet langer voor de gek houden. Ik had nee gezegd tegen sexueel contact ik wilde niet vrijen. Hij heeft desondanks toch zijn zin doorgedrukt. Het kwam er in het kort op neer, dat hij mij verkrachtte. Een paar maanden later ben ik naar een andere stad verhuisd (om een geheel andere reden). Sinds ik verhuisd was, had ik M.

slechts één of twee keer gezien en dat was bijna een jaar geleden.

Het was in de Binnenpret dat ik hem weer voor het eerst zag. Ik was daar totaal niet op voorbereid en schrok me rot. Ik voelde me ook erg bedreigd. Ik ben toen naar J gegaan en heb hem uitgelegd wat er aan de hand was. Hij werd toen verschrikkelijk kwaad en wilde M. te lijf gaan.

Een andere vriend heeft toen met M. gepraat. M. heeft op dat moment alles ontkend en later (naar ik begrepen heb) alleen tegenover mannen ontkent. Hij is die avond uit de Binnenpret gezet en wij zijn terug gegaan naar de zaal waar de bandjes speelden. Even later hoorden we dat M. in het koffiehuis zat. M. en J zijn naar het koffiehuis gelopen en daar bleek met M. gepraat te worden. Even later werd M. door M. naar huis gebracht. Ik heb vanwege deze konfrontatie een tijdje nachtmerries en angsten gehad.

Ik ben wel verbaast geweest over de twijfel, die er in eerste instantie was over mijn woorden. Wanneer iemand er voor uit komt dat zij/hij verkracht is geworden, staat zij/hij geen grapjes te maken.

Woensdag 1 maart, werd er in het vrouwencafe Kashbah over deze situatie gediscussieerd, met name over het feit wat er met M. moet gebeuren. Wij, de 20 vrouwen aanwezig, vinden dat M. uit het "openbare" leven moet worden boycot. Dat wil zeggen dat hij (en alle andere personen die een dergelijke groffe inbreuk maken op iemand z'n gevoelsleven) niet meer toegelaten moeten worden in de kroegen, eethuizen, axes enz.

Sexueel geweld kent een aantal verschillende vormen, maar al deze vormen hebben een ding gemeen: Het slachtoffer draagt het hele leven een zware geestelijke last mee.

Het gebeurt vaak dat een slachtoffer zo'n ervaring met seksueel geweld in het onderbewustzijn "wegstopt".

Het kan ook zijn, dat een persoon het seksueel geweld niet als seksueel geweld wil of kan zien.

Bijv. Een vrouw ligt met een vriend/in in bed en de vriend/in wil met de vrouw vrijen. De vrouw heeft eigenlijk geen zin, maar omdat de vriend/in door blijft "vragen", toch uiteindelijk toegeeft om van het gezeur af te zijn. In weze is dit ook een vorm van verkrachting, omdat de keuze en gevoelens van de ander volkomen genegeerd wordt. Wanneer een persoon op deze wijze zijn/haar gevoelens onderdrukt, zal dit op lange (of korte) een (identiteits)crisis kunnen veroorzaken. Het is dus belangrijk dat er over gepraat wordt.

HET WATER ZAL DE STENEN BREKEN over seksisme buiten en binnen de beweging.

"Leven wij niet in staat van oorlog als we langs de muren moeten sluipen, het hoofd gebogen moeten houden, ons leven lang bang moeten zijn als we thuiskomen, uitgaan lopen, wandelen? Leven we niet in staat van oorlog als we ons altijd moeten barricaderen, op iedere leeftijd, achter drie grendels en een kijkgaatje? Leven wij niet in staat van oorlog als we in iedere man een mogelijke verkrachter zien?" *)1.

De aanleiding voor het schrijven van dit stuk is de discussie die in de haagse scene gaande is over seksisme binnen de beweging. De laatste tijd worden de mannen in onze groep duidelijker gekonfronteerd met dit seksisme, o.a. doordat een vrouw uit onze groep op een feest in amsterdam ter afsluiting van de landelijke kraakweek plotseling gekonfronteerd werd met een jongen die haar een tijd geleden verkracht heeft. Deze man is "gewoon" iemand uit de amsterdamse scene

Vorige week werd een andere vrouw uit onze groep op een feest in Nijmegen plotseling gekonfronteerd met een man die haar jaren geleden aangerand heeft. Deze man is nog steeds een gerespekteerd persoon in de beweging.

In ons, vrouwen uit de haagse beweging is nu (eindelijk) iets opengebroken. Doordat we met elkaar hierover gingen praten kwamen ervaringen op tafel waarover we voorheen zelfs niet met elkaar durfden te spreken. En we namen een belangrijk besluit: we zwijgen niet meer.

"Er bestaat een stilzwijgende overeenkomst tussen de verkrachter in de nachtelijke straten en de man thuis (óók in onze "vrijplaatsen")

Ze bestaat uit de permanente bedreiging, de algehele staat van oorlog. Ze bestaat ook tussen de verkrachter en de man die "alleen" "lastig valt" en bedreigt, want lastig vallen en bedreigen heeft alleen zin en gewicht, omdat de verkrachter bestaat. Alle analyses over de leefsituatie van vrouwen zullen in het duister blijven tasten, zolang we de realiteit niet serieus onder ogen zien en ze niet benoemen: de mannenheerschappij in deze maatschappij is er één van terreur en schrikbewind (..) *)3.

De mannen met wie we wonen, werken en aktievoeren verklaren zich met de mond en op papier vaak solidair met vrouwen: ze zullen ook wel moeten. Toch blijkt keer op keer dat de praktijk vaak op het tegenovergestelde neerkomt. In de verslagenbundel van het congres "solidariteit en verzet" eind '87 staat duidelijke taal: "Vrouwenstrijd wordt hier en daar wel bijgesleept, maar het heeft eigenlijk de functie ons de wind uit de zeilen te nemen en dient als een soort alibi voor de vrouwvriendelijkheid van de beweging." *)4.

Uit diezelfde bundel: "Seksueel geweld is één van de fundamenteelste uitingsvormen van het patriarchaat. Mannen willen doen geloven dat seksueel geweld tegen vrouwen een ekstreme uitwas is van deze maatschappij. De ene vorm van seksueel geweld wordt ook vaak boven de andere gesteld. Zo worden vrouwen

tegen elkaar uitgespeeld. Alle vrouwen hebben te maken met seksueel geweld. Seksueel geweld tegen vrouwen is een politiek misdrijf." *)4. Mannen kunnen alleen werkelijk solidair met vrouwen zijn als ze hun eigen positie als onderdrukte onderdrukkers erkennen, als ze bewust met hun positie bezig zijn, niet alleen vanwege vrouwen, maar vooral vanuit hun eigen ideeën over bevrijding. Zo kunnen wij alleen solidair zijn met de mensen in de uitgebuite landen als wij onze positie als uitbuiters/geprivilegeerden erkennen, maar ook onze onderdrukking en ons verlangen naar bevrijding van vervreemding, individualisering, enz...*)5.

Een groep vrouwen verwoorde het tijdens een demo n.a.v. de dood van Hans Kok zo: "We lopen als **AUTONOOM VROUWEN-BLOK** met deze demo mee omdat ons van de linkse gemengde groepen onderscheidt, dat wij imperialisme

en patriërchaat als oorzaken van onderdrukking op EEN lijn stellen. De oorlogssituatie, d.w.z. de permanente aanwezigheid van de vijand, de bedreiging door hem, uit zich voor vrouwen OOK in de dagelijkse diskriminatie, aanvallen, verkrachtingen en moorden op vrouwen. Wij maken geen onderscheid tussen een vrouw, die door bekenden of vreemden vermoord wordt, en een linkse man, die door smerissen vermoord wordt. De mystificering van de linkse helden aan de ene kant en de onwetendheid en onverschilligheid tegenover vrouwen aan de andere kant laat zien hoe weinig linkse mannen begrepen hebben, dat de oorlog op alle fronten plaatsvindt. We beschouwen het als een aanval op onszelf, wanneer seksisme als middel in de klassenstrijd ingezet wordt - zoals in Brixton gebeurd is, waar zwarte mannen in het kader van de konfliktken daar een witte vrouw verkracht hebben. We distantiëren ons ook van een linkse sien, waarin zogenaamde linkse mannen vrouwen kunnen onderdrukken en aanranden, zonder dat daar op gereageerd wordt. Radikalisering naar binnen en naar buiten zijn voor ons niet te scheiden, machtsstructuren binnen het verzet maken het verzet kapot." Potten tegen imperialisme en patriërchaat!

Seksisme binnen de beweging. We weten allemaal dat het aan de orde van de dag is. Maar wij, vrouwen hebben veel te lang gedacht dat we er belang bij hadden om te zwijgen. Of de beweging, onze relaties had er belang bij. Als we niet zouden zwijgen zouden we nóg meer keuzes moeten maken in ons persoonlijke

en politieke leven. Dan zouden onze gemeenschappelijke idealen misschien op een illusie berusten, waardoor de gemengde beweging uit elkaar zou vallen. Dan zouden we het gezicht van de onderdrukker moeten zien achter het masker van solidariteit dat onze vrienden en aktiemaatjes misschien wel dragen. Dan zouden we uitgespeeld kunnen worden, door diezelfde vrienden, tegen onze vriendinnen. En zij zijn wel de laatsten die we zouden willen verliezen! En ten slotte waren we bang dat het seksisme van mannen door hetzelfde weggerationaliseerd zou worden, zoals we dat al zo vaak moeten meemaken als we weer eens een poging doen met mannen te praten en ons gevoel te laten zien. We zwegen dus, totdat we ontdekten dat het fenomeen zwijgen een door het patriërchaat uitgevonden begrip is, bedoeld om vrouwen van elkaar te isoleren, bedoeld om verzet en verandering bij voorbaat in te dammen, bedoeld om de repressie op vrouwen ongelimiteerd door te laten gaan, om haar uit te buiten, geld met haar te verdienen, zich door haar te laten verzorgen en haar te naaien. Door te zwijgen houden wij het seksisme in stand, worden mannen niet met hun eigen seksisme gekonfronteerd en zijn zij dus niet geneigd snel te veranderen.

Mannen in de beweging zouden zich ervan bewust moeten zijn dat zij één van de mannen zijn die een stilzwijgende overeenkomst hebben gesloten met de verkrachter, op elk moment dat hun gedrag seksistisch is. Wat "Haagse" voorbeelden om aan die stelling te toetsen: een man die vrouwen ongewenst aanraakt of aanspreekt kan dit blijven doen bij de gratie van de angst voor verkrachting die de vrouw op dat moment heeft. Een man die met een vrouw vrijt en haar een week later vertelt dat hij niet meer met haar om wil gaan omdat hij bang is dat hij haar "misbruikt" kan dit zeggen bij de gratie van de verkrachter. Bij de gratie van het patriërchaat. Er zijn voorbeelden te over. Daarom is het dat ik mannen wantrouw, als ze weer eens met een vingertje wijzen naar de "grote boze" verkrachter, en met hem gaan praten en/of roepen om harde maatregelen. Zij durven zichzelf niet onder ogen te komen. Want verkrachters bestaan ook bij de gratie van het gedrag van onze linkse maatjes. De manier waarop mannen met de konfrontatie in de Binnenpret omgingen, scheen me dus heel dubieus toe. Prehistories gedrag lijkt het: een wijfje uit de clan is aangevallen en moet beschermd worden. Binnen "onze" beweging worden verkrachters als alibi gebruikt om het eigen seksisme niet aan de kaak te hoeven stellen. "Want het kan nog altijd erger." Ik wil deze

FREE OUR SISTERS

FREE OURSELVES ♀

misvatting omdraaien en de verkrachtingen aangrijpen om het seksisme binnen de beweging aan te kaarten. Want: "mannen die strijden tegen het systeem zonder zich zelf ook te realiseren welke repressieve normen ten grondslag liggen aan hun eigen rol, zijn een instrument tegen vrouwenbevrijding in handen van datzelfde gehate systeem." *)6.

de daders.

We weten nog steeds niet hoe we om moeten gaan met de daders van seksueel geweld. In Delft 4 jaar geleden konden mannen alleen een zakelijke "oplossing" bedenken, nl. uitwijrecht (uit het pand) voor vrouwen, en veel verder schenen ze niet te komen.

In 1987 kwam er in Amsterdam weer een discussie op gang over seksistisch geweld binnen de beweging. Dit n.a.v. verkrachtingen binnen het a'damse aktiewereldje. De discussie was toen nog niet zo ver, er waren vrouwen die met de verkrachter wilden praten, hem in de gaten houden en proberen hem zodoende te heropvoeden. Andere vrouwen kozen ervoor om hem uit het openbare leven te pleuren; m.a.w. hem te isoleren van de beweging. In een verslag wat toen door vrouwen geschreven is over het vrouwenactie- en discussie-weekend (wat n.a.v. de verkrachtingen georganiseerd is) staat dat je de verkrachter niet bij de smeris aangeeft, omdat "je daar helemaal niet in gelooft en omdat je daar normaliter al tegenover staat en vecht." Het dilemma van wel of geen aangifte doen bij de kit is voor mij dat wij zelf tot nu toe nog niet in staat zijn geweest hierin een alternatief te bieden voor de kit.

Toen we vorig jaar in Den Haag werden gekonfronteerd met een verkrachting binnen de scene stonden we met onze bek vol tanden. Haar proberen op te vangen en hem uit het openbare leven bannen was zo ongeveer het enige wat we ermee konden. Eigenlijk wilden we hem veel sterker konfronteren maar we waren hier niet kollektief in, sommigen twijfelden, anderen waren bang. Bang o.a. om "zijn" vriendin te kwetsen.

Wat willen we bereiken? In ieder geval dat hij het niet meer doet. En dat hij heel goed weet dat hij dit niet meer moet flikken. Wanneer de beweging in dit opzicht haar doel voorbijschiet, kan ik me voorstellen dat vrouwen, o.a. om andere vrouwen het leed te besparen, er (nog) voor kiezen om aangifte te doen bij de kit.

**I am a woman
and if I Live
I fight and
if I fight
I contribute
to the Liberation
of all women
and so victory
is born even in
the darkest hours**

Waarschuwing voor vrouwen:

"Nog steeds wordt van ons vrouwen verwacht, dat we de kloof van mannelijke onwetendheid overbruggen en mannen op de hoogte brengen van ons bestaan, van wat wij nodig hebben. Dat is een oud en elementair gereedschap, wat alle onderdrukkers gebruiken om de onderdrukten bezig te laten blijven met de belangen van de meester." *)7.

Deze papieren spuisessie is ook in elkaar geflansd om reacties van mensen uit te lokken. Gaarne dus. Wordt vervolgd.

een vrouw.

Het monopolie op seksueel geweld.

Zowel voor seksueel als voor militair geweld geldt dat het gemonopoliseerd is. Het één door mannen, het ander door de staat en dus ook door mannen. Dit roept machtsverschillen in het leven en de mogelijkheid cq. dreiging van machtsmisbruik. Hierdoor worden tegenstellingen opgeroepen tussen hen die erover beschikken en hen die dit niet doen. In andere woorden: tussen daders en slachtoffers; tussen beschermers en beschermelingen.

Nu is het interessante dat slachtoffer en beschermeling vaak dezelfde zijn. De vrouw die 's avonds door een man naar huis gebracht wordt, om te "voorkomen" dat iemand haar lastigvalt, kan eenmaal thuisgekomen door diezelfde man verkracht worden. De staat die zijn burgers tegen vijanden van buitenaf "beschermt", richt zich tegen die burgers wanneer zij zich niet-wensen te onderwerpen aan de gevestigde orde. Daar meestal de "vijand" niet precies bekend is, moeten de "beschermelingen" in de gaten gehouden worden. Een vrouw mag daarom niet alleen over straat, inwoners van de staat krijgen een registratienummer. Om de machtspositiete rechtvaardigen worden de machtsverschillen opgeblazen. Vrouwen worden "het zwakke geslacht" genoemd door mannen; in militaire kringen wordt gesproken van "verwijfde burgers." Mannen worden het "sterke geslacht" genoemd; het geweldsmonopolie van de staat wordt continu met nieuw wapentuig bestendigd. De vijand die op de loer ligt wordt afgeschilderd als supergevaarlijk en het feit dat iedereen een vijand zou hebben wordt als natuurlijk beschouwd.

Datgene wat in feite beschermd wordt is dus niet de "beschermelingen", maar de machtspositie zelf, namelijk tegen de vijand van buitenaf en tegen verzet van binnenuit. (gejat uit Amok, 3e jaargang, nr.2)

NOTEN ENZO:

- 1) Een tekst die gepubliceerd werd door Libération, juni 1976. Het debat over verkrachting kwam in Frankrijk hierin op gang.
- 2) (ook in onze "vrijplaatsen") heb ik zelf erbij gezet.
- 3) uit: verslagenbundel "solidariteit en verzet."
- 4) Idem.
- 5) Uit: congresreader Solidariteit en verzet.
- 6) Uit: "geen bevrijding zonder vrouwenbevrijding"-(manifestatiebundel 9-8-88)
- 7) Uit: Oog in oog, Audre Lorde.

WANNEER ALLES DIEP VAN BINNEN PIJN DOET

Wanneer alles diep van binnen pijn doet

en je alleen,
tegenover je eigen beeld,
ziet dat het vervormd is
door onbekende spiegels
wanneer de dingen
voor je schaduw wijken
wanneer je woord
dat van een ander lijkt
en je hartslag
uit je lichaam vlucht
wanneer je handen
ver van je weg zijn
en je de afdruk van je voeten
niet herkent
wanneer je het gezicht dat nadert
bent vergeten
wanneer je niets waarneemt
dan dode buitenkant

ga dan
als de zalm
tegen de stroom in
met alle razernij van je woede
wanhoop niet
het water zal de stenen breken.

REVOLUTIONAIR ANARCO

INLEIDING

Door het vertrek van slagerzicht is er een gat gevallen in de infrastructuur van de beweging, hier in het noorden. wij zijn er van overtuigd dat voor de ontwikkeling van een revolutionaire beweging een aantal basisvoorwaarden nodig zijn, in de eerste instantie gaat het erom een proces aan het rollen te krijgen (en in beweging te houden) waarin een samenhang bereikt wordt tussen de versnipperde delen van de beweging. Daarnaast gaat het er ons ook om een radicaliserende invloed te hebben op de mensen en groepen die onderaan de hiërarchie van het kapitalistische patriërchaat staan (onderklasse).

Een van de basisvoorwaarden is een goede infrastructuur. Als steunpilaar daarvoor zien wij de boekhandel/info- en discussiepunten in oprichting als absolute noodzaak, in samenhang met de eigen media.

We willen een boekhandel/info- en discussiepunten welke makkelijk toegankelijk is: inspireert tot discussie: ondersteunend werkt, maar ook aanzet geeft voor temaa's die voor een revolutionair proces op kollektieve basis noodzakelijk zijn.

ons initiatief was het vormen van een kollektief van waaruit de boekhandel opgezet wordt. Na een tijdlang op voornamelijk theoretische basis bezig geweest te zijn willen we nu over gaan tot de konkretisering van onze inhoudelijke discussies. Voor ons kollektief hebben we een naam gekozen waarin onze politiek tot uitdrukking komt. De RAFKO. Revolutionair anarchisties feministies kollektief.

REVOLUTIONAIR

Dit betekent dat wij onze strijd voeren vanuit de gedachte dat binnen de structuren van het kapitalistische patriërchaat geen fundamentele veranderingen tot stand kunnen worden gebracht. Voor het overwinnen van de onderdrukking die eigen is aan het kapitalistische patriërchale systeem is het noodzakelijk het systeem zelf op internationaal nivo en op alle fronten aan te vallen met als uiteindelijke en enige mogelijke bedoeling hem te vernietigen. Hiertoe is het noodzakelijk met diverse groepen te werken aan de vorming van een tegenmacht om op die manier een werkelijke bedreiging te gaan vormen voor het kapitalistische patriërchaat.

Het is echter voor ons onmogelijk dit systeem prakties en theoreties ter discussie te stellen (met als perspektief de vernietiging ervan) zonder ook onszelf en onze keuzes ter discussie te stellen.

Dit betekent dat het revolutionaire proces zich ook voltrekt bij ieder lid van het kollektief, in die zin dat de individuele beleving kollektief opgevangen, verwerkt en ontwikkeld wordt. Voor het kollektief betekent dit, dat wij op ieder moment van de ontwikkeling van ons kollektief open willen staan voor discussie met mannen en vrouwen die ook het belang en de noodzaak inzien van een revolutionaire beweging. Voor ons is dus de feministiese stelling dat het persoonlijke en politieke onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn, de kern van revolutionair denken.

ANARCHISTIES

Het is voor ons belangrijk dit uit te dragen. We gaan hierbij uit van kollektief anarchisme, te meer omdat het patriërchaat individualisme hoog in het vaandje voert; dit onder het mom van vrijheid en persoonlijke ontwikkeling.

Individualisme is de noodzaak voor en het gevolg van het informatie-tijdperk. Ook het 'anarchisme' is hier niet gevrijwaard van individualistische tendensen. Dit brengt voor ons de noodzaak met zich mee om juist tegen deze achtergrond de discussie aan te gaan met individuele anarchisties/tes. Het is een kwestie van tijd en volharding of en hoe we (weer) samen de krachten kunnen bundelen.

Uit dit alles blijkt nog niet wat ons anarchisties standpunt verder inhoudt. We willen proberen om dit kort aan te stippen:

Daar waar groepen van drie hoofdtegenstellingen uitgaan, ('man-vrouw', 'wit-zwart', 'kapitaal-arbeid') voegen wij hier een vierde aan toe: 'staat-massa'. We gaan er van uit dat ieder centralisties systeem op onderdrukking gebaseerd is: dat de staat (elke staat) in wezen een patriërchale instelling is.

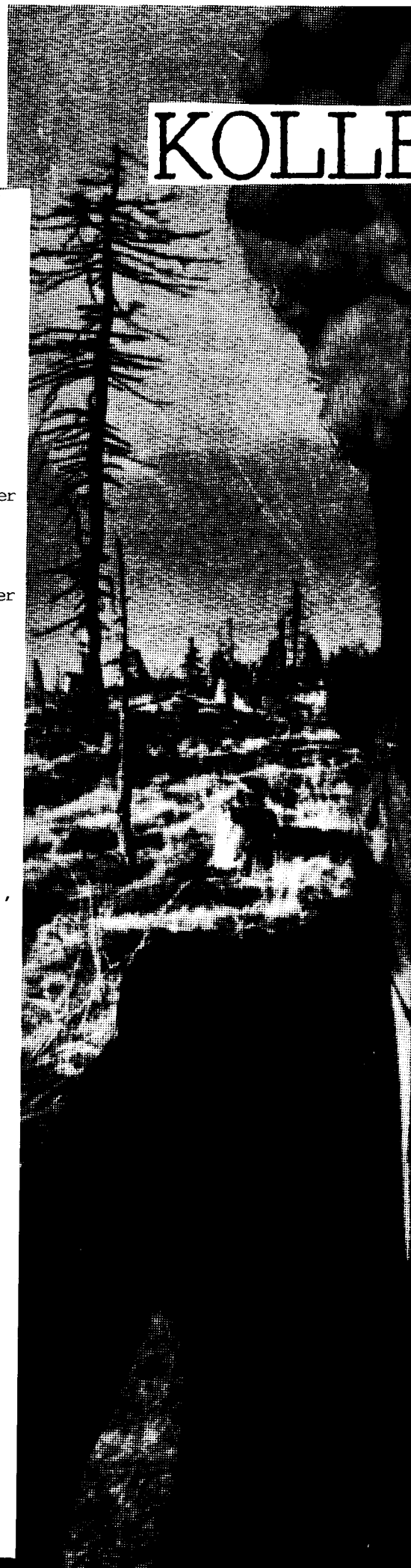
Anarchisme is voor ons het antwoord op de onderdrukking van het patriërchaat op alle fronten.

Wij gaan dus uit van een decentrale samenleving na de overwinning, maar ook van een decentrale opbouw van de revolutionaire beweging hier en nu. Vooral dan kan de dynamiek van de diversiteit tot uitdrukking komen en haar kracht ontwikkelen.

Vandaar dat wij het begrip anarchisme in onze naam voeren. Niet als teken van dogma, maar van openheid. Het is in ieders belang te weten welke interpretatie van de revolutionaire beweging door ons gehanteerd wordt.

FEMINISTIES

Eigenlijk zou het vanzelfsprekend moeten zijn, dat anarchistiese politiek zowel revolutionair als feministies denken inhoudt, maar die vanzelfsprekendheid is er jammer genoeg niet. Net als in andere

HISTIES

FEMINISTIES

KOLEKTIEF

linkse groepen bestaat ook in anarchistiese kringen bijvoorbeeld geen waarborg tegen sexistiese en rassistiese denk- en handelwijzen. In tegendeel, sexismen en rassistie binnende (gemengde) beweging, in gemengde groepen is nauwelijks een onderwerp waar wezenlijk diep op ingegaan wordt.

Als het al ter sprake komt, dan is dat meestal omdat vrouwen of zwarte mannen en vrouwen daarop aandringen. Dit zien wij als een ontoelaatbare passieve en afwachtende houding van mannen en blanke mannen en vrouwen.

Een werkelijk revolutionaire strijd kan volgens ons niet bestaan zonder feminisme (zie; revolutionair). Wij zien de tegenstelling 'man-vrouw' als de oorsprong van alle tegenstellingen. Daarom is het onze bedoeling binnen onze boekhandel een grote nadruk te leggen op het feminisme. Binnen ons blank kollektief bestaat de tegenstelling 'man-vrouw'.

Het is de inzet van ons kollektief maar de taak van alleen de mannen binnen ons kollektief, om mannen duidelijk te maken dat feministiese strijd niet alleen een vrouwenzaak is. Juist mannen dienen zich er bewust mee bezig te houden. De afwachtende houding van mannen ten opzichte van hun "vriendinnetjes" (!) en de vrouwen met wie ze samenwerken moet doorbroken worden. Ook in samenwerkingsverbanden van alleen mannen moeten discussies over sexismen plaats vinden- hoe zit het bijvoorbeeld met prestatiedwang of zucht, met emotionele regeneratie?

Het is ook de inzet van ons kollektief, maar de taak van alleen de vrouwen binnen het kollektief, om bestaande contacten met met name anarcha-feministiese groepen en personen, zowel als nieuw te maken contacten, op inhoudelijk hoog niveau uit te bouwen. Radikaal feministiese en revolutionair feministiese ideeën moeten door vrouwen met vrouwen

besproken en verdiept worden; dit moet een proces blijven waarbij vrouwen hun autonomie behouden. Binnen dit proces willen we onder andere verder ingaan op de tegenstelling zwart-wit. Zoals wij vinden dat mannen zich aktiever moeten opstellen in het onderzoeken van hun eigen sexismen en racismen geldt ook dat wij als blanke vrouwen ons aktiever moeten opstellen ten opzichte van het onderzoeken van ons eigen rassistie.

Zoals sexismen geen probleem is dat vrouwen veroorzaken maar uit

een probleem dat voortkomt uit mannelijkheidsideologie, zo is rassistie geen probleem dat voortkomt

zwarte vrouwen veroorzaken, maar een probleem dat voortkomt uit ons witte denken.

KOLEKTIEF

In het voorgaande hebben wij reeds stelling genomen tegen het individualisme. Dit geldt voor individualisme in het algemeen als strategie van het kapitalistiese patriarchaat en in het bijzonder voor de effecten van dit individualisme op en binnen de beweging. Het kan gezien worden als de belangrijkste oorzaak van de versnippering en het fenomeen afhaken. In het verleden heeft dit geleid tot de (kwalitatief en kwantitatief) stagnerende ontwikkeling van de beweging. Dit kan ons inziens slechts overwonnen worden door het, ons individualisme bij voortdurende aan de orde te stellen met als perspektief de fundamentele oorzaken daarvan aan te kunnen pakken. De kwalitatieve sprong naar een werkelijk revolutionaire beweging kan slechts plaatsvinden onder de voorwaarde van continuïteit in de discussie.

Een manier om deze continuïteit prakties vorm te geven is het voortdurend in discussie te treden en te zijn met onze bezoekersters en hen tot deze discussies uit te dagen. Konkreet betekent dat onder andere dat wij de bezoekersters willen betrekken bij wat juist wel of juist niet bij ons verkrijgbaar is.

Dit houdt dus in dat wij de AF-anarchistiese feministiese boekhandel geen doorgeefluik voor de beweging willen laten zijn, maar ook dat onze konkrete politiek geen staties ongelijkwaardig proces is. Wij gaan niet uit van het blauwdrukprincipe.

Wel willen we de AF boekhandel gebruiken om de politiek van het kollektief uit te dragen; echter niet zonder te willen openstaan voor iedere inhoudelijke discussie met de bezoekersters. Op deze manier denken we wij onze politiek op een brede kollektieve wijze uit te kunnen werken.

Alleen bij continue discussies is een continue revolutionair proces mogelijk.

Tot slot: hoewel wij onze identiteit koppelen aan het begrip 'anarchisme' en dit begrip dus in onze naam voeren wil dat absoluut niet zeggen dat wij alleen in discussie willen treden, kritiek willen aksepteren van anarchisten. Want wil het anarchisme zich ontwikkelen en deel uitmaken van het revolutionaire proces, is het vanuit onze kollektieve anarchistiese identiteit belangrijk er van uit te gaan deel te zijn (objektief) en ons deel te voelen (subjektief) van een dynamiese revolutionaire beweging.

Nogmaals: wij stellen vertrouwen in de dynamiek van de diversiteit.

REVOLUTIONAIR
ANARCHISTIES
FEMINISTIES
KOLEKTIEF

Tel: 050- 143927
Postbus 902
9700 AX
Groningen

proces nav. de dodelijke schoten bij de startbaan-west

MAMMOETPROCES begon met TUMULT & DEMO

Op 23. februari begon in Frankfurt het proces tegen 9 startbahn- en kernenergietegenstanders. Ze zouden een terroristische vereniging hebben gevormd. Verder wil de Duitse Staat bewijzen dat Frank Hoffmann en Andreas Eichler tijdens een demo in de nacht van 2.11.87 twee smerissen gemeenschappelijk en opzettelijk hebben gedood. Vrijdag 24 maart vindt er in Vrankrijk in Amsterdam een proces-benefiet en opzettelijk hebben gedood. alvast een stuk over het verloop van de eerste dagen van het proces.

23.2. was de eerste procesdag. Enkele van de 18 (!) advocaten gebruikten deze dag bijna geheel voor diverse verzoeken:

- herstel van de openbaarheid door opheffing van de identiteitskontroles die ertoe dienen om gegevens van bezoekers op te slaan in de databanken van de smeris. Dit heeft een negatief invloed op potentiële bezoeker/sters die niet durven binnen te komen uit angst voor registratie. Deze controles bij politieke processen vinden al 20 jaar plaats en de advocaten konden aantonen dat het bezoek van processen tegen b.v. raf-leden later als argument diende om iemand ondersteuning of lidmaatschap in de raf aan te lasten. De controles verhinderen dus de wettelijk gegarandeerde openbaarheid van 't proces.

- uitstel van 't proces van een week om te controleren of de bezetting van de rechtbank met twee reserve-rechters inderdaad volgens de regels verlopen is. Dit was voor de advocaten eerder onmogelijk omdat verscheidene advocaten de betreffende papieren pas 1 dag voor 't proces in hun bezit hadden.

- een menswaardig verblijf voor de aangeklaagden en hun advocaten tijdens de pauzes. Ze worden tijdens de pauzes ondergebracht in de kelder in piepkleine celletjes, aangeklaagden en advocaten van elkaar gescheiden door een gepantserde scheidingsruit met gaatjes om door te spreken. Dat wordt echter onmogelijk gemaakt door 't lawaai van de luchtverversing. Verder is het daar te donker om te lezen, vol met bouwpuin en stof tgv. een recente verbouwing en zijn er spionnetjes in de buitendeuren.

Alle advocaten weigerden van deze accommodatie gebruik te maken.

Bij het begin van de eerste pauze weigerte Andreas Semisch de rechtszaal te verlaten. Op brute wijze werd hij vervolgens door de parketwachters naar buiten gesleept waarbij hij hardhandig aan zijn haar werd getrokken. Het publiek ondersteunde hem tijdens dit gebeuren, sloeg en trapte tegen de scheidingsruit van plexiglas tussen tribune en zaal, schold de smerissen uit voor zwijnen en riep hen op Andreas met rust te laten.

Na de pauze naam Andreas het woord en legde een verklaring af over hetgeen er was voorgevallen. Hij wilde een mogelijkheid om met enkele van zijn medeaangeklaagden te praten. Dit ontlokte het publiek een ovatie waarop de rechter met ontruiming van de tribune dreigde.

's Middags deden de advocaten een verzoek tot wraking tegen de bijzittende rechter Klein omdat hij bevooroordeeld zou zijn. O.a. zou hij post gecensureerd en boeken in beslag hebben genomen. Klein verdedigde de inbeslagname van het boek Stammheim van Bakker-Schut met het argument dat het onwaarheden zou bevatten. Dit argument werd door de verdediging weerlegd omdat het hier gaat om een erkend proefschrift. Uit deze inbeslagname zou de bevooroordeeldheid blijken en ook uit het feit dat de officier v.j. volledig op de hoogte was van de gehele briefwisseling van Andreas S.; de hoeveelheid ingekomen brieven (rond 1000) het aantal in beslag genomen brieven (ca. 100) en het aantal uitgegane brieven (400). Informatie die justitie in het geheel niet behoort te hebben omdat ze partij is in het proces (justitie probeerde met dit cijfermateriaal aan te tonen dat er absoluut geen sprake was van isolatie, er was immers

maar 10% in beslag genomen en de aangeklaagde had toch 1000 brieven gehad in een jaar). Door prijs te geven over deze informatie te beschikken werd openbaar dat er sprake is van een onrechtmatige bevoordeling van justitie door de rechterlijke macht. Officieel mogen alleen de aangehouden brieven doorgestuurd worden, niet de gehele briefwisseling.

Buiten vond bij het begin van 't proces een manifestatie plaats met twee sprekers. Vervolgens ging een demo van 150-200 mensen twee keer rond het gebouw en vervolgens richting centrum. Daar vond een verdere manifestatie plaats. Toen duidelijk werd dat de smeris de deelnemers wou insluiten loste de demo zich op onder het winkelend publiek. De smerissen stonden alleen nog maar dom te kijken en begrepen niet waar de deelnemers zo snel waren gebleven.

Over de kracht en de uitstraling als ook over de organisatie van de demo liepen de meningen nogal uiteen, maar volgens sommigen was dit het maximaal haalbare zoals de zaken ervoor staan momenteel in Frankfurt en omgeving. De afgelegde verklaringen, het verraad van Eichler e.a., de daaraan ontbrandde ruzies van mensen en groepen onderling zijn nog lang niet vergeten en belemmeren een gesloten en krachtig optreden naar buiten toe.

28.2.89

De 2e procesdag begon zonder identiteitscontrole van de bezoekers maar ze werden wel doorzocht op wapens en gevaarlijke voorwerpen. Dit is een unieke gebeurtenis in de BRD, maar heeft geen precederende werking. (b.v. Strobl-proc.) Voordat de rechtbank begon met het voorlezen van de aanklacht dreigde de rechter met ontruiming van de tribune omdat de bezoekers het voorlezen verhinderden door het scanderen van de leus: "Isohaft ist Folter, Isohaft ist Mord, Zusammenlegung jetzt sofort". Na het voorlezen van de aanklacht legde Andreas S. gedurende 1½ uur een verklaring af waarin hij bekritiseerde dat er geen gezamenlijke processtrategie van de aangeklaagden is. Nadrukkelijk distancieerde hij zich van de verra-

ders: "voor hen is geen plaats in onze rijen". De schoten op de smeris bestempelde hij als "objektief kontrarevolutionair". Tevens maakte hij bekend dat hij zich had aangesloten bij de hongerstaking van de gevangenen uit de guerilla en het verzet om de samenplaatsing van de gevangenen door te zetten. Zijn verklaring werd door veel bijval van het publiek begeleid.

3.3.89

De 3e procesdag was bestemd voor de aangeklaagden om zich te uiten mbt. de aanklachten. Frank H. zij slechts een zin: "2.11. heb ik niet geschoten en ook geen pistool doorgegeven". Eichler vervolgens hield gedurende 10 minuten een politieke toespraak waarin hij zijn teleurstelling uitsprak over het gebrek aan solidariteit met hem, hij verklaarde zich solidair met het verzet tegen de startbahn-West en ging in op zijn bajesomstandigheden. Voorzichtig probeerde hij ook stelling te nemen mbt. zijn verraad: "Pas aan het eind van het proces zal vaststaan of er eigenlijk wel sprake is van verraad". Een ijsig stilzwijgen op de publieke tribune begeleidde zijn verklaring. Hij deed verder geen uitspraken over de aanklacht.

Ursula J. legde een verklaring af die uiteenzette wat haar motivatie was om zich te verzetten tegende startbahn. Hoe zij zich politiseerde na het kappen van "haar" bos, na Tjernobyl en na de gebeurtenissen omtrent de dood van Günter Sare (door waterwerper overreden). Zij herriep haar verklaring van 25.11.87 behalve de bekentenis dat zijzelf aan axes tegen stroommasten had deelgenomen.

Ook Ina T. maakte haar motivatie zich te verzetten duidelijk. Tjernobyl, de desinformatie van de S. U. en de BRD, de negerende houding van de minister van binnenlandse zaken en de duitse atoompolitiek hadden haar een gevoel van onmacht gegeven. Ze bleef bij haar bekentenis tav. haarzelf maar ontkende lid te zijn geweest van een terroristische vereniging.

S. G., M.K. en M.M. legden geen politieke verklaringen af.

7.3.89

Mike K. legt een lange verklaring af. Hij trekt zijn verklaringen in die hij tijdens de verhoren heeft afgelegd. Hij zegt deze onder psychiese en fysieke druk afgelegd te hebben en dat hij zich schaamt. Hij verklaart dat hij nooit iets van een wapen heeft geweten of gezegd en dat hij geheel valse verklaringen heeft afgelegd als prijs voor het tegemoetkomen van de smerissen. Zij hadden hem bedreigd met repressailles. Volgens K. is zijn besluit om de verklaringen in te trekken geheel zelfstandig genomen en niet tot stand gekomen onder druk "van buiten". Wel bekend hij een stroommast omgezaagd te hebben maar ontkent dat dit een lang voorbereide aanslag was omdat het omzagen van een stroommast net zo eenvoudig is als het omzagen van een boom. Gewoon een kwestie van zagen dus, niet meer dan dat. De officier v.j. zei dat K. zijn verklaring wel degelijk onder druk had ingetrokken en wees daarbij op de grote gevaarlijkheid van het publiek dat zou blijken uit hun gedrag. Tijdens de pauze probeerden de aangeklaagden met elkaar te praten. Verscheidene keren probeerden parketwachten in de rechtszaal de

aangeklaagden van elkaar te scheiden, wat leidde tot protesten van het publiek.

9.3.89

Op deze dag was de rechtbank urenlang met de wrakingsverzoeken tegen richter Klein en de gehele senaat bezig waarbij de kwestie van het doorgeven van de post van de aangeklaagden aan justitie op de voorgrond stond.

De aangeklaagden:

Andreas Eichler

Door af luisteren van zijn telefoon, observatie en aanwijzingen was de smeris op de avond van 2.11.87 ervan op de hoogte dat A.E. een aanslag beraamde. E. was al onderweg naar de startbahn toen de smeris hem in zijn woning zocht.

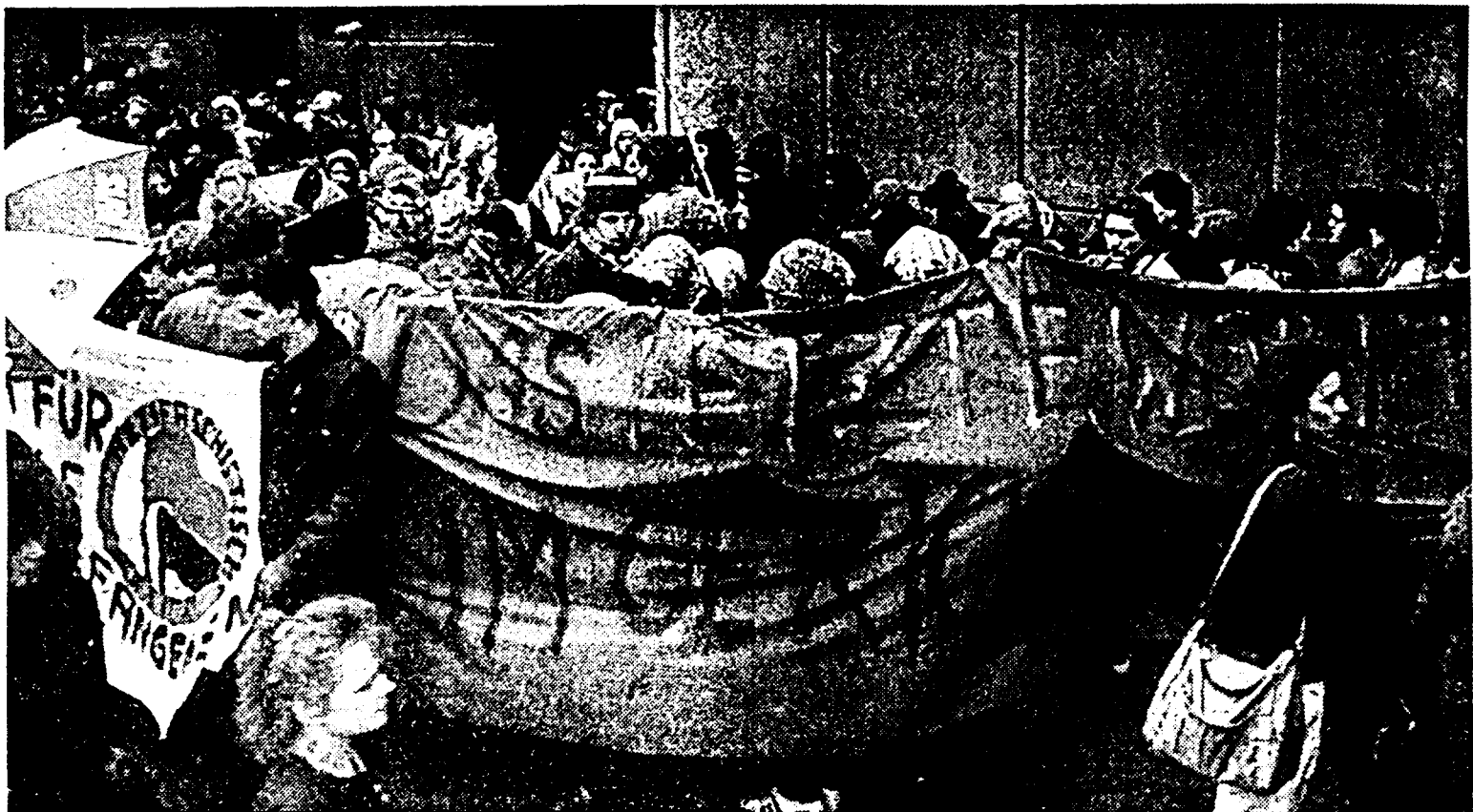
3.11.: E. wordt gearresteerd in de woning van zijn vriendin. Daar wordt een rugzak in beslag genomen, waarin volgens hen het pistool wordt gevonden. E. vertelt hoe hij aan de rugzak is gekomen zonder daarbij namen te noemen.

4.11.: Tijdens een tweede verhoor vertelt hij meer over de herkomst van de rugzak en noemt hij voor het eerst Frank H.

25.11.: Verder verhoor van E. Hij vertelt over het gebeuren op 2.11., noemt weer F.H. als diegene die iets in zijn rugzak heeft gedaan. Anderen die met hem op 2.11. bij de sta.ba. waren duidt hij aan met N.N.

15.12.: In een openbaar gemaakte verklaring ontkent E. geschoten te hebben. Hij beweert alleen een verklaring afgelegd te hebben mbt. de aanklacht (moord), maar verder geen namen genoemd te hebben. Hij maakt een lijst van ontlastende getuigen.

23.12.: E. legt een verklaring af mbt. de wapendiefstal tijdens een demo in Hanau

Mit Transparenten hatten sich Anhänger der Anti-Startbahn-Bewegung zu einer Solidaritäts-Demonstration für die Angeklagten vor dem Gericht versammelt

26.1.: E. wordt 6 uur op "harde" wijze verhoord. Na eerst geweigerd te hebben iets te verklaren, noemt hij later diverse namen. O.a. vertelt hij over schietoefeningen die hij met F.H. zou hebben uitgevoerd voor 2.11.

27.1.: E. toont de smeris de plek waar de schietoefeningen gehouden zijn. Er worden patroonhulzen gevonden.

28.1.: E. doet een zelfmoordpoging. De lijst van ontlastende getuigen, die hij zijn advocaat wilde geven, wordt in zijn cel gevonden en gebruikt door het LKA (Landeskriminalamt, smeris deelstaat) en het BKA (Bundeskr.amt, centraal smerisburo vooral bezig met "terrorisbestrijding").

29.2.: E. bevestigt zijn verklaringen van 26.1., legt geen verdere verklaringen af.

2.5.: E. trekt een gedeelte van z'n verklaringen van 26.1. in.

Siegrun G.

24.11.: Arrestatie op verdenking van ondersteuning van een t.v. (terroristische vereniging) door hulp bij het vernielen van stroommasten. De arrestatie volgt na verklaringen van Mike K. die haar 23.11. tijdens een verhoor als mededaderes noemt. G. geeft toe bij het vellen van de stroommasten betrokken te zijn geweest en noemt namen van andere betrokkenen.

Frank H.

6.11.: Er wordt tegen hem een arrestatiebevel uitgevaardigd wegens dubbelvoudige moord en dubbelvoudige poging tot moord. H. duikt onder.

17.11.: H. schrijft een brief aan de taz waarin hij verklaart dat hij met de schoten absoluut niets te maken heeft.

9.12.: Er wordt een onderzoek ingesteld tegen H. op grond van verklaringen van Mike K., Eichler, Baldur O. en Siegrun G., en vanwege papieren die in zijn woning gevonden worden.

18.3.: H. wordt gearresteerd in Amsterdam.

13.1.89: H. wordt uitgeleverd aan de BRD.

13.1.: H. verklaart niet te hebben geschoten.

Reiner H.

4.11.: H. wordt aangehouden en bevestigt op 2.11. twee keer met A.E. getelefoneerd te hebben. Hij wordt vrijgelaten.

24.11.: H. wordt weer aangehouden maar weigert iets te verklaren mbt. de aanklacht dat hij zou horen tot de "groep om E." en dat hij stroommastaxies en aanslagen gepleegd zou hebben.

Ursula J.

3.11.: Arrestatie, maar snel weer vrijgelaten.

24.11.: Hernieuwde arrestatie.

25.11.: J. bekent betrokken te zijn geweest bij het vellen van stroommasten en noemt namen van andere betrokkenen.

Michael K. (Mike)

3.11.: K. wordt gearresteerd.

4.11.: K. vertelt over de gebeurtenissen op 2.11. en noemt namen van diegenen die betrokken waren bij't opzetten en organiseren van de demo op 1. en 2.11. K. wordt vrijgelaten.

6.11.: Bij een verder verhoor vertelt K. namen van mensen die betrokken waren bij het vellen van een stroommast, noemt A.E. en F.H. en noemt nog een reeks namen aan de hand van zijn "inside-informatie".

8.11.: K. vertelt over de rugzak van E.

23. en 24.11.: K. legt verklaringen af over mensen die bij stroommastaxies betrokken waren. Ook vertelt hij over de diefstal van het pistool en wat er daarna mee gebeurde a.h.v. wat hij erover heeft gehoord danwel voor mogelijk houdt.

8.2.: K. wil geen verdere verklaringen afleggen omdat zijn verklaringen gedeeltelijk foutief uitgelegd zijn.

14.3.: K. relateert voorgaande uitspraken mbt. medeplichtigheid van anderen bij de wapendiefstal en de stroommastaxies. Hij bevestigt de verklaringen van andere aangeklaagden.

Michael M.

7.12.: Arrestatie nav. verklaringen van Siegrun G. en Baldur O. M. legt geen verklaring af.

30.12.: M. erkent betrokken te zijn bij een stroommastaxie. Hij wordt voorlopig vrijgelaten.

Andreas S.

27.11.: S. geeft zich vrijwillig aan nadat hij gehoord heeft dat hij wordt gezocht omdat hij tijdelijk bezitter zou zijn geweest van het pistool. Dit zou Mike K. verklaard hebben. S. legt geen verklaring af en wordt in voorlopige hechtenis gehouden.

26.1.: Arrestatie wegens lidmaatschap van een t.v. sinds juni '86, diefstal van pistolen tijdens de demo's in Hanau '84 en '86.

27.4.: Het onderzoek wordt afgebroken op grond van gebrek aan concrete verdenking.

19.5.: Het arrestatiebevel wordt gedeeltelijk opgeheven en S. wordt vrijgelaten.

6.7.: S. wordt weer gearresteerd. Dit gebeurt op grond van 4 schriftelijke verklaringen over stroommastaxies die hij volgens een linguïst zou hebben geschreven.

Ingrid T.

25.11.: Arrestatie van T. Zij bekent betrokken te zijn geweest bij stroommastaxies, ze legt geen verklaringen af mbt. andere personen.

Baldur O.

25.11.: O. verschijnt zonder advocaat bij het LKA en legt verklaringen af gedurende een verhoor van 5 uur.

2/3.12.: Verhoor van 12 uur met advocaat bij het BKA. O. zegt een persoon gezien te hebben in "combat houding" die op F.H. leek en op 2.11. geschoten heeft.

3.12.: Verhoor van 4 uur met advocaat bij het BKA. O. vertelt over stroommastaxies, een aanslag op een stembus, brandaanslag op de Dresdner Bank en op de fa. Hoch-Tief. Mbt. deze axies noemt hij de hem bekende namen van betrokkenen.

4.12.: O. toont de smeris de plek waar de schutter gestaan zou hebben.

5.12.: O. herroept delen van zijn uitspraken van 3.12.

Baldur O. wordt niet aangeklaagd.

De aanklacht

Het volgende is een samenvatting van de 500 pagina's tellende aanklacht van de BAW (Bundesanwaltschaft, opperste aanklager). Dit betekent dat de volgende beschrijving van de gebeurtenissen en de feiten niet de werkelijke gang van zaken hoeft te zijn. Op vele punten valt de beschrijving te betwijfelen en zal deze moeten worden weerlegd. Ook de verklaringen mbt. deze punten moeten voorzichtig beoordeeld worden. Eenieder die ooit als getuige/aangeklaagde verhoord is, weet hoe zulke verklaringen in het protocol tot stand komen. De situatie, de druk tijdens de verhoren als ook de wil van de BAW, die zich bevestigt in de uiteindelijke formulering, zijn altijd wezenlijke bestanddelen van de verklaringen.

De BAW probeert ism. de neergeschoten smerissen de daad te omschrijven als moord met voorbedachte rade, en niet als dood door schuld, doodslag oid.

De zog. T.V. wordt beschuldigd van in totaal 13 aanslagen. Slechts 2 hiervan worden bevestigd aan de hand van bekentenissen. Bij alle andere is er sprake van vermoedens, verklaringen uit derde hand en technische aanwijzingen.

Er zijn duidelijk vele tegenstrijdigheden. Een voorbeeld: de leider van het Frankfurter Kommissariaat 42 (politieke politie) was ter plekke aanwezig, buiten de muren van de startbahn, temidden van de gebeurtenissen. Hij heeft daarna maatgevend het onderzoek geleid, maar duikt desondanks in de hele aanklacht niet als getuige op.

We hopen met deze samenvatting iedereen in staat te stellen met voldoende kennis en krities bewustzijn het voorlezen van de aanklacht te kunnen volgen en zich niet door de schijnbaar gesloten en waarlijkende voorstelling van zaken te laten overspoelen.

Samenvatting

Sinds half juli '88 is de aanklacht tegen mensen uit de anti-startbahn beweging bekend. Alleen de aanklacht tegen A.S. was toen nog niet bekend. Aangeklaagd zijn: Andreas E., Frank H., Ingrid T., Mike K., Siegrun G., Reiner H., Ursula J., Michael M. sinds half augustus ook Andreas S. Tegen alle aangeklaagden bestaan nog arrestatiebevelen als ook tegen Ingo H. die van de wapenroof in Hanau

wordt beschuldigd. Volgens onze informatie zijn de arrestatiebevelen van Ursula J., Siegrun G., Ina T., Mike K. en Michael M. buiten voltrekking gesteld op grond van gemaakte verklaringen. ...

De BAW plant een groot proces tegen 9 mensen gezamenlijk, opgebouwd uit verschillende daadcomplexen. Voorgeworpen wordt: oprichting van en lidmaatschap in een criminele danwel terroristische vereniging volgens § 129 en 129 a.

A.E. en F.H. worden aangeklaagd wegens moord dan wel poging tot moord op smerissen.

De andere concrete daden die worden voorgeworpen, worden aan verschillende personen-groepen onder de aangeklaagden toegeschreven:

- brandaanslag op het gebouw van de verenigde duitse elektriciteitsproducenten, 10.6.86
- aanslag op stroommast Mörfelden-Walldorf, 20.6.86
- idem Hasselroth 9.7.86
- idem Offenthal 26.8.86
- brandaanslag op een bulldozer van de fa. Heilit & Wörner bij de startbahn West 30.8.86
- roof van een politiewapen tijdens de anti-kernenergie-demo in Hanau 8.11.86

- overval op een stemlokaal in Mörfelden-Walldorf 21.7.87
- brandaanslag op de fa. Hoch-Tief in Mörfelden-Walldorf 11.4.87
- idem transformatorhuis van de RWE bij Kelsterbach 17.6.87
- idem filiaal Dresdner Bank in Frankfurt Bornheim 20.6.87
- aanslag op stroommast M-W 29.8.87
- brandaanslag op een transformatorhuis Wackersdorf (Baieren) 18.9.87
- idem Rüsselsheim 10.10.87

Volgens de BAW ontstond bij de aanslagen een schade van 2.8 milj.DM.

De criminele danwel terroristische vereniging

De verschillende aanklachten resulteren uit een verandering van het strafrecht van 1.1.87. Toen werd het aantal strafbaar gestelde daden die vallen onder § 129a uitgebreid. Het omleggen van stroommasten voor 1.1.87 valt onder § 129 (criminele ver.), na deze datum kan gebruik worden gemaakt van § 129a (terror. ver.). De aanklacht beschrijft de vereniging als volgt: Minstens sinds juni '86 is er rondom Eichler een t.v. gevormd, die als doel zou hebben gehad, op te treden tegen de sta.ba.-West en de atomindustrie met als verder doel de bestaande maatschappijorde van de BRD met geweld af te schaffen. Bij het onderbrengen van de vereniging brengt de BAW de "autonomen-scene" en de revolutionaire cellen (RZ) ter sprake. Dit wordt beargumenteerd b.v. met de vondst van 'n RZ-handboek bij 4 van de aangeklaagden, maar ook met een gesprek met westduitse autonomen in het weekblad "Der Spiegel" van 1.9.86. De belangrijkste aanwijzing van de BAW voor de constructie "vereniging" is een bankkluis van A.E. met de volgende inhoud:

- gefotocopiëerde verklaringen mbt.

10 sabotageaxies die hebben plaatsgevonden,

- een uitvoerige en geordende persdokumentatie mbt. 12 sabotageaxies,
- een verklaring mbt. een aanslag op de Philip Holzmann AG in Frankfurt 1.11.87 die niet heeft plaatsgevonden,
- verschillende tijdschriften (Feuer und Flamme, Guerilla Difusa, Radikal),
- als verdere aanwijzing wordt een testament van A.E. aangevoerd, waarin hij o.a. alle aangeklaagden behalve F.H. en R.H. iets schenkt. Volgens de BAW is dit testament een ledenadministratie van de vereniging. Tegelijkertijd betreurt ze het feit dat drie in het testament genoemde mensen niet wegens deelname aan aanslagen vervolgd kunnen worden.

De structuur van de vereniging wordt als volgt beschreven: Aanvoerder A.E. Daarnaast 3 anderen als hoofdleden, en de andere 4 als gewone leden, danwel als leden van een krimin. vereniging die een terroristische ver. hebben ondersteunt. Volgens de BAW heeft Mike K. naast A.E. als hoofddaders F.H. en R.H. benoemd.

A.S. wordt aangeklaagd wegens lidmaatschap van augustus '86 tot begin november '87, van een t.v. volgens § 129a. Hij zou betrokken zijn geweest aan de aanslagen van 26.8.86 in Offenthal, 17.6.87 in Kelsterbach, 18.9.87 in Wackersdorf en 10.10.87 in Rüsselsheim, waarbij hij hoofdzakelijk verantwoordelijk was voor het schrijven van de verklaringen. Bovendien zou hij 8.11.86 aan de wapendiefstal in Hanau meegewerkt hebben als heler en de wapenwet hebben overtreden.

De sabotageaxies

A.E. heeft hierover verklaringen afgelegd. Er zijn bekentenissen van enkele aangeklaagden mbt. 2 stroommastaxies (Hasselroth en Offenthal).

In de aanklacht wordt niet en detail duidelijk gemaakt welke bekentenissen zelfbelastingen of belastingen van anderen bevatten. Duidelijk is echter dat Mike K. zichzelf en anderen zwaar heeft belast zoals bij de "hoofddaders" verklaring alsook b.v. de belasting van A.E., R.H. en F.H. mbt. de stroommastaanslag in Mörfelden-Walldorf op 20.6.86. Ook de aanwijzingen mbt. de brandaanslag op de Dresdner Bank zijn van M.K. afkomstig.

De bekentenissen -volgens BAW- van de aangeklaagden S.G., M.K. en I.T. mbt. de stroommastaanslag bij Hasselroth op 9.7.86 leveren zog. de aanwijzingen voor de deelname van de andere aangeklaagden. De bekentenissen -volgens BAW- van de aangeklaagden S.G., M.M., U.J. en I.T. mbt. de aanslag op de stroommast bij Offenthal op 26.8.86 leveren zog. de aanwijzing voor deelname van 3 andere aangeklaagden. Ook wordt door de BAW de samenhang met de zware brandverwonding van U.J. gemaakt. Hier voert de BAW als aanwijzing de vondst van kunststofdeeltjes

in de buurt van de aanslag aan, die afkomstig zouden zijn van het glas van de richtingsaanwijzer van de auto van de aangeklaagde U.J. Maar ook M.K. en B.O. hebben, zonder zelf deelgenomen te hebben, verklaard dat aangeklaagden hen hebben bekend te hebben deelgenomen aan andere axies. De latere intrekking van de verklaringen van B.O. worden door de BAW ongeloofwaardig genoemd.

De moord en de poging tot moord

Beschuldigd worden A.E. en F.H. De t.v. wordt in samenhang hiermee niet aangevoerd. Beiden zouden aan de hand van een daadplan samen, bewust en gewild smerissen hebben beschoten, verwond en gedood. F.H. zou volgens de BAW de theoreticus zijn geweest. Dit wordt beweerd op grond van de vondst van een geschrift, dat altijd slechts in stukjes in de openbaarheid rondspookte. Omdat het in de scene al sinds enige tijd geleden in zijn geheel openbaar werd gemaakt herhalen we het hier daarom letterlijk:

"De axies van ons kunnen niet tot succes leiden omdat we met te weinig mensen zijn, die bereid zouden

**ISOLATIONSCHAFT
IST FOLTER
IN FASCHISTISCHER
KONTINUITÄT**

UNTERSTÜTZEN

SIE

**KEIN 129a-VERFAHREN
WIRD UNSERE STIMME
ÜBERTÖNEN!**

DE ZWARTE 29

zijn de sta.ba. met bommen kapot te maken en op het terrein een vaste plaats in te nemen. Nadat de deelstaatregering door't afwijzen van een volksstemming voor ons een vreedzame oplossing van't konflikt heeft versperd, blijft ons alleen nog de gewelddadige praktische strijd over. Wij hebben dmv. een volkstemming een vreedzame oplossing gewild i.t.t.de deelstaatregering, die de sta.ba. militair en ondemokraties heeft doorgedrukt. Nu is het aan de regering de volgende stap te doen.

In onze gewelddadige strijd kunnen we de sta.ba. alleen verhinderen, wanneer we bevrijde gebieden op zetten en daar een vaste positie innemen. Deze bevrijde gebieden kunnen alleen mbv. een massa aan mensen worden behouden die deze militair verdedigt. Dit betekent de gewapende strijd omdat de smeris, het leger en de yanks schietend tegen ons op zullen treden wanneer bevrijde gebieden zouden ontstaan. Dit is in een voorstadium al gebeurd toen de smerisen eerst verjaagd werden en vervolgens meerdere pistolen trokken en nauwkeurig op de mensen richtten.

Het geheel aan axes dat sinds de zomer 82 op zondag en tijdens de week continu plaatsvond is met hoogstens 10 mensen gebeurd. Voor mij gaat het hierbij alleen om hinderaxies en wraaknemingen, die de sta.ba. niet zullen doen verdwijnen. Inderdaad veroorzaken deze axes een hoge politieke prijs voor de heersenden die uitwerking had op andere reeds geplande projecten. B.v. werden blok C in Biblis, de stuwdam in het dal van de Ernstbach (wordt nog steeds gepland) en de WAA in Frankenberg niet verder uitgevoerd vanwege de te verwachten parallellen met het starbahnverzet. Is het misschien mogelijk de startbahn omver te werpen wanneer we de strijd met mollies en stalen kogels versterken en smerissen doden, om de politieke prijs voor de heersenden zo hoog te maken, dat ze naar ons luisteren en tot nieuwe onderhandelingen bereid zijn?"

Drie getuigen, waaronder B.O. hebben verklaard, dat Frank H. vaker verkeerde in kringen, die aan de startbahn-West met katapults met staalkogels en mollies tegen de smeris optraden. Frank zelf zou ook gegooid hebben.

Volgens de BAW heeft A.E. zich de opvattingen van Frank mbt. de gewapende strijd tot aan het doden van smerissen toe eigen gemaakt. Als bewijs hiervoor wordt uitgerekend de luidsprekeraxie bij de bajes in Preungesheim 10.3.88 aangevoerd. De tekst bevat o.a. de volgende passage:

"Je bent uit samenhangen gerukt, die nu niet meer verantwoording overnemen, dan jullie voorheen gezamenlijk hebben ontwikkeld, en je weet, dat precies deze discussie lang voor 2.11. is begonnen en dat deze kritiek je of niet heeft bereikt of voor jou niets heeft betekend."

De Baw trekt hieruit de konklusie, dat bij A.E. de reeds jaren voorhanden zijnde instelling tav. militante axes bij hem tot de bereidheid heeft geleid, in de gewapende strijd ook smerissen te doden.

Drie getuigen, waaronder B.O. legden verklaringen af over A.E., ook hij zou vroeger al met mollies hebben gegooid, stalen kogels en lichtkogels hebben afgeschoten en zou daarbij vaak een der eersten zijn geweest.

Het gebruikte wapen

8.11.86 werd tijdens een demo in Hanau van een stille een pistool van het merk Sig-Sauer ontvreemd. A.E. beweert dat F.H. hem heeft verteld, Ingo H. en Mark S. zouden het zijn geweest. B.O. beweert, dat F.H. zou hebben verteld, hij zelf (F.H.) en A.E. zouden bij deze groep zijn geweest. M. K. beweert, op de dag van de demo zouden mensen rond A.E. het wapen in een kroeg in Hanau hebben gehad. A.S. zou het wapen sinds jan. 87 in bewaring hebben gehad.

Verdere bewijzen die de BAW aanvoert:

Een in de woning van A.E. gevonden exemplaar van een wapen tijdschrift waarin de bouw en het functioneren van het Sig-Sauer pistool werd beschreven. A.E. verklaarde, hij zou met F.H. enkele dagen voor 2.11. in een stuk bos in de buurt van Walldorf een schietoefening hebben uitgevoerd. Tijdens een konfrontatie ter plekke werden lege patroonhulzen en projektielen op de aangegeven plaats aangetroffen, die toegerekend worden aan het wapen uit Hanau.

Het verloop van de daad

De BAW beschrijft het verloop van de demo (fakkeltocht 2.11.87). Tijdens deze demo zou A.E., volgens een verklaring van Marie Luise S. gezegd hebben, dat de mensen op eigen risico erop uit gaan, omdat niets zou kunnen worden gegarandeerd.

Het tijdstip van de daad wordt door de BAW vastgesteld op 21 uur. De deelnemers van de demo vluchten voor de smeris over een noodbrug naar de andere kant van de Grundbach. Met een megafon zou het bevel: "scherpschutters vuur" gegeven zijn. De schutters zouden op de andere kant van de beek hebben gestaan. E. en H. zouden afwisselend 14 schoten op de smerissen hebben afgevuurd en daarbij meerdere malen van standplaats hebben gewisseld.

Als bewijs dienen de verklaringen van A.E. en die van meerdere getuigen, die tenminste één persoon zouden hebben gezien, die met een wapen geschoten zou hebben, waarbij geen lichtmunitie te zien was. 14 patroonhulzen werden 5 en 6. 11. 87 daar gevonden, die evenals de kogels (die hebben geleid tot de verwonding en de dood van de smerissen) toegerekend worden aan het wapen uit Hanau.

Politiehoofdcommisaris Eichhöfer zou op 516 m, Schwalm op 85 m, drie andere smerissen zouden op 117 m, 142 m en 159 m afstand zijn getroffen.

Het lijkschouwingsbericht gaat er echter van uit, dat de kogels met ongeveer dezelfde energie de lichamen geraakt hebben. De tegenstrijdigheden die in de taz geopperd werden, worden door de BAW zo verklaard, dat door de dieper gelegen standplaats van de schutter aan de neergaande oevers van de beek een vergroting van de hoek waaronder de schoten werden afgevuurd met slechts twee graden voldoende is, om de langere baan van de verschillende projektielen te bewerkstelligen. Daarom kan worden uitgegaan van een per ongeluk te hoog richten. De aangeklaagden hadden ook het doden van verder weg staande smerissen kunnen vooruitzien en met goedkeuring op de kop toe hebben genomen.

Als verdere belastende aanwijzingen voert de BAW ook nog een telefoongesprek aan, dat A.E. als diegene die opgebeld wordt en A.S. als opbeller in de nacht van 2 op 3. 11. hebben gevoerd. Hierin werd A.E. meegedeeld dat 2 smerissen doodgeschoten zouden zijn, waarop A.E. nauwelijks reageert en zich slechts voor't telefoontje bedankt.

De zwaarwegendste aanwijzingen zijn de volgende bij A.E. gevonden dingen:

- het wapen uit Hanau met een magazijn erin,
- twee passende lege magazijnen,
- handschoenen, pullover en jas dragen roetsporen van 2 verschillende types munitie. Een hiervan wordt tot die soort gerekend, die zowel bij de schietoefeningen als ook bij het moorddelict zouden zijn gebruikt.

B.O. beweert, F.H. heeft tegenover, hem op de terugkeer van de demo bevestigd, dat hij diegene was, die B.O. bij de Grundbach zou hebben zien schieten. Ook zou hij alles goed doordacht hebben en het wapen zou in zekerheid zijn. Ook op handschoenen die in F.H.s woning werden gevonden zouden dezelfde roetsporen zijn.

De houding van A.E. tijdens zijn verklaringen wordt door de BAW als volgt beschreven:

- 3.11. zou hij hebben gezegd dat hij zelf heeft geschoten.
- 4.11. zou hij dit nog een keer bevestigd hebben. Tijdens het daarop volgende verhoor door de rechter heeft hij ontkent en gerelativeerd (lichtkogels). Ook zou hij 4.11. beweerd hebben het wapen van F.H. te hebben gekregen. In de verklaring van 26.1.88 zou hij ook toegegeven hebben, het wapen uit Hanau al voor 2.11. tijdelijk in bewaring te hebben gehad. F.H. zou het tijdschrift gehad willen hebben, om te weten, hoe je met het wapen om moet gaan. In deze verklaring van 26.1.88 werden ook Mark S. en Ingo H. door hem belast en zijn deelname aan de schietoefeningen toegegeven. 2.5.88 trok A.

E. deze verklaring in, uitdrukkelijk, zoals in de taz was te lezen "Ook wanneer afzonderlijke passages waar zouden zijn". Volgens de BAW is het intrekken van deze verklaring slechts een reactie op de ver-radersdiscussie in de scene en veronderstelt ze, dat hij open wilde laten, welke delen hij staande zou

willen houden en welke niet. De BAW wijst erop, dat hij zijn deelname aan de schietoefeningen pas toegaf, nadat men hem de roetsporen op zijn kleding had getoond. 22. 11. had hij nog een handschoen met roetsporen aan F.H. toegerekend.

De aanklacht wordt 11.11.88 door de "Staatschutzsenat" goedgekeurd met de beperking dat de aanklacht mbt. de brandaanslag op de bulldozer 30.8.86 wegvalt. Ook wordt wegelaten dat het doel van de vereniging Moord, doodslag of volkerenmoord zou zijn.

PROCES- BENEFIT

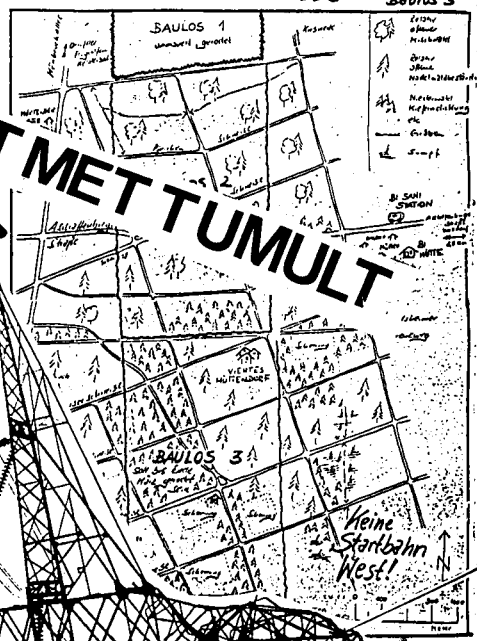
nr. 24.3.
in

proces nav. de dodelijke schoten bij de startbaan-west

PROCES BEGINT MET TUMULT

Übersicht Startbahntrasse Boulos 2 Boulos 3

Programma :

- 19.30 zaal open hapjes, info-stand
- 20.00 video geschiedenis startbahnbeweging
- 21.00 sprekers, aktuele informatie over't proces
- 22.30 Neurotoxin uit't rhein-main-gebied
- 23.30 Swampsurfers (uit Sittard)

ENTREE 3 Piek geen honden !!!

MAMMOETPROCES

ANARCHA-FILMMAAKSTER LIZZIE BORDEN

Het volgende stuk is een interview met Lizzie Borden, maakster van de films Born in Flames en Working Girls. Beide films werden al eens vertoond in de Haagse kraakbios Eisenstein.

Het interview is vertaald uit het Engels, en was oorspronkelijk afgedrukt in Kick it Over, een Canadees anti-patriarchaal tijdschrift (no. 18, voorjaar 1987, themanummer over anarcha-feminisme). Het werd gemaakt kort nadat Working Girls uitkwam, een film over prostitutie. Lizzie Borden (verder afgekort als LB) praat met twee vrouwen van Kick it Over (verder afgekort als KIO) over haar films, over het feminisme, prostitutie, kunst en anarchisme.

KIO: Vertel eens hoe je tot je huidige visie op prostitutie kwam.

LB: Mijn belangstelling voor prostitutie, en mijn veranderde opvatting erover, kwam toen ik met vrouwen om begon te gaan die zelf als hoer werkten. Ik had vanaf het begin gemengde gevoelens over de anti-porno-beweging, omdat ik vond dat deze te moralistische was, en te snel met een oordeel kwam over beelden, zonder te kijken hoe deze eigenlijk functioneren. Er zat ook een preutse houding aan vast die me niet beviel. Maar toen ik met vrouwen begon om te gaan die 'werkten', ging ik inzien dat het verkeerd was om ze

als slachtoffers en onderworpenen te zien. Hoe meer vrouwen ik tegenkwam, en hoe meer bordelen ik bezocht -het waren meestal bordelen die ik bezocht omdat daar de vrouwen werkten die ik kende- des te meer kwam ik er achter dat ze niet pasten in het stereotiep dat ik had van werkende meisjes [prostituees dus - vert.]. Ze droegen geen korte rokjes en hoge hakken, ze zagen er uit zoals wij, en ze werkten in bordelen om een heleboel verschillende redenen.

Er was een hoop discussie toen Not a love story uitkwam in de VS [Not a love story is een Canadese film uit 1982, waarin de porno-industrie wordt getoond en veroordeeld als een vorm van geweld tegen vrouwen]. Ik had veel kritiek op die film omdat ik het gevoel had dat hij vrouwen die in de sex-industrie werkten het gevoel gaf dat ze iets verkeerd deden. Natuurlijk zijn er een hoop vrouwen die het slachtoffer worden van de prostitutie: een minderjarig meisje dat aankomt op Grand Central Station, en door een poelier wordt opgevangen en uit tuppelen gestuurd, is een slachtoffer. Maar dat is maar op een klein percentage van de vrouwen die als prostituee werken van toepassing.

In Not a love story wordt een bepaalde terug-naar-de-natuur mentaliteit uitgedrukt - je weet wel, met Tracy Lee die aan het eind

van de film over het strand huppelt en alles is weer goed. Het idee van bewustwording van je keuzemogelijkheden is wel belangrijk, maar een hoop vrouwen kiezen ook echt om als prostituee te werken. Ik zie het als een economische keuze in deze cultuur, waar werk het grootste deel van de tijd afschuwelijk is. Het is echt een alternatief om als prostituee twee of drie dagdelen in de week te gaan werken, en evenveel of meer geld te verdienen als wanneer je een 40- of 50-urige werkweek hebt met dom, uitputtend werk waar je geen zin in hebt en door afgestompt raakt. In een toekomstige maatschappij waar we een heel andere kijk op werk moeten gaan formuleren, zou niet alleen prostitutie misschien niet meer hoeven te bestaan, maar zouden mensen werk kunnen kiezen dat ze leuk vinden.

Waar het in mijn film Working Girls eigenlijk om gaat is het idee dat een vrouw prostitutie kiest als een economische keuze, en er niet toe gedwongen wordt. Ze heeft geen vadercomplex, geen psychologische problemen, ze heeft geen hekel aan mannen, ze heeft er geen andere bedoelingen mee dan dat ze over haar eigen tijd wil beschikken. Waar ik ook achter kwam was dat er prostituees zijn die van hun werk houden, er zijn er ook die het gewoon aksepteren zonder er aan onderdoor te gaan.

Er zijn niet veel hoeren -ze zijn er wel maar niet meer dan de gewone vrouw op straat- die verkracht worden of aangevallen. Prostituees zijn zichtbaarder op straat dus het percentage verkrachtingen en aanvallen is relatief hoger. Maar bijna elke film over prostituees wekt de indruk dat een hoer een wandelende schiet-schijf is, en in zulke films worden zoveel prostituees het slachtoffer van geweld, dat je zou denken dat het het onveiligste beroep is dat er bestaat. Maar zo stom zijn vrouwen niet. Er bestaan een hoop veiligheidsmechanismen. Ik ben er achter gekomen dat er in bordelen veiligheidsmechanismen waren tegen geweld van hoerenlopers, maar ook van de politie. Er was een directe lijn naar het politiebureau voor het geval dat er een probleemgeval binnenkwam. Als een klant een pistool of zo bij zich had, dan konden ze het politiebureau waarschuwen. Deze vrouwen konden niet gearresteerd worden, omdat het niet de zedenpolitie was die ze opbeelden. Er waren ook gezondheidsvoorzorgsmaatregelen. Een hoop van de vrouwen die als hoer werken zijn gezonder dan de meeste gewone vrouwen, ze weten meer over hun lichaam.

Het belangrijkste probleem dat ik tegenkwam was een soort gespletenheid bij sommigen. Het gevoel, weet je, dat je wordt aangeraakt maar eigenlijk toch niet, het idee hebben dat je nu werkt en je lijf dus afsluit van gevoel. Deze vrouwen hadden een ongelooflijke vaardigheid om onder een andere naam te werken, en dan, als ze naar huis gaan, weer zichzelf te worden. Sommigen hadden echt goeie liefdesrelaties met een vriend of vriendin. Sommigen hadden natuurlijk problemen maar wie heeft die niet in deze cultuur. Ik ontdekte ook dat er in bordelen d.m.v. bepaalde kodes en rituelen precies dezelfde verhoudingen gereproduceerd worden, als in heterosexuele sociale kodes en rituelen op andere plaatsen, bijv. vrijgezellenbars. In elk soort baan waar een vrouw vnl. mannen ten dienste staat, zijn er veel parallellen met prostitutie. Als serveerster, stewardess, public-relations-medewerkster, in de muziekindustrie, moet je ook mannen ten dienste zijn. Veel woordenwisselingen zijn precies hetzelfde. Bijv.: "Ga lekker zitten, maak 't je gemakkelijk, zal ik een drankje voor je inschenken" enz. Ik vond het schokkend toen ik voor 't eerst de parallel zag.

Toen ik de film afhad, kwam er een feministe naar me toe die zei, "Hoe kun je dit doen, het is anti-feministies, jouw visie is anti-feministies". Mensen zeggen steeds dat je de prostitutie verdedigt, ze weigeren het te zien als een gelijkwaardige ruil. Wat ik in *Working Girls* heb proberen te laten zien was dat Molly, de hoofdpersoon, en de andere vrouwen ook, maar vooral Molly, want haar volgen we de hele dag, niet wordt uitgebuit door mannen. Het is een gelijke ruil, en er is een hoop humor en zelfs wat gevoel van beide kanten. Ze weet wat ze krijgt, ze wil geld en ze heeft in dat uur of halfuur de mogelijkheid om haar werk zo goed als ze kan te doen. Ze heeft een handelswaar aan te bieden, dus ze kan de voorwaarden en de omstandigheden bepalen, en kiezen wie ze wel en wie ze niet wil zien, en de mate van betrokkenheid. Omdat ze dit te huur aanbiedt, niet te koop, is het een gelijke ruil.

De tegenstander is, ontdekte ik, de madam of de pooier, omdat zij profiteren van de lichamen van de arbeidsters. Het is uiteindelijk net een gewone werksituatie. Ik zie niet erg veel verschillen; ze proberen altijd het meeste werk voor het minste loon te krijgen. De meisjes in het huis proberen natuurlijk het evenwicht te herstellen door de madam te belazeren door niet alle klanten op te geven, niet het juiste aantal uren te rekenen enz.

KIO: Hoe ben je feministe geworden?

LB: Rond 1972 raakte ik erg geïnteresseerd in wat je nu het begin van radikaal feminisme zou kunnen noemen. Daarin kwam voor mij alles bij elkaar. Het hele Vietnam ge-

doe was zo op mannen gericht, en een hoop van de thema's hadden alleen betrekking op mannen. De vrouwenbeweging zette dingen op zo'n wezenlijke manier op een rijtje dat ik parallellen kon gaan zien in vrijwel iedere andere politieke situatie, van vredesbewegingen tot bevrijdingsbewegingen in andere landen, en alles vanuit het perspectief van het feminisme.

In die tijd was ik schilderes en kunstkritika. Ik ging naar New York en kwam er achter dat ik het niet prettig vond dat het visuele (beelden) en het verbale (woorden) zo gescheiden waren. Ik was vreselijk jaloers op filmmakers, zoals Goddard. Dus toen dacht ik, "OK, als ik zo reageer dan moet ik dus films gaan maken". Dus toen ben ik mezelf alles gaan leren. Ik vond dat ik teveel school had gehad - de school heeft de kunst eigenlijk voor me verpest. Ik wist er teveel van af. Ik wilde niks anders over film leren dan wat ik nodig had - opname, geluid en montage. Ik hou van monteren, het lijkt zo op schrijven, en ik heb het goed onder de knie gekregen zodat ik er van kon leven - meestal met het monteren van kleine films en documentaires.

Een film maken was voor mij een manier om politiek bewust te worden. Ik heb nooit in praatgroepen [consciousness-raising-groups] gezeten. Een film maken op zich was

voor mij een politiek proces. *Born in Flames* kwam voort uit een hoop ongelijkheid die ik tegenkwam toen ik in New York ging wonen. Bovendien waren de alternatieve bewegingen - de homobeweging, de vrouwenbeweging - heel erg verdeeld en ze weerspiegelen de scheidingen in de dominante cultuur. Zwarte vrouwen waren bijv. nog heel erg geïsoleerd van witte vrouwen, die heel erg geïsoleerd waren van Latijnsamerikaanse en Aziatische vrouwen, die onzichtbaar waren. Dat was een van de dingen die ik dus in *Born in Flames* wilde verwerken. Ik ging me bezig houden met zwarte vrouwen met als doel het maken van de film. Ik wilde een model konstrueren zoals dat in de bestaande cultuur niet voorkomt. Film is voor mij een politieke verkenning. Ik ben absoluut niet bij politiek betrokken, behalve dan met het maken van films. Ik ga niet naar vergaderingen, ik ga helemaal nergens heen! Maar door de films kun je een reden hebben om betrokken te zijn. Hetzelfde geldt voor de film prostitutie. Het is geen expliciet politieke film, maar toch wel een hele politieke film omdat er een bepaalde mening wordt verkondigd. Telkens als je een mening verkondigt, moet die op een bepaalde manier tegen een heersende opvatting ingaan, of een andere kijk geven. Ik weet niet waarom, maar ik denk dat ik het

gevoel had dat ik meer invloed kan hebben of meer kan bijdragen of duidelijker zijn door een film te maken. Ik ben heel slecht in vergaderingen en openbare diskussies, mijn verstand staat dan stil. Ik onderteken wel petities, maar ik ben misschien maar één keer van mijn leven naar een demonstratie geweest. Soms voel ik me schuldig, zo van "misschien ben ik wel niet genoeg met politiek bezig". Maar films maken betekent voor mij vooral het verkennen van een thema dat enorm fascinerend en ingewikkeld is. Dat is mijn manier om motivatie te krijgen: beginnen met onderzoek doen, en daar stort ik mezelf helemaal in. Bij Born in Flames zat ik helemaal in het onderwerp. De vrouwen die in de film speelden waren wie ze in het echt waren. Door de film te maken heb ik een hoop geleerd. Ik wil films maken over iets waar ik niets vanaf weet, en dat proces gebruiken om er wat over te leren. Dat is dus mijn belangrijkste reden.

KIO: Ik wilde je wat vragen over het soort beelden dat je in de film Born in Flames wilde laten zien. Ik ben zelf schilderes, en jij vertelde dat je ook begonnen was als schilderes maar daarmee bent opgehouden omdat je films wilde gaan maken. Wat voor bedoeling had je met de beelden die je wilde laten zien in de film, en heb je het gevoel dat je daar ook in geslaagd bent? Wilde je juist met de eenvoud van de beelden iets overbrengen?

LB: De vorm van Born in Flames is een resultaat van gebrek aan geld. De film heeft tussen de 30- en de 40-duizend dollar gekost, en is in een periode van 4 of 5 jaar gemaakt. Ik kon mensen niet erg veel betalen, en ik moest er lang over doen, dus de esthetiek moest er een zijn van bij elkaar gegrabbelde beelden, opgenomen zonder je druk te maken over een goed gedefinieerd concept dat de samenhang tot stand brengt. Vanuit een 'goedkope' esthetiek kwam ik tot het besluit om een samenhang tussen de beelden te ontwikkelen in de vorm van een 'kollage'. Ik vond dat ik me geen zorgen moest maken over hoe elke persoon er uit zag, maar moest proberen uit het naast elkaar plaatsen van beelden effect te bereiken. Ik kon me er niet druk over gaan maken dat mensen 10 kilo aankwamen of afvielen in de loop van een jaar, of dat ze hun hoofd kaal schoren of vreemde dingen deden. Ik moest er op een bepaalde manier in slagen om een hoop beelden bij elkaar te voegen zonder dat mensen daar te veel op gingen letten. De structuur ervan weerspiegelt ook een hoop van de politieke ideeën die ten grondslag lagen aan Born in Flames. Ik kon niet werken met een esthetische eenheid van consistente belichting, continuïteit en zo want dat was juist niet waar de film over ging. Het gaat veel meer over diskontinuiteit en niet-funktioneren. Het gaat er over dat verschillende groepen op de een of andere manier bij el-

kaar komen en wanneer dat gebeurt is er een soort explosie. Ik heb meer over diagonale lijnen nagedacht i.p.v. horizontale of verticale lijnen of iets anders dat continuïteit kan geven aan de visuele ervaring.

Je probeert van de nood een deugd te maken, en met Born in Flames heb ik dat echt geprobeerd. Op een andere manier was het echt niet gelukt, want een groot deel van de film ontstond pas bij de montage. Dan zat ik met beelden waar geen skript bij was. Dus vaak moest ik proberen open te staan voor de ideeën van de vrouwen waar ik mee werkte.

Working Girls moest een heel ander soort visuele esthetiek hebben. Ik had \$100.000 voor de productie, en dat is op zich niet zo veel. Maar toen ik had besloten dat de hele film zich in een dag moest afspelen, wist ik dat de beelden er goed uit moesten zien en tot in de puntjes moesten kloppen, anders zouden mensen moeite worden van het kijken. Ik kon geen ruige montage toepassen. Ik ben vaak verbaasd dat mensen zeggen, "Goh, Working Girls lijkt helemaal niet op Born in Flames, wat een teleurstelling". Maar voor elk idee gelden weer andere regels. Zomaar er op los filmen zou te subjektief zijn geweest. Born in Flames gaat eigenlijk helemaal over subjektiviteit. Met Born in Flames leek het me interessant om het materiaal niet teveel te bewerken, en de acteurs zich niet te veel in hun rol te laten inleven. Ze waren zowiss niet als acteurs bedoeld. Wat ze speelden was meer een soort eigen fantasie over de personen, ergens tussen wie ze echt waren en wie ze in hun fantasie waren, in. In Working Girls waren het alleen maar actrices. Ik had echt mazzel dat ik Louise Smith kon krijgen voor de hoofdrol, Molly, want ze moest echt heel hard werken. We hebben anderhalve week slaapkamerscènes gedaan, en ze voelde zich echt een hoer. Aan het eind deed ze alles. Ze is een net katholiek meisje dat nog nooit in een film had gespeeld waar ze haar kleren uit moest trekken. Maar ze was echt bereid om deze ervaring op te doen. Ik vond het interessant in de omgang met de actrices om hun vooroordelen over wat 'werkende meisjes' zijn te doorbreken. Ze kwamen op naaldhakken naar repetities en dan stuurde ik ze naar de plek waar de film op is gebaseerd om zich aan te melden voor een baan, zodat ze konden zien hoe de meisjes die daar werkten er eigenlijk uitzagen, hoe zo'n Madam zich gedraagt, en toen veranderden ze van opvatting.

Ik wilde geen documentaire maken omdat ik het gevoel had dat dat een hoop beperkingen met zich mee zou brengen, en ik wilde ook graag de slaapkamer ingaan en het soort sex dat in een hoer/hoer- enloper-relatie plaatsvindt, demystificeren - dat zou met een documentaire nooit gelukt zijn. Ik heb

een hoop onderzoek gedaan en ben aan de slag gegaan. Een vriendin van me werkte in een bordeel op 24th Street, en daar ben ik heen gegaan met een bandrecorder en een bloknoot, en heb gepraat met de vrouwen en de klanten. Ze hoefden zich niet in te houden omdat ik hen toch niet zou gebruiken d.w.z. hun beelden. Ik was van plan de personen op hen te baseren, en dan een hoop tijd te steken in het schrijven van het scenario.

KIO: In een aantal artikelen werd jij als anarcha-feministe beschreven. Ben jij echt een anarcha-feministe? Is dit een etiket dat mensen op je geplakt hebben? Past het bij je?

LB: Ik ben er tevreden mee, want het is het enige dat overblijft; ik ben er niet echt achter wat het precies inhoudt, maar ik voel me er meer mee verwant dan met enige andere politieke richting. Ik sta nogal krities tegenover georganiseerd links omdat een bureaucratie zo snel in feite een andere klasse wordt, en vanwege de relatie van vrouwen met de verschillende soorten linkse organisaties. Het idee van het anarchisme heeft me altijd aangetrokken simpelweg omdat het altijd het bestaande ter discussie stelt. Dat is mijn visie op het anarchisme. Volgens mij hoeft het niet persé verschillende politieke richtingen uit te sluiten. Zo zou je bij de ene kwestie bijv. kunnen kiezen voor een socialisties standpunt, bij de andere kwestie weer een heel westers standpunt. Het belangrijkste aan het anarchisme is dat je niet super-dogmaties hoeft te zijn. Het andere punt gaat over feministes. Wat me op dit moment raakt, is dat sommige mensen zeggen dat ze niet meer feministies zijn. Feminisme is zo'n zachte uitdrukking voor hoe ik mezelf zie dat ik zeker een feministe ben. Anarcha-feminisme heeft voor mij alles te maken met mensen wakker schudden. Je probeert de hele tijd juist die vragen te stellen die er voor zorgen dat er geen stilstand is. Zelfs als dat betekent dat mensen je soms tegenstrijdig vinden, of dat je dingen zegt die tegen spreken wat je een jaar of een minuut geleden gezegd hebt. Voor mij is 't een proces. We weten allemaal wat er verkeerd is aan het westers kapitalisme en we weten allemaal wat er mis is met extreem-links, dus anarcha-feminisme lijkt de enige levensvatbare politieke richting, als je er al een moet kiezen.

KIO: Kun je ons wat vertellen over de problemen die je met de censuur hebt gehad over je films?

LB: Toen Born in Flames uitkwam heb ik enorm veel gedoe gehad met de Ontario Censor Board. Hetzelfde gebeurde met de beelden waarop een lul te zien is in Working Girls. Dit jaar was het vrij irritant, want in 1e instantie werd de film goedgekeurd en toen zeiden ze dat ik één stukje er uit moest knippen. Omdat dit voor de Amerikaanse distributie was, heb ik okee ge-

zegt. Uiteindelijk heb ik gewoon die scène afgeplakt. Maar door de controverse over de censuur van mijn film kon de film van Andy Warhol, waarin iemand 28 minuten lang afgezogen wordt, er zonder problemen door komen. Daar baal ik behoorlijk van.

Maar het is ironies genoeg zo dat de censuur via het marktmechanisme minstens net zo sterk is. Geen enkele distributeur wil mijn film hebben als die scène er niet uitgeknipt is. Dan zeggen ze, "Prima, laat die scène er maar in, maar wij distribueren de film gewoon niet." En als de film niet gedistribueerd wordt, kan niemand 'm zien. Dat is dus net zo goed censuur. Door het marktmechanisme raken een hoop feministiese thema's ondergesneeuwd, denk ik. Je mag je er best mee bezig houden, mensen zeggen, "natuurlijk, ga je gang". Maar het is heel moeilijk om geld te krijgen, en het is heel moeilijk om een film vertoond te krijgen. Je raakt in tweestrijd. Het is heel tegenstrijdig, het komt neer op een vorm van censuur. Hier in Canada is dat tenminste nog duidelijk, je weet waartegen je vecht, dat is het voordeel. Maar 't is toch moeilijk want het betekent dat niemand het kan zien. In de VS is er tenminste nog een kans om dingen te zien: je kunt zelf iets ondernemen zodat tenminste een paar mensen de film kunnen zien.

KIO: Wat wilde je in Born in Flames over het feminisme zeggen?

LB: Een van de dingen waar het in Born in Flames om ging was "feminismes" - in het meervoud dus. Dat is het probleem met vele politieke bewegingen en ook met het feminisme - het idee dat je je op één programma moet verenigen. Maar er zijn zeker een miljoen feminismes, net zoals er miljoenen verschillende vrouwen zijn die zichzelf als feministe zien maar niet allemaal hetzelfde nastreven. Dit soort pluralisme is veel moeilijker dan het demokratiese principe [de meerderheid beslist - vert.].

Vooraf in Amerika, en waarschijnlijk ook Canada waar je het idee van de 'melting-pot' hebt: met elkaar versmelten, een eenheid worden, één ideologie overeenkomen. Het zal nooit gebeuren en er is ook geen reden voor dat 't ooit zal gebeuren. Als we het over de verschillende etniese groepen hebben, dan is de vraag hoe kun je aan de ene kant autonomie van etniese groepen toestaan, aanmoedigen, waarderen, op basis van hun verschillen, en aan de andere kant toch niet diskrimineren op grond van die verschillen? Hoe kun je voorkomen dat zwarte vrouwen zich gedwongen voelen te conformeren aan een wit feministies programma? In Born in Flames zie je dat de verschillende groepjes, de zwarte piratenradio, de witte piratenradio, samenwerken zonder hun autonomie te verliezen. Het is voor mij heel belangrijk dat er samenwerking is. Het was ook een

reactie op de werkwijze van veel van de NOW-groepen [NOW = National Organization for Women, de overkoepelende organisatie van de vrouwenbeweging in de VS met miljoenen leden]. NOW was bang om lesbische vrouwen mee te laten werken. Ze waren bang om veel verschillende groepen op te nemen omdat ze naar buiten toe op landelijk nivo een eenheid willen zijn. Ik denk dat dat heel schadelijk is geweest en nog steeds is.

Nu is iedereen bijvoorbeeld in de anti-porno-beweging gedoken, tot een paar jaar geleden in ieder geval. Uiteindelijk wordt het een kwestie waarin iedereen hetzelfde moet vinden. Vrouwen die een ander standpunt naar voren proberen te brengen krijgen iedereen over zich heen. De **Andrea Dworkin** types [Andrea Dworkin is een bekende Amerikaanse feministe die voor anti-porno-wetgeving is] richten zich massaal tegen de vrouwen die zeggen "Hoor eens, we willen geen censuur". Ook zijn er vrouwen die met verschillende vormen van seksuele praktijk willen experimenteren. Waar het in uitmondt is splitsingen - fantasies - de media smullen ervan! Sterke bewegingen raken zo versplinterd dat ze niks meer voor elkaar krijgen. Dat vind ik eng!

KIO: Ik wilde je wat vragen over de witte piratenzender in Born in Flames. Het is wel een ander onderwerp, maar het sluit wel aan bij het anarcha-feminisme, als je dit breder ziet. Adele (de disk jockey) doet een uitspraak over de terugkeer van een profetes, een geest. Hoe denk je over spiritualiteit en de samenhang ervan met

een omvattende visie op het anarcha-feminisme?

LB: Ik geloof niet dat er een samenhang is met een omvattende visie op het anarcha-feminisme. Adele heeft wel iets van een profetes, ze vertegenwoordigt het type van de kunstenaars/dichteres. Uit een bepaalde verbondenheid met spirituele ideeën komt een hoop poëzie voort. Dat heeft meer met kunst dan met politiek te maken. Adele is in de film iemand die de hele tijd bewust steeds weer andere dingen zegt. Eerst identificeerde ze zich met Arabieren en droeg ze een doek om haar hoofd. Toen had ze een Afrikaans vlechtenkapsel, toen weer een reggae-look, en tenslotte was ze een rocker. Dus je kreeg een verschuivende identifikatie die heel verdacht is. Ik wilde haar als een figuur laten zien waar het publiek zich niet echt mee kan identificeren, maar die dwars door het hele spektrum van wat mogelijk is springt. Zo kon ik verschillende ideeën laten zien, want dat is de manier waarop mensen leren en hun artistieke verbeelding ontwikkelen.

Adele heeft een hele andere achtergrond dan de zwarte verzetsvrouw, die vanuit haar woede tegen de onderdrukking waar ze direkt mee te maken heeft, een andere kijk op dingen krijgt. De dingen die zij zegt in de film komen voor een groot deel van Malcolm X [leider van de Black Muslims, een militante organisatie van zwarte Amerikanen in de jaren zestig], maar dan op het feminisme overgedragen. Adele, de kunstenaars/dichteres, heeft overal haar wortels.

De film gaat ook over muziek, de werking van muziek, en de poëzie die spontaan ontstaat uit de dingen die je beleeft. Adele was eigenlijk enorm anarchisties omdat haar reactie op alles heel spontaan was. Zo van "ik heb zin om iets te zeggen en ik zeg het nu meteen".

Persoonlijk ben ik altijd zo'n atheïst geweest dat ik geen bepaalde opvatting over het spirituele heb, behalve dan dat ik hartstocht als iets spiritueels zie, of de behoefte om iets te maken, of de behoefte om met mensen om te gaan. Dit noem ik spiritueel omdat er een kollektief gevoel is dat meer is dan de som van de afzonderlijke delen. Maar ik geloof niet in een doel buiten onszelf of in een hiernamaals, ik geloof niet in de 'Godin'. Ik geloof er niet in omdat ik nooit een geloof gehad heb. Ik heb nooit een God gehad dus ik hoef nu niet op zoek naar een Godin. Ik denk dat spiritualiteit te maken heeft met het bewustzijn van iets dat boven het individu uitgaat, dat je kracht geeft om door te vechten wanneer je steeds met cynisme gekonfronteerd wordt. Dat is voor mij de enige vorm van spirituele kennis of gevoel: het overstijgen van de situatie van het moment, de hoop. Het is de hoop die een vonk over laat slaan wanneer je met andere mensen bij elkaar komt. Het geeft een gevoel van macht. Spiritualiteit is dus een vorm van macht. Niet macht over iets, maar macht om iets te veranderen. Een magies gevoel eigenlijk. Maar als kunstenaars ken je dit gevoel ook. Als je aan het schrijven bent en je krijgt een idee, dan gaat alles tintelen. Dat gevoel kan je ook krijgen bij grotere gebeurtenissen. Zoals fakkeltochten tegen seksueel geweld - dat is zo'n bijzonder gevoel.

Spiritualiteit en esthetiek hangen voor mij ook samen. Iets moois kan het lelijke en het gevoel van wanhoop overstijgen. Daarom maakte Adele aan het eind van Born in Flames ook die opmerking over stront in goud veranderen - haar eigen woorden. Ze is echt een maf mens; in de film speelt ze zichzelf, en ze heeft haar eigen teksten geschreven. Ik vond het leuk om mensen, tenminste sommigen, te laten zeggen wat ze wilden. Adele kwam dus de ene dag op de ene manier gekleed en zei een bepaald soort dingen; de andere dag was het weer anders. Zo is ze nu eenmaal. Een hoop kunstenaars die ik ken zijn ook zo. Kunstenaars zijn vaak ontzettend zorgeloos en misschien zelfs wel politiek onverantwoordelijk. Enerzijds trekt me dat wel aan. Een weloverwogen, verantwoordelijke houding is misschien degelijker, maar het kan ook een blok aan je been zijn. Dat zie ik ook in de vrouwenbeweging: je wordt een gevangene van de logika.

Een van de redenen waarom ik me op werk wilde concentreren was, zoals ik al eerder zei, dat veel van het werk in deze cultuur je geestelijk leegzuigt. Je wordt er

door platgedrukt, er zit geen energie in. Je geeft zoveel tijd, maar je krijgt er zo weinig voor terug, het is afschuwelijk. Die vermindering van geestelijke voldoening is iets waarover ik me zorgen maak, en daar wilde ik het in Working Girls ook over hebben. Er waren een hoop dingen die ik aan wilde stippen zonder direkt een omvattend standpunt naar voren te brengen. Het belang van keuzemogelijkheden was een van de thema's die ik in de film wilde behandelen. Soms is het belangrijk om tijd te hebben om jezelf verder te ontwikkelen; als je door je lichaam te verhuren in korte tijd veel geld kunt verdienen, dan trek je je niks aan van wat de heersende visie op prostitutie is. Ik geloof echt dat het een keuze is in deze cultuur. Daarover kunnen mensen niet zomaar een kant en klaar moreel oordeel hebben. Er worden gewoon vooroordelen doorgegeven. Ik vind het gevaarlijk om vrouwen als hoer te brandmerken die toevallig dat werk gedaan hebben - of dat nou 6 maanden, 6 jaar of een leven lang was. Het is afschuwelijk om als een gevallen vrouw of minderwaardig persoon gezien te worden. Dat moet veranderen, want het is gewoon niet mogelijk om voor een ander te bepalen dat ze 'gevallen' is.

Als mensen me vragen wat er nou zo feministies is aan Working Girls, dan is mijn antwoord dat wij vrouwen het vrouwbeeld, en ook de prostitutie, zelf moeten gaan bepalen omdat prostitutie in deze cultuur nu eenmaal bestaat - en waarschijnlijk nog lang zal bestaan - kunnen we niet simpelweg zeggen dat het fout is of dat het machtsongelijkheid tussen mannen en vrouwen bevordert. Omdat prostitutie nu eenmaal bestaat, moeten vrouwen niet alleen de beelden van prostitutie gaan bepalen, maar alles waarin prostitutie aan de orde komt - zoals films. Het heeft zeker een positief effect wanneer vrouwen in de prostitutie niet persé als slachtoffers gezien worden, of wanneer sommigen zelfs een sterkere positie in kunnen nemen binnen deze cultuur. Dat is feminisme, wanneer vrouwen op wat voor gebied dan ook sterker worden. Dus ook binnen de prostitutie, al hopen we natuurlijk allemaal dat er over zeg 3000 jaar geen prostitutie meer is. Zolang 't er nog is, moeten we gewoon anders met die beelden bezig zijn. Ik word doodmoe van die films over sjeike call-girls, of over tipelaarsters die verlaafd zijn. Er zijn duizenden vormen van prostitutie net zoals er duizenden soorten feminisme zijn. De media doen het voorkomen dat er maar een soort is, en dat daar maar één opvatting over kan zijn, en dat is natuurlijk niet waar. Je hebt het toch niet over één soort ondernemer of één soort sekretaresse. Iedereen die vrouwen kent die als hoer werken heeft een genuanceerdere mening dan de heersende opvatting over prostitutie. Mannen die

naar de hoeren gaan ook. Juist de mensen die er niks van af weten slikken de visie op prostituees die de media geven, en dat zijn er vrij veel.

KIO: Wat ga je hierna doen?

LB: Ik heb een hoop ideeën maar het is moeilijk om het er nu al over te hebben, want ik heb net Working Girls af gemaakt voor het filmfestival van Cannes, en nog niet veel tijd gehad om andere ideeën te ontwikkelen. Ik ben wat aan 't schrijven - ik schrijf langzaam, ik wil me altijd weer op verboden terrein begeven. Dus het wordt weer zoiets, maar ik weet 't nog niet precies.

Ik geloof nu dat hoe meer films ik maak, en hoe duurder ze worden, des te meer wordt mijn financiële positie een keurslijf. Je kunt geen beurs krijgen om een film te maken, dus je moet met ideeën werken die je ook kunt 'verkopen'. Maar ik heb geen zin om alleen op een commerciële basis aan iets te werken. Je vraagt je wel af of het nog wel doenlijk is om goeie films te maken.

Ik zou het denk ik wel leuk vinden om met het skript van iemand anders te werken; als het tenminste een interessant skript is. Bij de laatste 2 films heb ik het skript ofwel pas in de montage-ruimte gemaakt (Born in Flames) ofwel zelf geschreven (Working Girls). Ik heb wel wat ideeën. Eentje gaat over een tuchtschool, de andere gaat over een zwarte jazzmuzikant die een middel tegen drugsverslaving ontdekt. Voor dit laatste idee heb ik 2 miljoen dollar nodig - joost mag weten waar ik dat vandaan haal.

Het idee over de tuchtschool is van Adele, het maffe tiep in Born in Flames. Ze heeft zelf op zo'n school gezeten. Misschien wordt het wel een musical. Dat is ook weer, zo'n voorbeeld van stereotypen - films over tuchtscholen zijn meestal afgrijselijk slecht. Zelfs Scrubbers van Miles Edderling, die iedereen zo geweldig vond, vind ik slecht. Adele zat te jammeren dat 't niet zo was. Aan deze dingen wordt dus gewerkt, ik help met het schrijven er aan.

Een ander idee dat ik heb is een film over een sexuele relatie tussen twee mensen boven de 55, want dat zie je nooit in films. Ik vind al deze onderwerpen even interessant, maar de kwestie van financiën bepaalt wel voor een groot deel wat ik nu eerst ga doen. Ik denk dat ik altijd wel films zal blijven maken. Als 't moet doe ik het weer op de manier van Born in Flames: een keer per maand opnames. Je ontdekt dat er genoeg manieren zijn om films te maken. Het is belangrijk een skript te hebben, en goeie connecties. Na Working Girls moet het makkelijker worden. Hopelijk komt er binnen een paar jaar weer een film.

PERSBERICHT

EERSTE KAMER DEBATTEERT OVER NEDERLANDSE LAAGVLEIGOEFENINGEN BOVEN HET GRONDGEBIED VAN DE INNU IN CANADA. NEDERLAND LEGT KLACHT BIJ VN-MENSENRECHTENKOMMISSIE NAAST ZICH NEER

Den Haag, 2 maart 1989.

Op dinsdag 7 maart jl vergaderde de Eerste Kamer over de met Canada gesloten overeenkomst (kamerstuk 19901). Deze overeenkomst geeft de Koninklijke Luchtmacht (KLu) 10 jaar de gelegenheid vlieg oefeningen op de extreem lage hoogte van 30 meter te houden. Oefeningen die hier verboden zijn en waar bij 145 dB vrijkomt. De overeenkomst werd al op 4/5 december 1986 gesloten. De Tweede Kamer heeft op 3 maart 1988 over deze overeenkomst gedebatteerd en gaf hieraan goedkeuring. De KLu heeft al twee laagvliegseizoenen achter de rug zonder dat de Eerste Kamer goedkeuring aan deze overeenkomst heeft verleend. In de Eerste Kamer zal deze overeenkomst heel wat meer tegenstemmen krijgen.

Deze laagvlieg oefeningen hinderen de 10.000 Innu ("Indianen") in Labrador en Quebec, Canada in hun nomadisch jagers bestaan. Ook natuur en milieu worden door deze oefeningen ernstig verstoord. De Innu protesteren al jaren tegen de laagvlieg oefeningen boven hun grondgebied. Zij eisen zelfbeschikkingsrecht. Zij zijn een van de laatste nomadische jagersvolken van Noord Amerika en wonen al meer dan 8000 jaar in dit gebied en hebben nimmer een verdrag getekend met welke regering dan ook.

In de memorie van antwoord (Nota) schrijft de regering aan de Eerste Kamer o.a. dat zij "naar aanleiding van de klacht van de Innu bij de Vn-Mensenrechtenkommissie van begin maart 1988, geen aanleiding heeft gezien op de klacht een reactie te geven". Volgens de regering "gaat het uitsluitend om aanspraken op land en dat de soevereiniteit van de Canadese regering in de lucht nimmer ter discussie is gesteld, ook niet door de Innu-Indianen". Was het niet Chief Seattle die zich al in 1854 afvroeg "Hoe je de lucht kan bezitten?" De Canadese minister voor milieu heeft een Milieu Effect Rapportage Commissie benoemd, welke elk moment een verklaring zal afgeven betreffende het resultaat van hun onderzoek. Ook de Canadese minister

voor nationale defensie moet deze dagen met een verklaring komen. De Eerste Kamer wilde echter niet langer wachten op deze verklaringen, ondanks dat daartoe door de WIP (Werkgroep Inheemse Volken) is verzocht. Het uitgeven van de Canadese verklaringen houdt niet in dat de Milieu Effect Rapportage al is afgerond. De belangstellenden krijgen nog de gelegenheid commentaar te geven. Het eindrapport wordt eind 1989 verwacht, waarna het Canadese parlement en regering zijn conclusie trekt.

De stichting Werkgroep Inheemse Volken heeft een dringend beroep gedaan op de leden van de Eerste Kamer de overeenkomst niet goed te keuren en de mensenrechten van de Innu te waarborgen. Primair gaat het er ons om dat het niet aangaat één van de laatste nomadische jagersvolken die in één van de nog overgebleven uitgestrekte natuurgebieden van de wereld leven, op te zadelen met onze overlast.

Meer info:
Werkgroep Inheemse Volken,
Govert de Groot,
tel. 070-888553 of
tel. 020-938625.

GOUDA

In oktober '87 werd de voormalige volksgaarkeuken in Gouda gekraakt. In het pand werd woon/werk ruimte gekreeërd, dwz woonruimte voor ongeveer 5-6 mensen en werkruimte i.d.v. een fietsenmakerij en later een framelasserij voor ligfietsen. Na ruim anderhalf jaar woongenot, het werken verliep door onderlinge verdeeldheid een stuk moeilijker, werd de gezamenlijke bewonersters een kort geding aangespannen, door de eigenaresse van ons pand, de gemeente Gouda. Ontruiming gevoerd per 1 mei '89 vanwege overlast en spoedeisende verkoop. Enig spuurwerk bracht aan het licht dat o.a. een hotel in onze straat telefonies had geïnformeerd naar de prijs van ons pand. De almachtige rechter vond dit meer dan genoeg reden om ons te ontruimen wegens spoedeisende verkoop plannen en wel per 1 april '89. Dat wij ons tegen de ontruiming gaan verzetten, mag duidelijk zijn. Zelf zullen we een aantal dingen ondernemen, maar we willen ook een ontruimingsfeest organiseren. Dit hangt af van de mogelijkheden. We houden je hier van op de hoogte. Tevens bespeuren we rond ons pand duidelijke PID/BVD-activiteiten. Ze hebben mensen benaderd om tegen vergoeding wat meer te weten te komen over onze bezigheden. Dit heeft ze geen resultaat opgeleverd!!

De bewoners/sters

GEVANGENEN UIT DE RAF EN HET VERZET IN HONGERSTAKING !

DE VOLGENDE TWEE DIE ZICH HEBBEN AANGESLOTEN BIJ DE KETING ZIJN:

- BRIGITTE MOHNHAUPT
- ADELHEID SCHULZ

UTRECHT INFORMATIEAVOND

Hallo, hier sturen we wat informatie over de manifestatie Shell uit Zuid-Afrika. De manifestatie vindt plaats in Ekko, Bemuurde Weerd w.z. 3 Utrecht tel. 030-317457. De manifestatie is georganiseerd door de themagroep van Ekko en door afdeling Utrecht van het komitee Shell uit Zuid-Afrika. De manifestatie is bedoeld als mobiliserende ondersteuning van de bewuste blokkade, die dan nog moet plaatsvinden, op 19,20 en 21 april in Amsterdam. De manifestatie is op 1 april in Ekko.

Het programma is als volgt:

21.00 : een inleiding door een spreker van Komitee Shell uit Zuid-Afrika. De spreker zal het hebben over het hoe en waarom van de blokkade. Vragen stellen is mogelijk.

21.30: een actuele video over de rol van Shell in Zuid-Afrika en een clip over de dan komende blokkade.

22.30: een spreker over de rol van Shell in Zuid-Afrika.

23.15: een band, de amsterdams band God. Onder voorbehoud zal na God nog een etnische band spelen.

Na de band(s) is er een afsluitende disco, die tot ongeveer 04.00 uur zal duren

De entreprijs is 5 gulden, een deel daarvan gaat naar het komitee

DE SKWOTTER

In de Skwotter vindt je het volgende:
Za-Zo 16-0.0400 uur: Normale openingstijden

Vr 15-21 uur: Infocentrum (soort archief over sociale strijd etc., krantenknipsels en aktiebladen ter inzage onder het genot van een drankje. 17 maart a.s. feestelijke opening.

Vr,Za,Zo 14-21 uur: DAAR(mot je wezû). Zaakje in alternatieve uitgaven van platen, posters, info etc.

Zo 19 uur: wordt er nog steeds gekookt (vegetarisch). Wel even van te voren opgeven.

Dit alles : Otterstraat 82 Utrecht. (zijstraat Oudenoord)

Rotterdam

AKTIEPERIODE IN ROTTERDAM

Op woensdag 29 maart begint de eerste aktieperiode voor '89, die duurt tot en met maandag 3 april en wordt afgesloten met een aktie op de eerste maandag van de maand. Op het quarantaine gebied wordt een kamp ingericht. Van daaruit worden akties gehouden richting militaire objekten en bedrijven die zich met militaire produktie bezig houden. Het terrein is te breken door vanaf Zuidplein bus 68 naar de Heijplaat te nemen. Uitstappen bij de Eemhavenweg (700 m) en de Quarantaineweg kom je op de plaats van bestemming. Je kunt een slaapzak meebrengen. Voor extra dekens wordt gezorgd. Voor meer info kun je bellen naar Woensdrecht (01646-15183) of het Vredesburo Eindhoven (040-444707).

Met strijdbare groeten
het VAK=mobiel

Postbus 16729
1001RE Amsterdam

Tel: 020-6643580

Giro: 2424940

Uitgeverij Ravijn nodigt u uit voor het bijwonen van de presentatie van het boek "Terreurbestrijding in Nederland", geschreven door Peter Klerks.

Donderdag 23 maart van 15.00-17.00
De Balie, Kleine Gartmanplantsoen 10 Amsterdam.

In dit handboek, beginnend bij de Zuid-Molukse treinkapingen wordt een overzicht gegeven van veranderingen bij alle onderdelen van politieke en geheime diensten die met terrorisme in aanraking komen.

Met zijn politicologische achtergrond is de schrijver er in geslaagd een degelijk handboek te produceren. Het boek is geschreven voor advocaten, journalisten, politie-deskundigen, parlementariërs en aktievoerders.

Naast de presentatie organiseert uitgeverij Ravijn een forum. Thema:

- de manier waarop beleid rond terreurbestrijding in Nederland tot stand komt.

-de betekenis daarvan voor de kwaliteit en de legitimiteit van de rechtsstaat.

Forumvoorzitter, mevrouw A. Schutte
Forumleden, politiedeskundige C. Fijnaut, PSP Tweede Kamer lid mevrouw A. van ES, Advokate mevrouw T. Prakke.

Wilt u meer informatie dan kunt u bellen met uitgeverij Ravijn.

Op dinsdag, woensdag en vrijdag, tijdens kantooruren 020-6643580

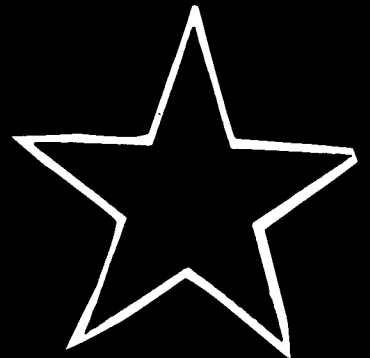
OPROEP VOOR DE INTERNATIONALE HOORZITTING OVER TIBET OP 20 EN 21 APRIL '89 TE BONN, BRD.

De situatie van Tibet is in het veertigste jaar van de in strijd met het volkenrecht zijnde bezetting door troepen van de Volksrepubliek China onveranderd bedroevend. Een regio van vrede en geweldloosheid is tot een reusachtige militaire basis geworden met ca. 300.000 Chinese soldaten. Chinese atoomwapens en Chinese luchtbases. het doelgerichte overspoelen van het land met Chinese immigranten bestempelt de Tibetanen tot een rechteloze minderheid in eigen land. Aantastingen van mensenrechten zijn aan de orde van de dag. Politieke gevangenen worden gefolterd en systematies gebroken. Van de beroemde kloosters, die eens de centra van Tibetaanse cultuur en spiritualiteit waren, zijn de meeste verwoest en geplunderd. Ekologische rooibouw heeft hongersnood veroorzaakt in het land. Van het onafgebroken, overwegend geweldloze verzet van de Tibetanen wordt door de internationale gemeenschap geen notie genomen. Internationale solidariteit is hun tot nu toe ontzegd gebleven.

De ondertekenaars(v/m) van deze oproep ondersteunen de internationale en niet-partijgebonden hoorzitting over Tibet op 20 en 21 april in Bonn, die als doel heeft het publiek met de verschrikkelijke feiten van de onderdrukking in Tibet te confronteren om op deze wijze meer internationale solidariteit met het zwaar beproefde Tibetaanse volk op gang te brengen.

Solidariteitsverklaringen kun je opsturen naar: Petra K. Kelly, MdB

Bundeshaus
5300 Bonn 1
BRD

VREDESBUR

EINDHOVEN

40 JAAR NAVO TEVEEL

Informatieavond over 40 jaar NAVO.

Dit jaar viert de NAVO haar 40-jarig bestaan. Een reden om stil te staan bij dit gevierde en verguisde militaire gezelschap dat onze vrijheid zegt te verdedigen. Wij geloven hier niet in.

De vrijheid die de NAVO verdedigt is de vrijheid van het westerse kapitalisme gegrondvest in de wapenindustrie, multinationals en banken. De vrijheid van het individu om zich te kunnen ontplooiën is hier ondergeschikt aan. De Navo heeft samen met het Warschaupakt de wereld in twee ideologische kampen op gedeeld die elkaar bestrijden, de doden van deze oorlog vallen in de derde wereld.

De weg naar een rechtvaardige wereld loopt niet via de NAVO, maar er tegen in. De veranderde koers van de Sowjet-Unie heeft de NAVO in een moeilijk parket gebracht, het rode gevaar roept geen apokalyptische angstvisioenen meer op.

Reden te meer om de strijd tegen de

NAVO in een nieuw perspectief te zien.

PROGRAMMA

- 19.30 Video's over de NAVO
Geluidsoptnamen van Dirk de Vrome
Diapresentaties van militaire objecten in de regio.
- 20.15 Lezing van Fred van der Spek (ex PSP kamerlid) met gelegenheid tot discussie. Tevens zullen leden van actiegroepen Nadfm en vakmobiel, aanwezig zijn om de discussie wat aan te wakkeren.
- 22.00 Muziek door Atalanta
Atalanta is een formatie van twee vrouwen die geïmproviseerde muziek maken die zijn oorsprong vindt in vele stijlen. Zij spelen liefst voor een aandachtig gehoor.

Plaats: Kraakkafé 'De Bunker'
Jorislaan 92a Eindhoven

Tijd: Zaterdag 1 april 19.30 uur

amsterdam

ANTI MILITARISTIES KAFE

DE ZUID-FLANK VAN DE NAVO .

Op donderdag 23 maart organiseert het anti militaristies café een avond over steun aan arme landen binnen de NAVO en de politieke achtergronden hiervan. Verder zal worden ingegaan op de manier waarop deze landen binnen de NAVO functioneren, zowel politiek als militair strategies.

Het geheel zal plaats vinden in Zaal 100, Amsterdam (zie agenda).

Recentelijk deden twee anti-militaristen met hun hamer- en bijlenactie de nieuwsgierigheid naar het hoe en waarom van de leveranties aan Turkije groeien. Verder bestaat de NAVO 40 jaar. Dit is een aanleiding voor het AMC om aandacht te besteden aan dit onderwerp. Fred van der Spek zal hierover een inleiding houden.

Spanningen en onzekerheid.

Anti-militaristen hebben tot nu toe vaak veel aandacht gehad voor de militaire bewegingen richting Duits/Duitse-grens. Dit is in zoverre logies dat daar de Nederlandse militairen gelegerd en ingedeeld zijn en verder is een oefening als Reforger bedoeld om de Amerikaanse militairen via de Rotterdamse Zee en Amsterdamse luchthaven door te voeren naar dit zelfde front.

Toch is er ook een Zuid-Flank aan de NAVO te ontdekken die veel meer rommelt dan de Oostelijke; daar is een persoon als Genscher een gigantiese dwarsligger. Toch steken zijn bezwaren tegen een onderdeel van de NAVO-strategie (inzake modernisering van kernwapens) maar summier af tegen de ontwikkelingen aan de Zuid-flank. Daar hebben de Spanjaarden de hele 401ste taktiese straaljagersgroep uit Torrejon weggestuurd. Ook in Griekenland zit het niet helemaal snor. Nog steeds is niet helemaal zeker of de Amerikaanse bases daar wel kunnen blijven. Turkije heeft dan ook nog eens ruzie met Griekenland over een ei-

landje in de Middenlandse Zee: Cyprus en over de verdeling van de militair/ekonomiese steun aan beide landen van de VS. Turkije wordt verder nog bezig gehouden door interne problemen: "Het Koerden vraagstuk" en het uitschakelen van de linkse beweging. Het oplossen hiervan schijnt niet echt subtiel te kunnen geschieden en dit werpt dan weer een smet op het imago dat de NAVO naar buiten toe zo graag verschaft: Verdedigers van vrijheid en democratie.

Het houdt niet op.

Dan zit in het Middenlandse-Zee gebied ook Ghadaffie, met of zonder gifgasfabriek blijft hij een doorn in het oog van de NAVO-landen. De Italianen bepalen geen "juiste" houding t.o.v. dit heerschap. In Griekenland zit een terrorist gevangenen waarvan de Amerikanen vinden dat hij allang aan hen had moeten worden uitgeleverd. Dit en nog meer verwickelingen zijn de aanleiding om vanuit

de positie van Turkije over de machtspolitiek van de NAVO in dit gebied te spreken.

Tot ziens, komt allen, zegt het voort.

Het anti-militaristies café is een onderdeel van de anti-militaristische beweging in Amsterdam. Net als de onderzoeksgroep naar de militarisering van de Amsterdamse Lucht- en Zeehaven is het voort gekomen uit het anti-Reforger overleg. Verder werkt het samen met AAA (Amsterdamse anti-militaristiese aktie).

Het onderwerp op 27 april zal zijn: Militarisering van de Amsterdamse Lucht en Zeehaven. Het onderwerp op 25 mei zal zijn: Het Caraïbisch gebied. Daarna is er tot na de zomer geen AMC

Nadere info:

Hans v/de Hoest 020-821260
Martin Broek 020-820141
Wendela de Vries 020-826411

De CCC-gevangenen zijn verplaatst; hun nieuwe adressen zijn:

Bertrand Sassoey
Prison de Tournai
1, rue de chantier
7 500 Tournai

Pascale Vandegeerde:
Prison de Namur
7, place abbé Joseph André
5 000 Namur

Didier Chevrolet:
Prison de Huy
4, rue du palais de justice
Huy 5 200

Pierre Carette:
Prison de Mons
24, boulevard Winston Churchill
7 000 Mons

Agenda

vrijdag 17-3:
Utrecht, AKU

Vijfjarig-bestaans feest in het teken van het van het kinderfeestje van de Utrechtse hardcore-band "Kickerspuug"
begin: 21.30 uur

zaterdag 18-3:

Amsterdam, bij de Dokwerker
Protestdemonstratie "herdenking van gifgasmoorden in Halabja tegen de Koerdiese bevolking."
begin om 12 uur

zaterdag 18-3:

Amsterdam, Picket bij Konsertgebouw
Verzamelen Tesselschade straat 9 om 18.15 uur
ABN organiseert galaconcert voor Inter American Development Bank.
Ruding zal ook aanwezig zijn.

Zondag 19-3:

Amsterdam, Picket RAI
Verzamelen om 11.30 uur, Molly, v.Ostadestr.55.
NMB organiseert ism. Min.v.Fin.+ IBB een seminar over Verbeteren Financieel Verkeer met Latijns Amerika.

zondag 19-3:

Amsterdam, Kloveniersburgwal 86
Informatie over de geplande verkiezingen in EL SALVADOR, die het FMLN een half jaar later wil plaats vinden.
Er treden op: Guadeloupe Urbina en Yolocamba-I-Ta
begin: 19.30 uur / toegang 5 piek

Maandag 20-3:

Amsterdam, Picket RAI
Begin 30ste IBB-jaarvergadering
Verzamelen om 9 uur Molly

Woensdag 22-3:

Amsterdam, Picket Nieuwe Kerk
Verzamelen om 18 uur in Vrankrijk
Ruding (financ.) en Bukman (ontwikkelingssamenwerking) bieden IBB eenafscheidsreceptie aan.

woensdag 22-3

Wageningen, Infokafe WRAK
Herenstraat 11

Info-avond over de hongerstaking van de politieke gevangenen in BRD
begin: 20 uur; spreker+video's

vrijdag 24-3:

Amsterdam, Vrankrijk
Proces-Benefiet voor de Startbahn-gevangenen.
19.30 zaal open; 20 uur video "Geschiedenis Startbahnbeweging"
21 uur sprekerster+aktuele info's
22.30 bands+muziek

vrijdag 24-3:

Utrecht, AKU
A.C.Temple uit U.K. (geproduceerd door Steve Albini).
begin: 21,30 uur / toegang 5 piek

zondag 26-3:

Utrecht, SKWOTTER, Otterstr.82
Lentefeest met video, humor, politiek en "Mooning coyote sound freaking arno."
begin: 17 uur / Inkom 2 rand(?)

zondag 26-3:

Amsterdam, Paradiso
Manifestatie ter ondersteuning van de HONGERSTAKING van de politieke gevangenen in de BRD.
Met bijdragen van advokates/n, arts, ex-gevangene, familieleden en andere solidariteitsbijdragen.
begin: 12 uur

donderdag 30-3

Den Haag, Blauwe Aanslag
Palestijnse DAG VAN HET LAND
o.a. Film "Wedding in Galilea"
begin: 21 uur

zaterdag 1-4:

Eindhoven, kraakkafé De Bunker
Jorislaan 92a
"40 JAAR NAVO TEVEEL informatie-avond over 40 jaar Navo (zie bij de Korte Berichten)
begin: 19.30 uur

zaterdag 1-4:

Amsterdam, Vrankrijk
"Nog nooit vertoond! Onder het mom van 'doe wat je wil in April' organiseert het blad NN een avond in de werelddix; een avond vol verrassingen!
begin: 23 uur

Zoetermeer, "mevr.Laten Staan"

Hardcore-avond met o.a. Seing Red en Noisy Act of Protest en veelmeer

Den Haag, Amicitia

Newroz onder ERNK-vaandel met veel koerdiese evenementen.
begin: 16 uur

3 april: 11.30 uur, demonstratie -siredag- bij de Canadese ambassade ter ondersteuning van de Innu-akties in Canada.
Er worden ook demonstraties in o.a. Bonn en Brussel gehouden.

Lees Tribunaal Nieuws, maandblad van de Stichting Werkgroep Inheemse Volken. Het bevat informatie en aktienieuws over inheemse volken uit de hele wereld. Abonnement f20,- per jaar. bel 020-938625.

16 april: demonstratie in Brussel tegen van kernwapens. Onder voorbehoud zijn er Innu-vertegenwoordigers.

GEVANGENEN UIT DE RAF EN HET VERZET IN HONGERSTAKING!

info

3

" Andreas heeft 13 jaar geleden in het proces gezegd: de omstandigheden, waartoe wij 'veroordeeld' worden, betekenen een doodvonnis - met het voordeel voor justitie, dat ze het niet hoeven uit te spreken. (...)

Het is alleen zeer moeilijk over te brengen hoe het hier is. Maar ik denk dat iedereen, die dat wil, zich er wel iets bij kan voorstellen. (...)

Ik heb weinig zin om te doen alsof de situatie wel uit te houden is. Dat is niet zo, en er is geen enkel alternatief dan samenvoeging".

(uit: brief van Eva Haule, dec. '88)

Sinds 1-2-'89 zijn ruim 50 gevangenen in de BRD in een onbeperkte hongerstaking. Politieke gevangenen uit de RAF, het Verzet alsmede enkele (solidaire) sociale gevangenen. De eerste veertien dagen is de hongerstaking door allen gevoerd.

Sinds 15-2-89 is de hongerstaking de tweede fase ingegaan. **Christa Eckes** en **Karl-Heinz Dellwo** zijn begonnen met de ketting. Twee weken later hebben **Rolf Heissler** en **Gabriëlle Rollnik** zich er bij aangesloten, en vandaag 15-3-89 zijn erbij gekomen:

Iedere dag komen vanuit de meest uiteenlopende politieke groepen solidariteitsverklaringen met de hongerstaking binnen. Een kleine greep hieruit van de afgelopen week: Solidariteitsverklaringen met de hongerstaking van vrouwen uit de bajes Plötzensee-Berlijn; manifestaties in di-

verse steden in de BRD; politieke gevangenen uit de CCC in België; politieke gevangenen uit de USA; ondersteuning uit Zürich; uit Denemarken; Dev Sol. En verder zijn er verschillende acties: brandaanslag op een bank in Hamburg; bezettingen van kantoren van de Grünen, spandoeken, leuzen kalken etc. Om een beeld te geven van de breedte van de ondersteuning, hebben we twee solidariteitsverklaringen vertaald: één van Midden-Amerika komitees en één van een groep flickers.

Solidariteitsverklaring van een aantal Midden-Amerika komitees in de BRD.
Aan Christa, Karl-Heinz, Gabi, Rolf en alle strijdende gevangenen,

Wij, leden van Midden-Amerika solidariteitskomitees, hebben jullie hongerstakingsverklaring gelezen en ondersteunen jullie eisen en jullie strijd vanuit het diepst van ons hart.
Zowel in El Salvador als hier, waar mensen voor hun gerechtvaardigde doelen strijden, worden ze vervolgd, gefolterd, vermoord.

**-samenvoeging van alle gevangenen uit
guerilla en verzet! -vrijlating van
günter, claudia, bernd en angelika!
-vrije informatie en communicatie!**

15-3-89

In El Salvador overwegen de heersenden op dit moment of ze 100.000 mensen moeten vermoorden, om de rust en orde te herstellen. De Westduitse regering ondersteunt het regime bij de opstandsbestrijding door "ontwikkelingshulp".

Daár werden in december 1987 de gevangenen-kollektieven om zeep geholpen, de gevangenen geïsoleerd. Zij hebben steeds hetzelfde antwoord op onze strijd: isolatie. Zij willen de ruggegraat van gevangen kameraden breken en degenen die buiten strijden, intimideren.

Met betrekking tot de middenamerikaanse landen, de strijd van de mensen daar, was ons dat allang duidelijk. De samenhang met de strijd hier wordt ons nu pas duidelijker. Van ons uit is er een veel directere verbondenheid met jullie eisen ontstaan en we zullen alles in het werk stellen er voor te knokken dat ze worden doorgezet. Wij ondersteunen jullie eis tot samenvoeging ook al zouden we het liefst de muren afbreken, die jullie van ons scheiden.

Te lang hebben wij vanuit de solidariteitsbeweging gezwegen over de repressie die hier plaatsvindt, maar ook over de strijd in de buurten, de huizen, voor een kollektief leven. Maar dat verandert. Wij willen de discussie met jullie en willen met jullie in contact blijven.

Jullie strijd is ook onze strijd. Wij zullen niet zwijgen over wat isolatie betekent, over jullie hongerstaking.

Wij omarmen jullie

con fuertes abrazos

El Salvador komitee- Hamburg
Gruppen Nueva Guinea/Nicaragua - Hamburg

Andere groepen die jullie eisen ondersteunen: Brigadenvorbereitungsgruppe/Nicaragua-Hamburg.

Solidariteitsverklaring van flikkers uit Göttingen.

Wij, flikkers uit 11 verschillende steden uit de BRD en W-Berlijn zijn van 3 tot 5 februari bijeengekomen in het JUZI in Göttingen om over onze situatie als flikkers in het verzet te praten.

De gedwongen heteroseksuele, patriarchale structuren, die we dagelijks in de maatschappij ervaren, staan ons binnen het verzet helemaal tegen. Het moet afgelopen zijn met de versnippering binnen onze politieke verbanden!

We hebben gezamenlijk vastgesteld, dat onze politieke praktijk tot nu toe vaak gescheiden was van ons dagelijks leven als flikkers. We weten echter dat we alleen als hele mensen kunnen strijden, en we willen ons daarvoor kollektief met flikkers organiseren.

We denken dat we ons nu tegen de steeds scherper wordende repressie kunnen doorzetten, als we samen strijden op die punten, waar we die repressie ervaren, en ons organiseren op onze behoeftes, op weg naar een andere maatschappij.

Vanuit dit idee voelen we ons ook verbonden met jullie strijd als gevangenen - tegen isolatiefolter en vóór samenvoeging -.

Wij verklaren ons solidair met de hongerstaking en ondersteunen jullie eisen, flikkergroeten !

brief van rolf heissler

vandaag op de 29ste dag van de hongerstaking van Karl-Heinz en Christa ga ik door met de -door ons- onderbroken hongerstaking.

In '84 zeiden wij: "tegenover hun terroristies project blijft er slechts één ding over: te strijden en ook vanuit het uiterste defensief, nl de isolatie, hen aan te vallen met alles wat ze ons ook hier niet kunnen afpakken zonder te doden: ons kollektieve bewustzijn en onze wil om te overwinnen".

Nu, omdat de staatsveiligheid en haar steunpilaren met het strijdend kollektief gekonfronteerd worden, en hun psychologische oorlogsvoering tegen de gevangenen uit de RAF en het Verzet al jaren in stukken ligt, proberen diegenen, die zgn. 'inside'-informatie zeggen te hebben, daar weer een interpretatie van te geven die slechts de staat ondersteunt.

.... zoals Duarte: stervende stroman

Ethiopische Derg: omsingeld

Cerezo: in de problemen

Pinochet: nog een jaartje

Aquino: spoor bijster

Suharto: uitgeblust

Waar het moet, helpt XminY een (stevig) handje!
Na twintig jaar steun aan politiek basiswerk is nog steeds de parel van ons bestaan:

**SOLIDARITEIT MET
KLINKENDE MUNT**

Giro 609060

XminY-fonds: giro 609060 Noordermarkt 26 1015 MZ Amsterdam, telefoon 020-279661

Wij eisen:

- Samenvoeging van alle gevangenen uit guerilla en verzet in één of twee grote groepen, waarin nieuwe gevangenen geïntegreerd worden, met toegang tot de gemeenschappelijke luchtplaatsen. Samenvoeging van alle gevangenen die daarvoor strijden.
- Vrijlating van de gevangenen, wiens herstel na ziekte, verwonding of folter door isolatie onder gevangenisomstandigheden uitgesloten is.
- Vrijlating van Günter Sonnenberg, Claudia Wannersdorfer, Bernd Rössner en Angelika Goder.
- Vrije mediese verzorging zonder staatscontrole voor alle gevangenen.
- Vrije politieke informatie en communicatie van de gevangenen met alle maatschappelijke groepen.

Terwijl in Zuid-Afrika de politie zich nog afvraagt of ze tegen kranten zal optreden, vanwege hun berichtgeving over de zwarte gevangenen in hongerstaking, is dit in de BRD en West-Berlijn niet nodig. De burgerlijke media houden zich net als in '77 aan de door de staat opgelegde zelfcensuur. Alle informatie over de toenemende solidariteit de laatste weken, met de door ons nu gestelde doelen wordt weggemoffeld. Alleen de door de staatsveiligheidsdiensten vrijgegeven desinformatie wordt gepubliceerd.

Terwijl in Zuid-Afrika alle, ook door de advocaten georganiseerde manifestaties mbt. de zwarte gevangenen in hongerstaking worden verboden, houdt Rebmann hier, met de poging tot kriminalisering van onze hongerstaking, alle mogelijkheden open tot vervolging van die mensen, die de vernietigingsstrategie van de staat tegen ons niet stilzwijgend aksepterden, maar met ons bestrijden.

Het openbaar ministerie propageert vanaf de eerste dag van onze strijd -door de afwijzing van onze eisen- openlijk het vermoorden van alle politieke gevangenen in de BRD en West-Berlijn. En Remmers borduurt daar in iets bedektere termen als 'koma-behandeling' onverdroten op voort.

Door de uitbreiding van de 'anti-terrorismebestrijding' tot en met het verzet, tot op alle fundamentele oppositionele niveaus, zijn de mensen de laatste jaren gaan begrijpen dat distantiëring, de desolidarisering en isolatie, geen bescherming bieden tegen de op hen gerichte aanvallen van de staat. Maar dat die het daarentegen mogelijk maken dat zij zelf tot degenen gaan behoren, die slachtoffer worden. Paragraaf 129a geldt niet alleen meer voor uitzonderingsgevallen, en heeft daarmee zijn werking verloren.

De mensen worden, en voelen zich door de verslechtering van de levensvoorwaarden op alle niveaus bedreigd. De staat bevindt zich in een onomkeerbare 'geloofwaardigheidskrisis', en ziet daarbinnen geen weg de loyaliteit van het volk opnieuw te verwerven. De staat, het kapitaal, de partijen hebben zo hun programma's, projecten en plannen om tegen de mensen in te zetten. Ze jammeren over de legitimiteitskrisis en het gebrek aan motivatie. Ze betreuren het dat het volk zich niet bedreigd en niet geroepen voelt zich te verdedigen. Het 'nieuwe' NATO-koncept, de wetgeving tav. belasting, gezondheidszorg, uitkeringen en buitenlanders, paragraaf 218 (abortus) enz. enz. De mensen snappen heel goed dat het niet ligt aan het feit dat de partijen het nauwelijks meer kunnen 'verkopen'. Deze (de partijen) komen steeds meer in strijd met het volk en dat zal door de economische herstructurering, het afsterven van de oude industrieën, de ontwikkeling van high-tech, automatisering, de interne markt in '92, de afbraak van stadswijken enz. zich steeds verder toespitsen.

Want de mensen maken zich sterk en beginnen zich tegen de levensvernietigende voorwaarden van dit systeem te verzetten. Een systeem wat kwa mogelijkheid tot overleven afhankelijk is van de individualisering van mensen. Daar waar mensen zich aanéensluiten, kollektieve structuren ontwikkelen en de staat daarover de controle verliest, zal de staat dit met alle mogelijke middelen vervolgen en bestrijden. Het gevolg is echter niet de beoogde afschrikking, maar dat mensen gezamenlijk optreden tegen de inmenging van de staat.

In onze strijd tegen de individualisering, splitsing en isolatie en vóór een zelfbepaald leven, ondanks de omstandigheden, herkennen mensen ook hun strijd. Onze strijd wordt hun strijd. De pogingen van de staat hun vernietigingsprogramma tegen ons te rechtvaardigen vinden allang geen weerklank bij het volk, noch bij de Verenigde Naties.

Isolatiefolter, maar ook 'normale hechtenisomstandigheden' zijn slechts varianten van dezelfde vernietigingsstrategie. Onder het mom van de vaststelling van zijn 'haftunfähigkeit' wordt de psychiatrisering van Bernd Rössner nagestreefd, om hem zo voor altijd te kunnen laten verdwijnen. Er is daarvoor geen mediese verklaring meer nodig, want zijn 'haftunfähigkeit' is al jarenlang, voor iedereen die het wil weten, te zien. Hoe slecht hij er aan toe is is het levende bewijs van de bestialiteit en de vernietiging van de staat. Daarom wordt hij nog steeds volledig zinloos gekweld, daarom wordt zijn reeds lang noodzakelijke

vrijlating nog steeds verhinderd.

Samen met buiten zullen we nu de vernietigingsstrategie van de staat breken en onze eisen doorzetten. De strijd van het palestijnse volk wereldwijd is er een lichtend voorbeeld van hoe door langdurige strijd op alle nivo's de sterkte van de staat dialecties in politieke zwakte omslaat. Ondanks staatsterroristische praktijken van het zionisme wordt er vanuit de illegaliteit van de bevrijde gebieden in bezet Palestina iets opgebouwd, ontstaat vanuit het oude het nieuwe. Onze strijd staat in samenhang met de strijd van revolutionaire gevangenen in de imperialistische gevangenissen in West-europa en de rest van de wereld, en zal een uitstraling hebben op alle kameraden/kameradinnen.

"Overwinning of dood" wordt overal gezegd en dat is de taal van de guerilla, ook mbt. de nietige dimensie die het hier heeft: met leven is het namelijk net zo als met sterven: "mensen" (dus wij), "die weigeren de strijd op te geven - zij overwinnen of zij sterven- in plaats van te verliezen en te sterven" schreef Holger in zijn laatste brief.

Rolf Heissler
Gevangene uit de RAF.

brief susanne schöf, sociale gevangene

Susanne Schöf en Hans Deutzmann hebben zich bij de hongerstaking van de politieke gevangenen aangesloten. Hieronder volgt een brief van Susanne Schöf, sociale gevangene - 4.2.89

Hallo ...,
en alle in deze brief geïnteresseerde kameraden/innen,
Ik heb mij vandaag bij de hongerstaking aangesloten. Ik ben heel blij met dit heldere en consequente initiatief. Een nieuwe eenheid in de revolutionaire strijd is ook mijn vurige wens, en de wil, deze eenheid te bereiken, bij de kameraden/innen binnen en buiten, zal aan de strijd de kracht geven om de eisen door te zetten.
Het vraagt veel van iedereen. Maar de eisen, die strijd om samenvoeging en om de vrijlating van Günter, Claudia, Bernd en Angelika aan het revolutionair verzet stelt, zullen er aan bijdragen dat elk individu zijn/haar zwakheden overwint en ongekende kwaliteiten ontplooit. Daarnaast zal een beslissende factor zijn, in hoeverre het lukt, de eisen van het kollektief van strijdende gevangenen te verankeren op alle andere maatschappelijke terreinen. Dat betekent dat het revolutionair verzet er aan moet werken haar geïsoleerde positie te doorbreken. Ook als groepen die beginnen zich te verzetten, uit zichzelf eisen en inhoud van het verzet overnemen, komt het erop aan ook zelf concrete stappen naar deze groepen toe te zetten. Bijvoorbeeld naar groepen als de studenten in Berlijn, die een instituut naar Ingrid Strobl vernoemden, of de arbeiders bij de laatste arbeidsconflicten, die van het begin af aan niet slechts vertrouwden op puur legale middelen zoals vreedzame demonstraties, maar naar spontane, zelfgeorganiseerde initiatieven grepen, zoals bezettingen van bruggen.

De ervaringen zijn talrijk, er bestaan geen 'normale hechtenisomstandigheden' voor politieke gevangenen: Ikzelf heb dat ervaren n.a.v. het punt dat ik met een vrouw, waarmee ik het goed kan vinden, gezamenlijk in een cel wilde. Voor mij blijft individuele opsluiting van kracht, behalve als ik bereid ben met een door de inrichting uitgezochte gevangene op één cel te gaan. Als al 'normale hechtenisomstandigheden' gelden, dan buiten ze dat zo optimaal mo-

gelijk uit. De revolutionaire identiteit moet koste wat het koste geïsoleerd worden. Het karakter van de vrouw, die met mij op cel zou moeten, kan ik het beste omschrijven aan de hand van het feit dat zij een groep gevormd heeft, die het liefst zo lawaaierig mogelijk op de gang voor mijn cel televisie zit te kijken. En die nu, terwijl ik in hongerstaking ben, mezelf opsluit en alleen voor het luchten naar buiten ga, gesprekken over maaltijden aanslingert; daarvan zo uitvoerig mogelijke beschrijvingen geeft en voortdurend roept "Hm, wat lekker". ... In principe denk ik, dat wat aan solidariteit van buiten komt, naar Hans toe zou moeten gaan. Hij verkeert in een veel slechtere situatie dan ik.. In het begin van de isolatie kon ik eens bij het raam praten, of de gevangenen vroegen aan de bewaaksters of ze me een paar dingen mochten brengen. Ook nu, nu ik me laat insluiten: Gisteren kwam er

een gevangene mineraalwater voor me brengen. En ook emotioneel leven ze mee. Dat scheelt zeker. Maar als je alleen maar smeris en muren ziet, is het moeilijk. Daarom is het voor Hans ook belangrijker, dat hij post en bezoek krijgt, en ik geef alles aan hem door. Want het is echt kloote om iemand, die echt geïnteresseerd is in communicatie en mensen zo af te snijden van alles. Maar zo gaat het bij velen van ons, en dat al zoveel jaren. Daarom strijden wij voor de samenvoeging, en moet het ons lukken. Dat moet ook voor iedereen buiten duidelijk zijn, wat dat voor een smeerlapperij is; alleen al het feit dat ze mensen losrukken die bij elkaar horen, is al smerig; en dan nog zo'n behandeling, zodat ze niets met anderen op kunnen bouwen...

groeten en liefs aan iedereen,

Susanne.

de ontwikkeling van de RAF en het VERZET in de BRD vanaf '77 deel 1

We willen het een en ander aangeven over de inhoudelijke en praktische ontwikkeling van de RAF en het revolutionair verzet in de BRD en daarmee tevens proberen de huidige situatie te verduidelijken. We zullen dit doen aan de hand van concrete campagnes en offensieven en dmv een proces/getuige-verklaring van Eva Haule, gevangene-uit de RAF. Dit is het eerste deel, waarin we geprobeerd hebben de (globale) ontwikkelingen te beschrijven vanaf '77. De volgende keer willen we meer ingaan op de strijd en de ontwikkelingen van de laatste paar jaar. We willen daarbij ook meer ingaan op onze eigen betrokkenheid en verhouding daartoe.

OVER '77

De RAF analyseerde 1977, het jaar waarin de konfrontatie tussen guerilla en staat een hoogtepunt bereikte, als volgt: "de botsing tussen guerilla en staat in '77 was de katalysator voor het omslaan van de politieke situatie hier."

"Na '77 was niets meer zoals het daarvoor was: de staat niet, links niet, de rol van de BRD in de internationale politiek niet, de plaats van de gewapende strijd in het centrum, in het kader van de internationale klassenstrijd, niet;"

"Nu is de vraag of er in de BRD en west-Europa gewapend gestreden moet worden en gestreden zal worden beantwoord. Het is duidelijk. Dat betekent niet, dat het bestaan van de guerilla verzekerd is, dat is nooit zo, maar het bestaan van de politiek van de guerilla is nu de basis, waarop de strijd ontwikkeld wordt."

VAN '77 TOT '81

In '79 wordt in april/mei/juni een kollektieve hongerstaking gehouden, waaraan ook veel andere politieke en sociale gevangenen meededen. Eén dag voor het afbreken daarvan viel de RAF NATO-opperbevelhebber Haig aan. De aanslag mislukte, maar was van grote politieke invloed.

Vanaf 1980 groeiden op diverse terreinen brede, deels militante massa-bewegingen (tegen de NATO-strategie, tegen kernenergie, tegen Starbahn West, kraken), die allen hun eigen dynamiek hadden.

In februari 1981 gingen de gevangenen uit de RAF opnieuw in hongerstaking. Ditmaal kwam hun strijd samen met de nationale en internationale ontwikkelingen in het verzet.

In de BRD waren dit de massa-bewegingen, waarin veel mensen directe ervaring met repres-

sie en bajessen opgedaan hadden. Daardoor werd de strijd van de gevangenen beter begrepen en ontstond spontane solidariteit. De ondersteuning was vrij breed. Ongeveer 300 sociale gevangenen hielden beperkte solidariteits-hongerstakingen, waarbij ze tevens hun eigen eisen stelden. Onder de 70 politieke hungerstakersters waren ook diverse uit de anti-NATO-beweging. In verschillende steden manifestatie's, pickets en militante demo's. Spuiten, spandoeken, pamfletten, bezettingen en aanslagen. Het anti-imperialistisch verzet manifesteerde zich als een zelfstandige kracht.

Internationaal liep de hungerstaking parallel met de strijd van politieke gevangenen in Noord-Ierland, Italië, Turkije en Palestina. In Nederland hielden totaalweigeraars een beperkte solidariteits-hongerstaking. De gevangenen uit de RAF schreven in hun verklaring: "De strijd houdt ook in de gevangenis niet op, de doelen veranderen niet, alleen de middelen en het terrein, waarop de konfrontatie guerilla-staat, de oorlog ontwikkeld wordt. En daarom reageert de staat ook in deze situatie -gevangen en ongewapend- op een kollektieve hungerstaking zo als op een gewapende aanval."

In totaal werden tijdens deze hungerstaking 149 mensen gearresteerd en tot gevangenisstraffen van enkele weken tot anderhalf jaar veroordeeld. Sigurd Debus werd d.m.v. dwangvoeding gericht vermoord. Sigurd had nooit in de RAF gevochten, hij kwam uit een kleine ML-groep, die net begonnen was de gewapende strijd te organiseren. In de bajes heeft hij er voor gevochten om samen te komen met de gevangenen uit de RAF en oude scheidslijnen te overwinnen. Dat was wat de BRD-staat vooral in hem haatte: omdat hij een ontwikkeling belichaamde, die ze juist wilden voorkomen.

In de herfst van 1981 kwam een offensief van de RAF samen met een militante campagne

tegen de NATO (o.a. anti-Haig-demo, West-Berlijn). De RAF voerde acties uit op de vliegbasis Ramstein en tegen NATO-generaal Kroesen.

FRONTPAPIER, MEI 1982

Na de ervaringen in 1981, waar de strijd van het revolutionaire verzet voor het eerst samenliep met die van de gevangenen en de guerilla, publiceert de RAF in mei 1982 een strategie-papier. Daarin beschreven ze hun inschatting van '77 en wat er sindsdien is veranderd. Ze riepen op tot het vechten voor de eenheid van guerilla en verzet in de BRD en de eenheid van de revolutionairen in West-Europa. Het stuk heet 'Guerilla, verzet en anti-imperialistisch front'.

In het front-papier maakt de RAF een verschil tussen haar aktielijn van voor '77 en die van erna. Zij stellen nu dat het erom gaat "dat de guerilla, militante en politieke strijd als intergrale componenten in het perspectief van de te ontwikkelen metropolenstrategie samenkomen."

"Ook al is de gewapende, illegale organisatie de kern van deze strategie, zij krijgt pas haar noodzakelijke kracht, als gewapende politiek met militante aanvallen met de strijd vanuit de gehele breedte van verdrukking en vervreemding en met de politieke strijd voor het verduidelijken van dit proces, samen tot één bewuste en doelgerichte aanval tegen de kernpunten van het imperialistische centrum gebracht wordt".

"Het front komt niet automatisch via een parallel lopende strijd en diens proklamatie tot stand.

"Front is meer dan actie's. Front, dus strijden, die in hun gemeenschappelijke doelen tot één strijd worden en zich daaruit praktisch en politiek kunnen verbinden, zal in het West-Europese centrum in vele vormen leven.

"Front is dus iets anders dan het aanvullen van de guerilla met een structuur uit de legaliteit: we hebben gezegd dat er geen legale arm van de RAF' is en er niet kan zijn. Natuurlijk hebben wij contact met mensen in verschillende gaten en hoeken en natuurlijk doen wij mee aan een heel concrete guerillapolitiek - anti-imperialistische verzet kan echter alleen maar als zelfstandige, specifieke ontwikkeling op dit gebied naar het gemeenschappelijk doel toe deel van het anti-imperialistisch front worden en pas daarin is de scheiding opgeheven. De strijd op dit gebied kan alleen zo politiek ontvlammen, alleen zo continuïteit bereiken."

VAN 1982 TOT 1984

In 1982 en 1983 vonden in heel West-Europa massale demonstraties plaats tegen de NATO-strategie. In de BRD en West-Berlijn diverse aanslagen op (amerikaanse) militaire inrichtingen. Een wapenbeurs in Hannover werd militant verhinderd. In juni 1982 vonden heftige rellen plaats tijdens het bezoek van Reagan aan West-Berlijn, iet iets wat ook gebeurde tijdens het bezoek van de toen nog vice-president Bush aan Krefeld in juni '83 tijdens de viering van 300 jaar Duits-Amerikaanse betrekkingen. De gevangenen eisten voor het eerst samenvoeging van gevangenen uit guerilla én verzet en dat beheerste de discussies buiten.

DE HONGERSTAKING 1984/1985

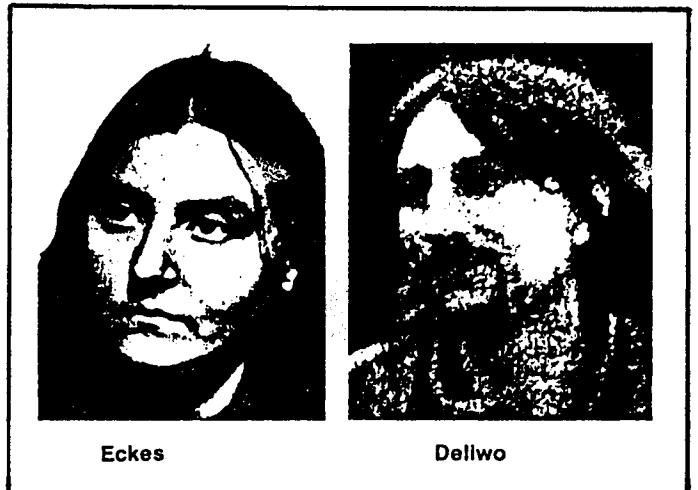
Van 4 december 1984 tot 2 februari 1985 voerden bijna 40 gevangenen uit de RAF en het (anti-imperialistisch) verzet opnieuw een kollektieve hongerstaking. Naast het direkte doel van de samenvoeging gaat het ook om de politieke eenheid van de gevangenen, verzet en guerilla, binnen en buiten,

"Onze strijd sluit zich aan bij de strijd van de krijgsgevangenen in Frankrijk, Ierland, Turkije, Spanje, Italië en in het bezetten Palestina en geeft aanzet tot een nieuwe strijd. En zij is geïntegreerd in de taak, die heel revolutionair links zich hier stelt: ófwel zij zet de strijd in de praktijk van het verzet voort tot het authentieke revolutionaire proces in West-Europa, doordat zij subjeet van de strijd voor bevrijding is, ófwel zij kan slechts als marginale oppositie de misdaden van het imperialisme en de weg in de doorgestruktureerde fascistische geheime-dienst-staat becommentariëren."

"Het gaat dus niet om het verduidelijken van het feit van de folter, het gaat om revolutionaire strijd en actie. Deze hele arrogantie van imperialistische machtsuitoefening kent slechts één grens:

daar, waar sterk, zelfbewust verzet vanuit de illegaliteit en vanuit de legaliteit samen er gezamenlijk één stellen." Uit de verklaring voor samenvoeging.

Tot aan dat moment gebeurde er verder weinig, maar het initiatief van de gevangenen werd buiten relatief snel opgepakt. In veel steden in de BRD ontstonden plenaomtrent de hongerstaking. Deels nog gescheiden in anti-imperialistisch en autonoom, maar over het algemeen met een voordien ongekende openheid onderling, waardoor werkelijk nieuwe structuren ontstonden en nieuwe mensen zich aansloten. Door de breedte en scherpte van de strijd kon voor het eerst de eis voor samenvoeging niet meer genegeerd worden en de politieke legitimiteit van de eisen moesten worden erkend. Naast manifestaties in veel steden en enkele demo's van 500 tot 2000 mensen vonden bijna dagelijks aanslagen plaats, in totaal meer dan 40.

Eckes

Dellwo

Naast de direkte solidariteit met de gevangenen sprak uit diverse verklaringen ook sterk de wil de eenheid van guerilla en verzet verder concreet te ontwikkelen, een revolutionair front op te bouwen. Ook internationaal was de solidariteit sterker dan ooit. Akties en manifestaties in Portugal, Spanje, Griekenland, Frankrijk Noord-Ierland, Zwitserland, Denemarken en Nederland. Aan het begin van de hongerstaking was een aanslag van de RAF op een NATO-officiersschool in Oberammergau mislukt. Half januari brachten RAF en Action Directe een gezamenlijke verklaring uit: "voor eenheid van de revolutionairen in West-Europa". Deze nieuwe stap werd op 25 januari en 1 februari in praktijk gebracht. AD executeerde generaal Audran, de verbindingsman tussen het franse ministerie van defensie en het militair-industrieel-komplex. De RAF executeerde Zimmerman, de chef van een wapen-concern en voorzitter van het duitse

verbond voor lucht-, ruimtevaart-en wapen-industrie. Na deze aktie breken de gevangenen hun hongerstaking af.

"Na de aktie van het kommando Patsy O'Hara hebben wij besloten om de staking af te breken en om hen hun doel: dode gevangenen tegenover de politieke sprong, in de oude en nieuwe gijzelaarslogika, uit handen te nemen. Dat was op het tijdstip - drie gevangenen op de rand - ook een kwestie van uren."

"Wij zeggen: nu op te houden, heeft de politieke overwinning vastgehouden, een overwinning in de eenheid guerilla, verzet, gevangenen." Uit verklaring mbt het afbreken van de hongerstaking.

Na het afbreken van de hongerstaking zak- te de mobilisatie in de breedte weer ineen. Maar met name op het nivo van de militante aanvallen (bomaanslagen) zette de ontwikkeling zich door, met 2 akties in april/ mei in een gezamenlijk offensief met de RAF in augustus 1985. Een belangrijke rol in deze fase van de ontwikkeling hadden de strijdende eenheden. Zij voerden meerdere aanslagen uit, stelden hun akties in samenhang met die van de RAF en leverden een belangrijke bijdrage aan de politiek van het front.

Op 8 augustus 1985 viel het kommando George Jackson van RAF en AD samen de Rhein Main Airbase bij Frankfurt aan. Dit is de grootste Amerikaanse luchtmachtbasis buiten de VS. Het is dé uitvalsbasis voor militaire interventie in het Midden-Oosten en Afrika. De bouw van Starbahn West hing direkt samen met de funktie van de Airbase. In de voorbereiding en uitvoering van deze aktie hebben RAF en AD een politieke fout gemaakt.

Om met behulp van een (militaire) identiteitskaart op de basis te kunnen komen, hadden ze een Amerikaanse GI (soldaat) doodgeschoten. Daarop kwam vanuit het verzet veel kritiek. Een half jaar lang werd bijna alleen nog maar daarover gediskussieerd, in positieve en negatieve zin. Een hoop figuren probeerden met deze fout het hele frontproces zwart te maken. Anderzijds waren er ook een hoop mensen, die vonden dat de ontwikkeling van het front net zo goed hun verantwoordelijkheid is en die de diskussie met de RAF gezocht hebben, om dergelijke fouten voortaan te voorkomen. In januari 1986 kwam de RAF met een zelfkritiek, waarin ze hun fout erkennen.

"De GI dood te schieten was een stap tot eskalatie, die van zichzelf een strategische kwaliteit bezat. Hij betekende immers dat de oorlog tegen het VS-imperialisme verscherpt wordt, in die zin, dat voor ons alle leden van de VS-strijdkrachten overal en altijd militaire aanvalsdoelen zijn. Deze stap motiveren als 'praktische noodzaak' is politiek onmogelijk, omdat hij alleen uit een algemene politieke en strategische inschatting kan voortkomen. Hij komt nu niet overeen met de subjektieve ontwikkeling van het verzet en de objektieve situatie hier."

Die diskussie eindigde pas na afloop van het kongres "anti-kapitalistisch en anti-imperialistisch verzet in West-europa", dat begin februari 1986 in Frankfurt gehouden werd. Dit kongres was een poging om de politieke ontwikkeling, die tijdens de hongerstaking doorgemaakt was vast te houden en verder te brengen. Uit de BRD en West-Berlijn kwamen zo'n 1000 mensen samen voor 5 dagen info en diskussie. Daarnaast waren mensen uit bijna alle landen van West-Europa aanwezig. Ondanks een ontruimingspoging met honderden

smerissen de eerste avond, kon het kongres worden doorgezet en dat op zich was al een politieke overwinning.

Twee maanden eerder had in de Hafenstrasse in Hamburg al het eerste Sylvester-treffen plaatsgevonden, waar ook enkele honderden mensen aan de discussies hadden deelgenomen.

In de loop van 1986 liep een langdurig offensief van AD, RAF en meerdere militante groepen. Daarin werd zichtbaar hoever de eenheid op dat nivo op dat moment ontwikkeld was. De aanvalsobjecten waren heel verschillend, maar als rode draad door alle acties liep de politieke overeenstemming en gezamenlijke oriëntatie die in de verklaringen tot uitdrukking kwam. In mei was AD al begonnen met acties tegen de OESO, IMF en Wereldbank en interpol en een (mislukte) aanval op inspecteur-generaal van het Franse leger. De RAF opende begin juli het offensief in de BRD met een aanval op de Siemens-manager en kern-energie expert Beckurts. De militanten voerden acties uit tegen het Fraunhofer-instituut (duitse TNO), het wapen-concern Dornier, de BGS (duitse marechaussee), het Bundesamt für Verfassungsschutz (duitse BVD), het Tornado Consortium (west-europees straaljagerproject, het kabelproject van de Bundespost (PTT), Westinghouse en IBM. In de herfst executeerde AD Renault-chef Besse en de RAF de topambtenaar van het ministerie van buitenlandse zaken Braunmühl, als vertegenwoordiger van de imperialistische politiek (EPS) in het Midden-Oosten. Deze lijn werd door twee militante groepen in december nog verder ontwikkeld in acties tegen Duitse maatschappij voor economische ('ontwikkelings')samenwerking DEG en de Friedrich Ebert Stiftung, het wetenschappelijke internationale buro van de SPD (vgl. met Wiardi Beckman-stichting/Evert Vermeer stichting, PVDA).

Eind 1986 begon het echt te spannen om de Hafenstrasse. Een hetze in de media (RAF in de Hafenstrasse) was erop gericht de ontwikkeling, die daar plaatsvond, te stoppen. Het tegendeel was echter het geval. Er ontstond een breed bondgenootschap van revolutionair en 'reformistisch' links, die samenwerkte in het 'Initiativkreis' voor het behoud van de Hafenstrasse.

In het algemeen was het zo dat sindsdien de belangrijkste ontwikkeling in de strijd voor het front heeft plaatsgevonden op dit nivo van de politieke strijd.

Er zijn geen gekoördineerde militante offensieven meer geweest.

De politieke ontwikkeling van de afgelopen jaren, waar de hongerstaking van de gevangenen in valt, heeft op een aantal punten plaats gevonden.

Al die punten hebben gemeen dat ze de oude tegenstellingen, grenzen en scheidslijnen aan het doorbreken zijn.

Nieuwe vormen van eenheid, in een open gezamenlijk proces, geven de kracht aan van de mogelijkheid tot revolutionaire politiek, hier in West-Europa.

Zo moet de verklaring van samenwerking tussen de BR en RAF gelezen worden; zo moet ook de mobilisatie omtrend het IMF-kongres begrepen worden.

Zoals Eva Haule het zei:

"Zij, die nu begonnen zijn te vechten om zichzelf, hun leven, kunnen door het ervaren van de individuele destructieve realiteit tot een begrip van het hele systeem en de hele konfrontatie komen, omdat die zich in alles weerspiegelt.

Momenten daarvan waren onlangs in de mobilisatie tegen het IMF zichtbaar, de vrouwen op het kongres tegen genentechnologie in Frankfurt hebben het voor zichzelf ook zo benoemd. Dat waren ontwikkelingen in het verzet, waarover we toen waren begonnen na te denken en er waren ook al sporen van het nieuwe zichtbaar, vooral in de strijd om de Hafenstrasse."

verklaring van 2 sympathisanten van DEV SOL

uit de Bijlmerbajes.
Amsterdam februari 1989

Wij groeten de anti-fascistische, anti-imperialistische duitse revolutionairen die thans in verzet zijn tegen de isolatie- en depolitiseringspolitiek van de duitse staat.

Wij groeten alle revolutionairen die onder de moeilijkste omstandigheden hun vastberadenheid laten zien in de strijd voor nationale en klassebevrijding. Zoals wij allemaal weten probeert de heersende klasse het verzet te onderdrukken met behulp van terreur, bloedbaden, folteringen, isolatie en depolitiseringsmethoden.

In de kapitalistische, imperialistische landen is er een zogenaamde burgerlijke democratie. De heersende klasse kan niet in de eerste plaats het verzet met behulp van terreur onderdrukken. Ze probeert dat eerst binnen de grenzen van de z.g. burgerlijke democratie. Pas daarna, als zij er niet in slaagt het verzet te onderdrukken, voert zij openlijk de terreur en de dwangpolitiek. De kapitalistische, imperialistische landen bevinden zich in een konstante krisissituatie. Omdat het een zich verdiepende crisis is proberen zij hun onderdrukingspolitiek scherper en openlijk te voeren. Deze politiek is gericht tegen de werkende klasse en haar leiders. De gevangenen zijn dan de gevoelige plekken waar deze politiek gevoerd wordt.

Voor de heersende klasse hebben de gevangenen de functie om de democratische, socialistische strijd te vernietigen.

Voor de revolutionairen heeft het gevangenisleven een andere betekenis. Ze hebben de taak het verzet door te zetten en de vastberadenheid konstant hoog te houden. We moeten aksepteren dat de gevangenen één van de belangrijkste strijdfrenten zijn. Wij moeten het ware gezicht van de kapitalistische, imperialistische landen laten zien. "Ze verschuilen zich achter de beschaving" zoals Karl Marx zegt. Iedereen weet dat zij de verantwoordelijkheid dragen voor de moorden, bloedbaden, folteringen en de armoede in de neo-koloniale landen.

Dit is nu eenmaal de waarheid. Aan deze vaststelling kunnen we nog iets toevoegen. Het duitse imperialisme laat haar ware gezicht zien met de toepassingen in haar eigen land. De houding van de duitse staat in het geval van de Rote Armee Fraktion was heel duidelijk.

Na de onderhandelingen met de turkse regering om de uitlevering van onze kamerad C.Kemal Altun, is onze vriend omgekomen. We hebben al deze praktijken niet vergeten, en zullen ze ook nooit vergeten.

Wij zijn twee kameraden die gearresteerd zijn vanwege een actie van Dev Sol in Amsterdam. Wij begroeten jullie actie en wensen jullie succes. Wij verklaren ons solidair met jullie strijd.
Revolutionaire groeten,
Twee sympathisanten van Dev Sol in de Bijlmerbajes.

spoorbrug Venlo-Blerick

uit de counterhoek

"(..) Afgelopen donderdag vond er een bijeenkomst plaats van leden van de Verfassungsschutz (veiligheidsdienst). Zij zochten naar mogelijkheden om te vermijden dat de situatie zich zodanig zou toespitsen dat er doden zouden kunnen vallen. Ze zijn tot vergaande concessies bereid. Justitie echter -vooral procureur-generaal Rebmann- ligt dwars. Bij de veiligheidsdienst pleiten experts voor gesprekken met de RAF en voor tussenoplossingen. Ze willen:

- tot maximaal 8 gevangenen in verschillende groepen samenvoegen,
- de bezoeken van naaste familieleden en ouders niet meer controleren,
- zieke gedetineerden zoals Claudia Wannersdorfer, Bernd Rössner en Günter Sonnenberg vrijlaten.

De experts wierpen de vraag op of niet bijvoorbeeld de RAF-vrouwen, die in Berlijn gevangen zitten met de vrouwen uit Lübeck samengevoegd moesten worden. Tenslotte was de staat toch in een sterkere positie. (...)"

Dit is een gedeelte uit een artikel in de laatste 'Spiegel'. Der Spiegel is een Duits blad met goede contacten met veiligheidsdiensten en we gaan er dan ook vanuit dat dit bericht bewust in de publiciteit gekomen is. Er vallen over deze, door de Verfassungsschutz gelanceerde

"tussenoplossing", in ieder geval twee dingen te zeggen:

Enerzijds geven ze hiermee aan dat ze in het defensief zitten, is het een teken van politieke zwakte: ze worden door de hongerstaking en de brede mobilisatie gedwongen om in te gaan op de eisen van de gevangenen.

Anderzijds zullen ze er alles aan doen om de brede mobilisatie te splijten; het pomen van tussenoplossingen is daartoe een poging.

Het is zoals we in Info nr.1 zeiden: "Zij zitten klem: de 'harde houding' voortzetten, ook tegen de breedte die het verzet nu heeft, zal een situatie creëren, die ze misschien niet meer in de hand kunnen houden; toegeven aan de eisen zou voor de BRD-staat natuurlijk een ware nederlaag zijn, en daarmee ook voor andere Westeuropese staten."

Het is duidelijk dat de gevangenen niet op "tussenoplossingen", door hen als 'kosmetika' betiteld, zullen ingaan: Karl-Heinz hierover in een brief van 23-2: "Wij zullen onder alle omstandigheden met de hongerstaking doorgaan. Wij zullen niet ingaan op oplossingen anders dan samenvoeging in één of twee grote groepen, géén oplossing van kleine groepen, geen hernieuwde invoering van pseudo-"normale hechtenisomstandigheden", niets."

SOLIDARITEIT MET DE POLITIEKE GEVANGENEN IN DE NATO-BAJESSEN!

MANIFESTATIE

ter ondersteuning van de HONGERSTAKING

in de brd van de gevangenen

guerilla en verzet !

uit

bijdragen van :
- familieleden van
- politieke gevangenen
- advocaten
- ex-gevangenen
- arts

- e.a. solidariteits
bijdragen

26 maart

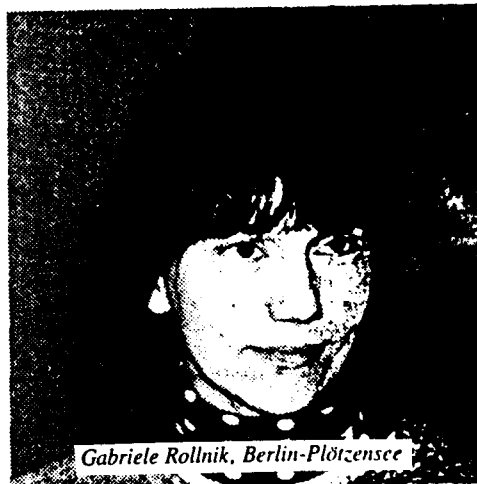
aanvang 11.30 uur

PARADISO WETERINGSCHANS AMSTERDAM

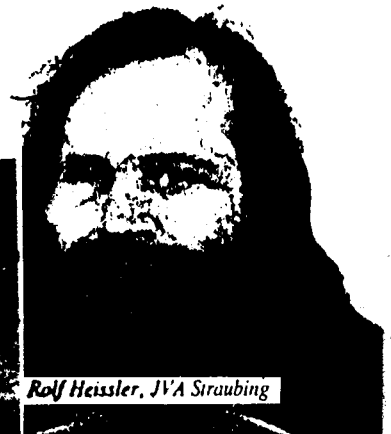
dit is 'n uitgave van
de STEUNGROEP HONGERSTAKING BRD
Albert Cuypstraat 8-10
1072 CT Amsterdam

giften voor de kosten
van deze info en ande-
re activiteiten van de
steungroep op giro
2077806 t.n.v. St. De Zwarte Gans,
Amsterdam, o.v.v. HS'89

Die Angehörigen der politischen
Gefangenen in der BRD
Postlagerkarte 05 02 05
7500 Karlsruhe BRD

Gabriele Rollnik, Berlin-Plötzensee

Rolf Heissler, JVA Sraubing